

BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC

ISSN 1331-9124

»Kad se s Isusom trpi, onda sve biva lako!«

(Bl. A. STEPINAC, *Katehetske propovijedi*, Zagreb, 1956., sv. I., str. 187.)

God. 9 (2002.) | 10. veljače | GLASNIK POSTULATURE | Broj 1-2 | Cijena 5 kn

Blaženi Alojzije Stepinac, moli za nas!

PAPINA RIJEČ

Govor Ivana Pavla II. sudionicima Glavne skupštine Papinske akademije za život (Vatikan, dvorana Clementina, 3. ožujka 2001.)

Mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački tumači, a dr. Juraj Batelja, postulator, na audijenciji zahvalnog hodočašća Zagrebačke nadbiskupije u Rim, 30. studenoga 2001., uručuje Svetome Ocu moćnik bl. A.Stepinca

1. Poštovani članovi Papinske akademije za život, uvijek vas susrećem s velikim zadovoljstvom. Povod koji mi danas pruža tu priliku jest vaša godišnja Glavna skupština, zbog koje ste se skupili u Rimu iz različitih zemalja. Najsrdačnije pozdravljam svakoga pojedinog od vas, zaslužni prijatelji koji zajedno pripadate obitelji ove meni osobito drage Akademije. Moja se misao posebno s poštovanjem obraća vašem predsjedniku, profesoru Juanu de Dios Vial Correa-u, kojemu se zahvaljujem na ljubeznim riječima kojima je izrazio vaše osjećaje. Pozdravljam također i dopredsjednika, mons. Elia Sgreccia-u, članove Upravnog odbora, suradnike i dobrotvore.

2. Za predmet vašega zajedničkog razmišljanja odabrali ste vrlo zanimljivu temu: »Kultura života: osnove i opseg«. Već po samoj svojoj formulaciji tema upućuje na to da će se pažnja posvetiti pozitivnom i konstruktivnom stavu prema obrani ljudskog života. Ovih ste se dana pitali, od koje osnove treba poći da bi se promicala i reaktivirala kultura života, i s kojim je sadržajem treba predložiti društvu koje je obilježeno – kako sam upozorio u enciklici *»Evanđelje života«* – sve rasprostranjenijom i alarmantnom kulturom smrti (br. 7, 17).

Najbolji način da se nadiđe i pobijedi opasna kultura smrti sastoji se u tome da se kulturi života, koja joj se oštro suprotstavlja, postave čvrsti temelji i dadu jasni sadržaji. Nije dovoljno, iako je i to potrebno i nužno, ograničiti se na iznošenje i objavljivanje smrtonosnih učinaka kulture smrti. Treba radije stalno obnavljati unutrašnje tkivo suvremene kulture, shvativši ju kao živi mentalitet, kao uvjerenje i ponašanje, kao društvene strukture koje ju podržavaju.

To se razmišljanje čini još vrednijim, ako se uzme u obzir da na kulturu ne utječe samo pojedinačno ponašanje, nego i zakonodavstveni i politički odabiri, koji sa svoje strane vođeni pritiscima kulture, nažalost često sprječavaju autentičnu obnovu društva.

Osim toga, kultura usmjerava strategiju znanstvenih istraživanja, koja danas, kao nikada do sada, nude moćna sredstva, koja nažalost nisu uvijek usmjerena na dobrobit čovjeka. Naprotiv, čini se da su takva istraživanja na mnogim područjima usmjerena protiv čovjeka.

3. U pravi ste čas, dakle, željeli točno odrediti osnove i opseg kulture života. Zato ste stavili naglasak na velike teme stvaranja, naglasivši da se ljudski život mora shvatiti kao Božji dar. Čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju, pozvan je da bude njegov slobodni suradnik i da istodobno bude odgovoran za »upravljanje« onim što je stvoreno.

Također ste željeli potvrditi neotuđivu vrijednost dostojanstva osobe, koja je svojstvena svakome pojedincu, od začeća do prirodne smrti; obnovili ste temu tjelesnosti i njezina personalističkog značenja; pažnju ste usmjerili na obitelj kao zajednicu ljubavi i života. Zadržali ste se i na razmišljanju o važnosti sredstava priopćavanja u kapilarnom širenju kulture života i o potrebi vlastita svjedočenja u njezinu korist. Uvjereni da je puna istina o čovjeku u prilog životu, prisjetili ste se kako se na tom području potiskuje svako nastojanje u prilog dijalogu. Vjernik je u tome ohrabren entuzijazmom ukorijenjenim u vjeri. Život će pobijediti: tome se čvrsto nadamo. Da, pobijedit će život, jer su na strani

Na naslovnoj stranici: *Blaženi Alojzije Stepinac, ulje na platnu, u salonu Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu*

života istina, dobro, veselje i pravi napredak. Na strani života je Bog, koji voli život i daje ga obilno.

4. Kao što se uvijek događa u filozofskom razmišljanju i teološkoj meditaciji, i u ovom slučaju neprocjenjivu pomoć pružaju riječ i primjer Isusa, koji je dao svoj život da bi pobijedio našu smrt i da bi čovjeka povezao sa svojim uskrsnućem. Krist je »uskrsnuće i život« (Iv 11, 25).

Razmišljajući na taj način, u enciklici *Evanđelje života* napisao sam: »Evanđelje života« nije jednostavno razmišljanje, iako je izvorno i duboko, o ljudskom životu; niti je samo zapovijed kojoj je namjera senzibilizirati savjest i izazivati znatne promjene u društvu; još je manje iluzorno obećanje o boljoj budućnosti. Evanđelje života je konkretna i osobna stvarnost, jer ju je osobno najavio sam Isus. Apostolu Tomi i svakom čovjeku Isus se predstavlja ovim riječima: »Ja sam Put, Istina i Život« (Iv 14, 6) (n. 29).

Radi se o osnovnoj istini koju je zajednica vjernika, danas više nego ikad, pozvana braniti i širiti. Kršćanska je poruka o životu »na neki način upisana u samo srce svakog muža i svake žene, odzvanja u svakoj savjesti od početka, odnosno od samog stvaranja, tako da se, usprkos negativnom utjecaju grijeha, može u svojim bitnim crtama razabrati u ljudskom razumu« (*Evanđelje života*, 29).

Pojam stvaranja nije samo prekrasna najava Otkrivenja, nego i jedna vrst dubokog osjećaja ljudskog duha. Isto tako, dostojanstvo osobe nije spoznaja koja proizlazi samo iz biblijske tvrdnje prema kojoj je čovjek stvoren »na sliku i priliku« Stvoritelja, nego je to pojam zasnovan na njegovu duhovnom biću, zbog kojega se on očituje kao transcendentalno biće u odnosu na svijet koji ga okružuje. Zahtjev za dostojanstvom tijela kao »osobe«, koje nije samo materijalni »objekt«, logična je posljedica biblijskog shvaćanja osobe. Radi se o jedinstvenom shvaćanju ljudske osobe, koju su naučavale mnoge misaone struje od srednjovjekovne filozofije do našeg vremena.

5. Zahtjev za dijalogom vjere i razuma može samo osnažiti kulturu života, međusobno povezujući dostojanstvo i svetost, slobodu i odgovornost svake osobe, a to su nezamjenjivi sastojci same ljudske egzistencije. Isto tako, zajedno s obranom osobnoga života bit će sačuvan i ljudski okoliš, jer ih je oba stvorio i odredio Bog, kako to potvrđuje sam prirodni ustroj vidljivog svijeta.

Zahtjevi za pravom na život svakoga ljudskog bića od začeća do smrti, zauzetost za promicanje obitelji prema osnovnoj Božjoj zamisli, i važna potreba, koju danas svi osjećaju, za zaštitom okoliša u kojemu živimo, predstavljaju za etiku i pravo područje zajedničkog interesa. Posebice na onome području na kojemu sudjeluju temeljna prava ljudskog suživota, vrijedi ono što sam napisao u enciklici *Fides et ratio*: »Crkva ostaje u najdubljem uvjerenju da se vjera i razum međusobno potpomažu, radeći jedno za drugo, bilo kao kritika i pojašnjenje, bilo kao poticaj za napredak u potrezi za produbljivanjem« (br. 100).

Korjenitost izazova koje ljudskome rodu danas nameće s jedne strane napredak znanosti i tehnologije, a s druge strane procesi posvjetovljivanja društva, zahtijeva napor u produbljivanju razmišljanja o čovjeku i njegovom biću u svijetu i u povijesti. Potrebno je dokazati da postoji mogućnost dijaloga, slušanja i predlaganja, u smislu odgajanja savjesti. Samo tako će se moći oživotvoriti kultura zasnovana na nadi i otvorena za integralni napredak svake osobe u različitim zemljama, na pravedan i solidaran način. Bez kulture koja održava neosporivo pravo na život i promiče osnovne vrijednosti svake osobe, ne može postojati zdravo društvo niti sigurnost u mir i pravdu.

6. Molim Boga da prosvijetli savjesti i vodi one koji na različitim razinama sudjeluju u izgradnji društva sutrašnjice. Neka uvijek znaju postaviti kao prvi cilj zaštitu i obranu života.

Vama, cijenjeni članovi Papinske akademije za život, koji ulažete svoju snagu u služenje tako plemenitom i zahtjevnom cilju, izražavam svoju najsrdačniju i najdublju zahvalnost. Neka vas Gospodin podrži u radu koji obavljate i neka vam pomogne u izvršavanju poslanja koje vam je povjereno. Presveta Djevica neka vas ohrabri svojom majčinskom zaštitom.

Crkva vam je zahvalna na uzvišenom služenju životu. S moje strane želim vam se pridružiti trajnim poticanjem, te vam udjeljujem posebni blagoslov.

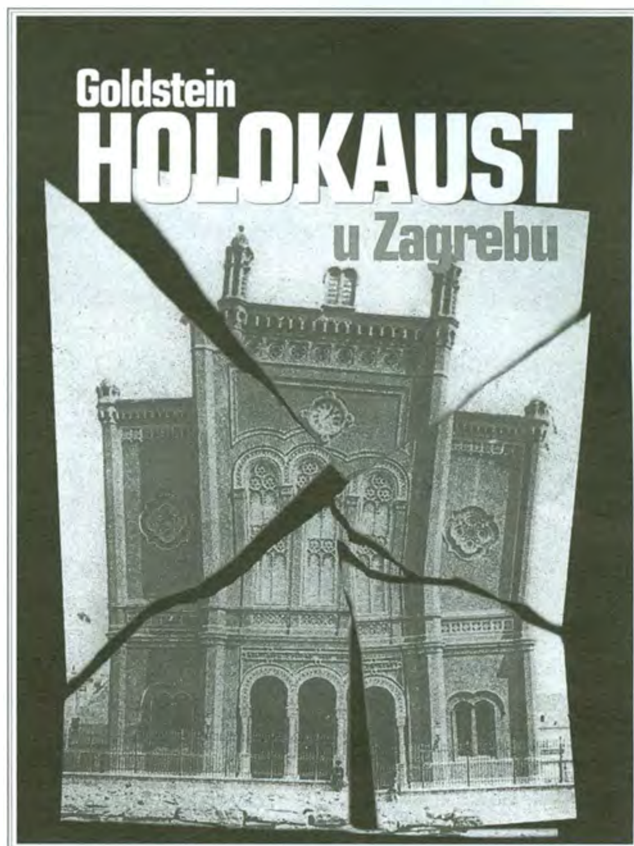
HVALA SVIM ČITATELJIMA, ŠTOVATELJIMA BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA U DOMOVINI I ŠIROM SVIJETA, ZA MOLITVE I DAROVE, KOJI NESEBIČNO I VELIKODUŠNO PROMIČU GLAS SVETOSTI I MUČENIŠTVA KARDINALA ALOJZIJA STEPINCA.

TETOVAŽA

U hrvatskoj se javnosti s različitih gledišta prosuđuje knjiga objavljena u Zagrebu 2001., a potpisali su je sin i otac, dr. Ivo i Slavko Goldstein na temu: Holokaust u Zagrebu. Znakovita je prosudba kojom je o njoj progovorio Zvonimir Berković u Globusu, 23. studenoga 2001., u kojoj je odgovornost za »holokaust u Zagrebu« pripisao Katoličkoj crkvi i k tome ustvrdio: »Autori su skinuli mnogo ružne tetovaže s uspomene na Alojzija Stepinca, 'hrabrog čovjeka' i vjerskog dostojanstvenika, s njegovih 'mnogo dilema u jednom mučnom vremenu u kojem nije bilo lako naći jasne odgovore, pa ih ni on često nije lako nalazio'.« Tvrdnja gospodina Berkovića o tetovaži blaženog Alojzija Stepinca najizvornije govori s kolikom se mržnjom desetljećima blatilo i klevetalo zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca u jugoslavenskoj, hrvatskoj i svjetskoj javnosti. Hrvatska javnost i svi oni kojima gospodin Berković pruža informacije i daje povijesne prosudbe o djelovanju nadbiskupa Stepinca i Katoličke crkve u odnosu na progon Židova u II. svjetskom ratu imaju pravo prosuditi to djelovanje, ali isključivo na temelju dokumenata, a ne po diktatu pojedinih političkih grupa i lobija koji u domaćoj, europskoj i svjetskoj javnosti imaju za cilj razbiti i omraziti Katoličku crkvu, njezin unutarnji identitet i njezino posluživanje u hrvatskom narodu, kojim je najtješnije vezana uz europsku uljudbu, stvorenu na kršćanskim načelima.

Zvonimir Berković iznesenom tvrdnjom predstavlja sebe i svitu sličnih spisatelja koji su se služili tetovažom a i danas je se laćaju, a ne metodi povijesne kritike ili studiranju dokumenata. Pođimo redom.

1. *Rječnik stranih riječi* Bratoljuba Klaića, Zagreb, 1978., na str. 1347. tumači pojam tetovaže ovim riječima: »Tetovirati /znači/ urisavati neizbrisive slike na čovječje tijelo s pomoću uboda u kožu i stavljanja boje u te ubode – običaj raširen među nekim divljim plemenima od kojih su ga preuzeli pomorci i malo kulturni slojevi različitih zemalja.« Opis tetovaže očito je djelovanje izvana, koje ima za cilj svoju sliku, ili željenu ili zatraženu, prenijeti na objekt. Pred činjenicama koje su bez argumenata i dokaza do sada »ubadale« i »bojale«

djelovanje i osobu zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca, »tetovaža« je bila ne samo »običaj«, nego i praksa u velikom dijelu politički zagriženih i obojenih skupina i pojedinaca. Pitam se, pripadaju li oni »divljim plemenima« i »malo kulturnim slojevima«? Po mom mišljenju, koji su se god drznuli tetovirati kardinala Stepinca, dužni su se pred svjetskom javnošću očitovati zašto su izvršili taj postupak kad ih »tetovirani« to nije molio. Dapače, na njemu je izvršeno nasilje koje, kako vidimo, traje i danas.

2. Kad je u pitanju knjiga »Holokaust u Zagrebu« čovjek bi se priupitao zbog čega autori, pišući na temu »Katolička Crkva, nadbiskup Stepinac i Židovi«, nisu jasno opisali i pred javnost iznijeli izravnu Stepinčevu djelotvornost u odnosu na Židove, već su pribjegli zaključcima na temelju članaka i autora koji često tendenciozno prikazuju povijesne činjenice. Proizlazi, naime, pitanje, zbog čega se nadbiskupu Stepincu pripisuje odgovornost za ono što je provodila i za što je bila odgovorna javna vlast. Bilo bi razumljivo da je nadbiskup Stepinac šutio i bio nedjelotvoran, da bi mu se tad mogla predbaciti pasivnost i nebriga. Ali, kad je on pismima, osobnim interventima i u javnim nastupima otvoreno i nedvosmisleno osuđivao sve djelatnosti

koje su gazile ljudska prava i ponižavale ljudsko dostojanstvo, i k tome javno s propovjedaonice, pred tisućama ljudi, osuđivao progone zasnovane na rasnoj ideologiji, jedinstveni primjer u Europi u XX. st., začuđuje tolika mržnja i iz nekih izvora trajno podgrijavana kleveta na zagrebačkog nadbiskupa Stepinca.

Zašto tumači povijesnih činjenica, ovaj put poput Berkovića, ne spomenu i ne pretresu prešućivanu zbilju, kako je državna vlast u Kraljevini Jugoslaviji paktirala s Hitlerom i »njegovim pomagačima«, a istodobno je nadbiskup Stepinac spašavao prognane Židove, formirao odbore za prikupljanje pomoći i njihovo zbrinjavanje? Zašto se, naime, prešućuje da je ta ista vlast u to doba najradikalnije riješila »židovsko pitanje« u Kraljevini Jugoslaviji te zabranjivala, cenzurirala, objaviti sve one članke u katoličkom tisku koji su govorili o progonima Židova i Katoličke crkve u nacističkom sustavu u Njemačkoj? Nije li Zagrebački nadbiskup i materijalno pomagao izbjegle Židove i javno osuđivao rasističku ideologiju?

Zvono s likom bl. Alojzija Stepinca, za župnu crkvu ***Ranjenog Isusa u Velikoj Gorici,*** *izliveno s još dva zvona u radionici »Grassmayer« u Innsbrucku, blagoslovio je mons. Vlado Košić, pomoćni biskup zagrebački, 23. rujna 2001.*

Svaki će istinoljubiv čovjek s udivljenjem pročitati i ovaj odlomak iz govora što ga je nadbiskup Stepinac održao katoličkim akademičarima i akademičarkama, 27. ožujka 1938., u kojem je govoreći o odnosu katolika i teorije rasizma istaknuo:

»Moderni rasizam zamjera npr. Crkvi, što neće pasti na koljena pred njegovim kumirom i pokloniti mu se.

Ali zar je narodnost najviše dobro čovječje? Nije, jer bi inače moralo biti u stanju, da ispuni sve težnje čovjekove i učiniti ga blaženim na zemlji. A da to ne može, jasno je. A na koncu konca sa smrću prestaju i sve rasne razlike. Zato se čovjek na sudu Božjem neće opravdati pripadnošću ovoj ili onoj rasi, nego poštenim životom i dobrim djelima. Ako dakle ljubav prema narodnosti pređe granice zdravog razuma, onda nije ljubav nego je strast, a strast niti je od koristi niti je od trajnog opstanka. Zato Crkva i u nacionalnom pogledu postavlja načelo – što nećeš da tebi drugi čini ne čini ni ti drugome! Ljubav prema svojoj narodnosti ne smije čovjeka učiniti divljom životinjom, koja sve ruši i izazivlje osvetu, nego ga oplemenjivati tako, da svome narodu pribavi poštovanje i ljubav od strane drugih naroda. Zato ljubav prema vlastitome narodu ne stoji u nikakovoj opreci s ljubavlju prema čitavom čovječanstvu, nego se međusobno popunjuju. Svi su naime narodi djeca Božja, i zato svi vape k Bogu – Oče naš koji si na nebesima!

Pravu dakle istinu i zlatnu sredinu i u ovom pitanju naučava Crkva, a ne kojekakvi rasizmi.

I vi dakle nećete nikad ispravnije i korisnije izraziti svoje ljubavi prema hrvatskom narodu, nego ako slijedite nauk Crkve. Ona vas odvraća od ekstrema koji u narodnosti vidi kumira, kojemu moraju pasti žrtvom i najsvetija prava čovjeka i njegove osobe. Ali Crkva vas s druge strane upućuje, da je grijeh biti ravnodušan prema svome narodu, kako to uči razorni i krvavi komunizam. Moralna je i etička dužnost čovjeka, da svoj narod ljubi. I zato svaki pravi katolik narod svoj cijeni, radi oko njegova moralnog i materijalnog pridizanja i brani njegova prava.

Ako bi pak prezreli glas Crkve i poslušali novovjeke proroke, budite uvjereni, da ćete biti ne spasioci nego grobari i svoje i hrvatske narodne sreće. Ponesite tu zavjetnu misao s ovih konferencija i recite vašim kolegama i kolegicama – grobar je svoje i narodne naše sreće onaj tko u Hrvatskoj ruje protiv katoličke Crkve!

Dokle će spisatelji i autori povijesnih udžbenika nijekati takve Stepinčeve postupke i prešućivati, da je zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac prihvaćao i pomagao pred rasnim progonom izbjeglim Židovima te ih hranio i potpomagao, putem Karitasa i osobno, a nerijetko bi ih smjestio i u katoličke obitelji, jer se događalo da ih njihovi sunarodnjaci nisu htjeli primiti.

Dokumenti, činjenice i teološke prosudbe govore posve drukčije i povijesno istinitije nego falsifikatori povijesti, koji ne uvažavajući dokumente žele prikazati udruženu djelatnost zagrebačkog nadbiskupa Stepinca i ustaške vlasti. Zagrebački je nadbiskup Stepinac uvijek znao razlikovati što je carevo, a što je Božje. I da je carevo po dopuštenju Božje providnosti. Valja reći da su optužbe protiv nadbiskupa Stepinca u ovoj stvari najbezočnije djelo velikosrpskih, masonskih i protukatoličkih struja. Zato je i tetovaža blaženog Alojzija Stepinca dola-

zila i danas proizlazi iz tog i takvog ozračja.

Kad bi ti ljudi pročitali knjige: *Yours Is a Preciosus Witness: Memoirs of Jews and Catholics in Wartime Italy* (napisala Margherita Marchione) ili onu *Gli ebrei salvati da Pio XII* (napisao Antonio Gaspari), sigurno ne bi ponavljali »tetovažu« i lažno prikazivali djelovanje Katoličke crkve u 2. svjetskom ratu na ovim prostorima, i samoga nadbiskupa Stepinca. Nepobitno je da su toj »tetovaži« propagandni kolorit umijesile jugoslavenske komunističke vlasti, osobito knjigama poput *Magnum Crimen* (Viktor Novak) i *Il silenzio di Pio XII* (Carlo Falconi). Bilo bi uistinu uputno da autori spomenutih članaka i knjiga prouče tko je, kada i zašto, naručio knjigu Viktora Novaka, ili gospodina Carla Falconija doveo u Jugoslaviju, te koja mu je bila nagrada za pamflete napisane protiv Katoličke crkve i nadbiskupa Stepinca. Za vjerovati je da nisu uništeni svi dosjei UDBE i KPJ koji se odnose na tu temu. A na temelju Udbinih dokumenata o tome, koji su potpisanome bili dostupni, može se odgovorno zaključiti tko je naručitelj, u koju svrhu, i za koju cijenu je taj pamlet napisan.

3. Zagrebački nadbiskup ne samo da je pokazao spremnost spasiti onoga koga je uopće mogao spasiti, nego su i stotine spašenih najbolje svjedočanstvo u prilog stepinčevskog načina zastupanja ljudskih prava i proturijek lažnim objedama. O tome će uskoro progovoriti zbirka dokumenata o djelovanju nadbiskupa Stepinca u spašavanju Židova prije i za vrijeme 2. svjetskog rata.

I ne samo u spašavanju osoba. Ja vjerujem da i gosp. Berković i gospoda Goldsteini, i drugi, dobro znaju činjenicu da se nadbiskup Alojzije Stepinac očitovao spremnim spasiti i biblioteku Židovske bogoštovne općine u Zagrebu. Začuđuje činjenica da se nestanak te biblioteke lažno i zlonamjerno pripisuje Zagrebačkom nadbiskupu, premda se, prema svjedočanstvu Amyela Shomronya, nekoć tajnika zagrebačkog nadrabina Shaloma Freibergera, dobro zna da je ta biblioteka najvećim dijelom raspršena, rasprodana i pokradena u okolnostima koje se ne mogu dovesti ni u kakvu povezanost sa zagrebačkim nadbiskupom Stepincem, te da su devastacija i otuđenje najvrjednijih njezinih primjeraka izvršeni u vremenu poslije smrti zagrebačkog nadbiskupa Stepinca, a učinio je to »netko« vrlo dobro poznat Židovskoj bogoštovnoj općini u Zagrebu. No, čini se da pojedini ljudi radije pribjegavaju »zavjeri šutnje«, i »tetovaži« nevinoga koji se ne može braniti, jer se Boga ne boje, ljudima ne moraju odgovarati, a primili su plaću.

4. Nakon što je Ivan Pavao II. kard. Stepinca proglasio blaženim u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998., na skelama, na pročelju Zagrebačke katedrale postavljena je Blaženikova slika pripremljena za misu njegove beatifikacije. Zbog prevelikog obujma nije postvaljena u liturgijski prostor na Mariji Bistrici pripremljen za Papin dolazak, te je odlučeno da se njome uljepša skelama nagrđeno pročelje katedrale. I taj je lik zasmetao očito protukatoličkim i protuhrvatskim krugovima koji priređuju kulturni, zabavni i gastronomski vodič grada Zagreba pod nazivom: *Zagreb in Your pocket*, pisan engleskim jezikom. U 1. broju tog vodiča, za mjesec kolovoz i rujan 2001. bestidno su ponovili klevetu i »tetovažu« bl. Alojziju Stepincu kao »naivnom Pavelićevom pomagaču«. Sloboda tiska u Republici Hrvatskoj ne bi trebala značiti da Joshua Amidon(!) i njegovi pomagači mogu, suprotno povijesnim činjenicama, blatiti i nadalje »tetovirati« lik i djelo Alojzija Stepinca.

✧✧✧

Nakon ovog osvrta na samo neke činjenice svaki će čitatelj Glasnika i dobronamjerni čovjek ponoviti Isusove riječi: »Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!« Molimo da u savjestima ljudi progovore osjećaj i ljubav prema istini i pravdi. Takvom kršćanskom stavu žele pridonijeti članci i slike u ovom broju Glasnika. Čitajmo ih zahvalno. Neka nas pouče zastupati i braniti istinu te napredovati u ljubavi i praštanju. Takav bijaše zagrebački nadbiskup i kardinal – blaženi Alojzije Stepinac.

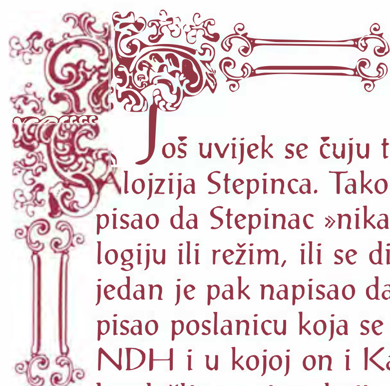
✧✧✧

U Zagrebu, 6. siječnja 2002.
Dr. Juraj Batelja, urednik

IZ SPOMEN ZBIRKE

28. 07. 2001. – Blaženi Alojzije, molimo Te za zagovor kod Boga da sačuvamo čistu mladost i živu vjeru. Moli za nas i naše obitelji. Unaprijed zahvalni – mladi iz Zenice sa s. Dajmanom •31. 07. 2001. – Obitelj Ljubas u znak zahvalnosti Blaženom Alojziju Stepincu upisuje se u ovu knjigu i moli Blaženog za ljubav i sklad u obitelji.

Bl. ALOJZIJE STEPINAC I NDH

Još uvijek se čuju teške riječi na blistavi lik bl. Alojzija Stepinca. Tako je u godini 2001. netko napisao da Stepinac »nikada nije osudio ustašku ideologiju ili režim, ili se distancirao od NDH«. Drugi jedan je pak napisao da je nadbiskup Stepinac »napisao poslanicu koja se čitala u svim crkvama NDH i u kojoj on i Katolička Crkva izražavaju dobrodošlicu onima koji su okupirali njihovu zemlju, a protiv kojih su istinski domoljubi dva mjeseca kasnije digli oružani ustanak.«

Bl. Alojzije Stepinac dolazi na otvorenje nove župe Sv. Ivana Boska u Podsusedu, 6. rujna 1942.

Čudno, nakon golemog broja dokumenata, da se još uvijek može pisati tako zagrižljivo, klevetnički i zlobno!

Bl. Alojzije Stepinac je 3. listopada 1946. na sudu jasno rekao: »Nisam bio persona grata ni Nijemcima ni ustašama. Nisam bio ustaša, niti sam položio njihovu zakletvu.« To je bilo dobro poznato. Pavelić i njegove ustaše su gledali na Kaptol s ne manje prezira i mržnje nego kasnije komunisti na Stepinčevu crkvu, koja je imala, i danas ima, svoje središnje ustanove na Kaptolu.

Veselio se kao istinski rodoljub slobodi i pozdravio proglašenje Države Hrvatske. Međutim, dok su neki mladići 10. travnja 1941. uzvikivali Kaptolom: »Uskrsnuće Hrvatskog naroda!«, Nadbiskup se okrenuo kanoniku Hrenu te mu rekao: »Tko sretniji od mene da nastupi slobodna Hrvatska, no ne mogu je očekivati od poganske Njemačke. Valjda je prvo sveta vjera, a ne poganština i progon svete vjere.« Kanonik dr. Franjo Cvetan je na sudu, 7. listopada 1946., posvjedočio kako je Nadbiskup tom prigodom proročki rekao: »To je bio prvi čin tragedije koju ćemo proživljavati. Drugi i treći čin slijedit će iza toga i mnogo ćemo trpjeti. Kako je žalosno gdje naše ljude vode u zarobljeništvo stranaca.«

Istina, poslao je okružnicu 28. travnja 1941. svom svećenstvu, u kojoj izražava svoju radost i ushit nad slobodom. Poslanicu je uputio svojem kleru, svoje nadbiskupije, i nije se čitala ni u jednoj crkvi. Poziva svoje svećenstvo da ispuni svoju dužnost prema mladoj Hrvatskoj. Određuje da se po svim crkvama njegove nadbiskupije 4. svibnja održi svečani Te Deum. Jedino u Stepinčevoj katedrali nije održan! Okružnica je odraz radosti hrvatskog naroda za slobodom. Na sudu je rekao: »Hrvatski se narod plebiscitarno izjavio za Hrvatsku državu i ja bih bio ništarija, kad ne bi osjetio bilo hrvatskog naroda, koji je bio rob u bivšoj Jugoslaviji.«

Kad je imenovan nadbiskupom koadjutorom, u svoj Dnevnik (Ljetopis svoga biskupovanja) upisuje: »Nadbiskup mora da računa sa državnim vlastima bilo kakovih mu drago, jer Crkva nije političar.«

I na sudu je izravno rekao: »Optužujete me kao neprijatelja državne i narodne vlade. Molim vas, kažite mi, koja je za mene vlast bila 1941. godine? Da li pučista Simović u Beogradu, ili izdajnička, kako je vi zovete, u Londonu, ili ona u Jeruzalemu, ili vaša u šumi, ili ova u Zagrebu? Dapače i godine 1943. i 1944., da li vlada u Londonu ili u šumi? Vi ste za mene vlast od 8. svibnja 1945. Zar sam mogao slušati vas u šumi i ovdje njih u Zagrebu? Je li se uopće moglo dva gospodara služiti?«

Dr. Ivo Politeo, Nadbiskupov branitelj po službenoj dužnosti, reče u obrambenom govoru 6. listopada 1946.: »Nezavisna Država Hrvatska nije bila država, jer su područje držali i vojnički zaposjeli Nijemci i Talijani, jer su ovi okupatori kroz čitavo vrijeme rata to područje držali stvarno okupiranim i preko tek formalne ustaške vlade kao svog eksponenta vršili faktično svoju okupatorsku volju i vlast.« K tome je naglasio kako se Nadbiskup Stepinac držao kanonskih propisa u okupiranoj zemlji.

Dobro reče jedan povjesničar, istaknuvši kako je ustašama važno da su »dobri i prilježni« saveznici nacista. To je točno. Kad je, 22. svibnja 1941., donesen zakon o Židovima da moraju nositi traku žute boje, nadbiskup Stepinac je istog dana upravio predstavku Ministarstvu unutrašnjih poslova. U njoj je istaknuo kako »ni u Njemačkoj rasni zakoni i protužidovske odredbe nisu bile provedene takvom brzinom i strogošću«.

Jednom zgodom, govoreći o nepravdama, rekao je nadbiskup Stepinac Paveliću: »Poglavniče, lupite šakom po stolu i otvoreno recite Nijemcima i Talijanima da ovako dalje ne ide.«

Da je NDH bila okupirana, potvrđuje i ovaj slučaj: Dubrovčani su u Zagrebu godine 1942. htjeli proslaviti sv. Blaža svog zaštitnika u crkvi sv. Blaža u Zagrebu, a Kotorani svetog Tripuna u franjevačkoj crkvi na Kaptolu. Policija je zabranila svečanost i skinula s oltara sliku Sv. Tripuna. Nadbiskup Stepinac u protestnom pismu Paveliću piše: »Kao Hrvat i sin svoga naroda moram reći: 'Ta valjda ne misle naši susjedi Talijani, da smo bešćutna srca i da ćemo im još zahvaliti, što su nam oduzeli komad živog mesa narodnog tijela. To se može tražiti od svetaca, ali ne od običnog puka, da bude zahvalan za nepravde. Ako to ima biti novi poredak, o kojem oni toliko govore, onda ne znam u čemu se taj razlikuje od toliko poniženog Versaillesa, osim u promjeni gospodara'.«

Bl. Alojzije Stepinac se i te kako distancirao od ustaškog režima. U brojnim predstavkama na Poglavnika, na pojedine odgovorne članove vlade, slao je prosvjede protiv progona Židova, Srba, i drugih političkih zatvorenika. Kao predsjednik Biskupske konferencije Hrvatske, poslao je zaključke s jesenskog zasjedanja (od 16. do 20. studenoga 1941.) Poglavniku 20. studenoga o vjerskim prijelazima, koji ni u kojem vidu nisu u kompetenciji državnih vlasti, a prosvjedovao je i protiv svakog nasilja učinjenog u državi.

Osobno je molio Pavelića da pusti Mačeka, koji bi mu mogao svojom nazočnošću i ugledom mnogo koristiti. On mu je uzvratio: »S nama ustašama Hrvatska stoji i pada!« Nadbiskup je primijetio: »Bojim se onda, da će onda i propasti na najveću žalost našega naroda.«

Kad je Nadbiskup jednom spomenuo Paveliću da raspusti ustašku vojsku, ovaj mu je odgovorio: »Bez ustaške vojnice nema Hrvatske Države.«

Mudar državnik ne propušta ništa, što može pomoći sreći i zadovoljstvu zemlje.

Katolička Crkva nije bila posve slobodna u NDH, kako se to bubnja na sve strane. Jedini katolički dnevnik, *Hrvatski glas*, prestao je izlaziti 30. kolovoza 1941. Brojnim i postojećim društvima Katoličke akcije onemogućen je svaki rad izvan strogo crkvenog. Događalo se da ni Papini govori u novinama nisu smjeli biti objavljeni. Dovodilo se u pitanje i samo papinstvo. U Katedrali, na Petrovo 1942., reče u propovijedi:

»Sveta mi je dužnost upozoriti vas na neke pojave, koje u zadnje vrijeme mute naše odnose prema Sv. Stolici i Sv. Ocu papi: odnosi, koji su kroz trinaest vjekova bili najsrdačniji i najprijateljskiji. Već dulje vremena čuju se prigovori, kao da je Sv. Stolica neprijateljski raspoložena prema hrvatskom narodu.«

Posebno osuđuje »u ime hrvatskih katolika zabranu objavljivanja u štampi govora Sv. Oca Pape održanog prigodom njegovog 25-godišnjeg jubileja. To znači odvoditi hrvatski narod od izvora prave nauke, koja jedino može da spasi svijet, pa prema tome i naš narod od materijalne i moralne propasti. To znači isključiti naš narod iz zajednice svih katoličkih i kulturnih naroda, koji su se putem štampe duhovno okoristili i obogatili toliko divnim govorima Svetoga Oca. Takav postupak je za hrvatski narod štetan i uvredljiv.«

Kada je 8. rujna 1943. Italija položila oružje, i redarstvenici počeli zatvarati Talijane, dne 10. rujna došla su, u građanskom odijelu, dva redarstvena agenta uhititi Papina izaslanika opata Marconea. Čim je nadbiskup Stepinac za to doznao, odmah je telefonskim putem najodlučnije prosvjedovao kod Artukovića, ministra unutarnjih poslova, veleći: »Dok sam ja ovdje, dotle Marcone ostaje kod mene. Vi ga možete silom odvesti, ali samo preko mene, ali ja ću onda narediti da sva zvona zvone na uzbunu jer se ne

*Mons. Stepinac moli za vrijeme Mise, koju **u Popovači**, prigodom blagoslova temeljnog kamena za župnu crkvu, slavi dekan Pavlović iz Kutine*

radi o Talijanu, nego o izaslaniku Svete Stolice.«

Najsnažniju propovijed i osudu zločina Nijemaca, ustaša, četnika i partizana, izrekao je na 31. listopada 1943. Reče: »Odgovorit ćemo i onima koji nas optužuju da smo pristaše rasizma, jer kako vidite Katolička Crkva je u nečijim glavama za sve kriva.« Ova propovijed bila je osuda »vučjeg rasnog njemačkog nacionalsocijalizma«, i raspalila je gnjev vlastodržaca. Ustaški ministar prosvjete dr. Julije Makanec oštro je napao nadbiskupa Stepinca u članku »Pozvani i nepozvani«, a objavljen je u *Hrvatskom narodu* 7. studenoga. Spotiče Nadbiskupu da se miješa u politiku, za koju je »nesposoban«, te mu svjetuje da ostane pri svojim crkvenim poslovima. Postoje dokumenti da je Gestapo s ustašama odlučio pogubiti nadbiskupa Stepinca.

U vrijeme Nadbiskupova suđenja zasjedala je u Parizu konferencija za mir. U jugoslavenskom poslanstvu bio je mons. Milanović. Postavili su mu pitanje, kako on kao katolički svećenik svjedoči u korist komunističke Jugoslavije, a ne za katoličku Italiju. Odgovorio je poučen Nadbiskupovim stavom: »Vlast je prolazna, a domovina je vječna.«

Toga se držao i nadbiskup Stepinac. Priznao je novu vlast. Poznavao je i mnogo čestitih ljudi u ustaškom pokretu, ali je bio mudar i trijezan u prosudbi događaja i političkih promašaja koje su činili vođe naroda. Šavovi su već pucali, što potvrđuje i pobuna Vokić-Lorković.

Prigodom susreta s Titom, 4. lipnja 1945., pri kraju razgovora rekao je: »Ovo sam do sada govorio kao biskup. Sada bih želio, ako je dozvoljeno, da dodam nešto kao čovjek, koji objektivno promatra prilike.

Ako se želi što prije sređenje prilika, onda bi se po mom mišljenju moralo otvoreno i muški porazgovoriti s predstavnicima Hrvatske seljačke stranke u Hrvatskoj, pa čak i sa čestitim pristašama ustaškog pokreta. Razgovarati se može sa svakim, prihvatiti se ne mora. Tko god hoće pošteno i iskreno surađivati na sređenju zemlje, neka bude dobro došao. Ako suradnju odbije, krivi su sami. Zašto se ne bi pokušalo porazgovoriti?. Mudar državnik ne propušta ništa, što može pomoći sreći i zadovoljstvu zemlje.«

Nadbiskup Stepinac istaknuo je »dijalog« koji se danas toliko naglašuje. Zauzeo se za »čestite pristaše« ustaškog pokreta i kod saslušanja za prvog uhićenja (od 17. svibnja do 3. lipnja 1945.). Premda se zauzeo za nevine i poštene, komunisti u tome nisu htjeli vidjeti istinu, već su mu predbacili da je i on »ustaša«!

U srpnju 1954. došao je u Krašić, k zatočenom bl. Alojziju, u pohode izvjesni Carnelutti. Spomenuo je da je kralj Petar izjavio da će Srbija biti doskora slobodna. Iz čega se moglo razabrati da ni on više ne računa s Jugoslavijom. Na to mu je nadbiskup Stepinac uzvratio riječima: »Ja se u to neću miješati. To je stvar političara. Nostra salus in cruce – naš je spas u križu, a Ecclesia militans – Crkva u borbi bit će do konca svijeta.«

Bila je to misao vodilja bl. Alojzija u njegovu upravljaju Zagrebačkom nadbiskupijom kroz mnoge godine, a sve su bile »burne i teške«. Treba ih prosuditi iz njegove savjesti i povijesne zbilje, a ne iz političkog sljepila i propagande.

Celestin Tomić
Ofm konv.

IZ SPOMEN ZBIRKE

1. 08. 2001. – *Ministranti iz Mihovljana idući putem bl. Alojzija na putu iz Krašića, zaustavili smo se i ovdje moleći njegov zagovor. Moli za nas, blaženi Alojzije, da budemo vjerni Isusu Kristu. Moli Ga da kojega između njih pozove u duhovni stalež. – Župnik (nečitko)* • **11. 08. 2001** – *Župa Selnica danas je hodočastila na Mariju Bistricu. Na povratku posjetili smo Zagrebačku katedralu. Pomolili smo se na grobu Blaženoga Alojzija Stepinca i zatim smo razgledali Spomen zbirku Bl. A. Stepinca. Čitavu župu Selnicu preporučam moćnom zagovoru blaženoga Alojzija. Za sve vjernike, posjet grobu i Spomen zbirci, poseban je i nezaboravan doživljaj koji će ojačati vjeru u njihovim srcima. Ovim posjetom bolje su upoznali blaženoga Alojzija, njegov lik i veličinu iskrenog rodoljuba i mučenika. – Josip Horvat, župnik* • **16. 08. 2001.** – *Dolazeći u Zagreb, došle smo na grob našeg Blaženog Alojzija, zahvaljujući mu za sve darove i milosti, u svoje ime i u ime moje generacije 1951. Imala sam dar biti na sprovodu dragom Kardinalu, pa mu se posebno molim i zahvaljujem u ime cijele obitelji kao i našega naroda. – zahvalna č.s. Marija Petric Pridružuje se i vjeroučiteljica Marija Matić, moleći za milost obraćenja sveg hrvatskog naroda!* •*16. 08. 2001. – »U tebe se uzdam...« Sve molitve i najveće želje upućujem kardinalu Alojziju, koji je svojim životom ostavio dubok trag u povijesti kršćanstva. Borio se, i on mi je uzor u životnoj borbi koja mi se ponekad čini preteška. Puno toga ostaje tajna i živjet će, kao i Blaženik i njegovo djelo. Samo u vjeri možemo izdržati sve što nam život donosi.*

Bl. Alojzije Stepinac i obitelj Deželić

Nadbiskup zagrebački blaženi dr. Alojzije kardinal Stepinac i njegove veze s dvojicom Deželića – Velimirom starijim i Velimirom mlađim

Prof. Petar Vrkljan pronašao je u ostavštini svoga oca dijapozitiv u boji, na kojem je zapisano da je snimljen na sprovodu dr. Velimira Deželića starijeg 9. veljače 1941., i da je vjerski obred vodio nadbiskup zagrebački dr. Alojzije Stepinac. Postavljeno je pitanje zbog čega je naš znameniti nadbiskup i hrvatski metropolit, kasniji kardinal i štovani blaženik, sudjelovao u ispraćaju te poznate ličnosti hrvatskoga kulturnog i javnog života. Pregledavajući objavljenu literaturu, ali i neobjavljene memoarske zapise koji se čuvaju u mojoj obitelji, mogu se upoznati veze između dr. Stepinca i pokojnog Deželića, u tom času patrijarha razgranate obitelji Deželić.

U vrijeme kad je dr. Alojzije Stepinac godine 1934., u dobi od 36 godina, imenovan nadbiskupom-koadjutorom zagrebačkim, hrvatskoj su javnosti bila osobito poznata dva Deželića – Velimir otac i Velimir sin. Osim što su bili afirmirani svojim književnim i javnim djelovanjem, a Velimir otac je svojedobno bio ravnatelj Kr. sveučilišne knjižnice (današnje Nacionalne i sveučilišne knjižnice), u Zagrebu su, u doba izgradnje njezine prve zgrade i početka njezina djelovanja kao najsuvremenije ustanove, Deželići bili poznati i kao istaknuti katolički laici.

Dr. Velimir Deželić stariji (1864–1941), imao je značajnu ulogu na »I. hrvatskom katoličkom sastanku« 1900. kao jedan od četvorice tajnika.[2] Zalagao se da se u Zagrebu 1913. održi »II. hrvatski katolički kongres«, što je isprva i odlučeno, ali je kasnije kongres premješten u Ljubljanu i održan pod imenom »Hrvatsko-slovenski katolički sastanak«. Dr. Velimir Deželić stariji izabran je za predsjednika hrvatskog dijela sastanka.[3] Deset godina kasnije, 1923., bio je predsjednik »Euharistijskog kongresa« u Zagrebu. U hrvatskom katoličkom životu dr. Velimir Deželić stariji bio je nazočan bilo davanjem inicijativa za osnutak niza katoličkih društava i ustanova, bilo kao njihov istaknuti član. Neka ovdje budu spomenuti: »Hrvatski katolički kasino«, Klub »Imaculata«, »Congregatio beatae Mariae virginis major«, »Pijevo društvo«. Istaknuo se i u kulturnom i humanitarnom radu, pa je zajedno s Emilijem Laszowskim 1905. osnovao Družbu »Braća Hrvatskoga Zmaja«, a bio je i začetnik Kola hrvatskih književnika 1914. i njegov predsjednik, te potpredsjednik Hrvatskoga književnog društva sv. Jeronima. Na humanitarnom polju bio je predsjednik »Dobrotvora«.

Dr. Velimir Deželić mlađi (1888–1976) od studentskih je dana bio angažiran u hrvatskom katoličkom pokretu kao član »Domagoja« i njegov predsjednik. Stekao je široku sveučilišnu naobrazbu, koja je započela studijem filozofije u Zagrebu, nastavila se studijem prava u Beču i posebnim jednogodišnjim studijem praktične sociologije u Münchenu, da bi završila pravnim rigorozom 1919. u Zagrebu. Bio je, prema tome, jedan od prvih ljudi školovanih u sociologiji u nas. Na prije spomenutom ljubljanskom katoličkom sastanku održao je referat o »Hrvatskom narodnom savezu« u kojem raspravlja o socijalnim problemima u nas.[4] Bio je član Seniorata Hrvatskog katoličkog pokreta, a kraće

Dr. Velimir Deželić, stariji (snimljeno 1930. godine)

vrijeme nakon I. svjetskog rata bio je politički angažiran u »Hrvatskoj pučkoj stranci«. Kasnije je bio tajnik »Hrvatskog katoličkog narodnog saveza«, te ravnatelj Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima.

Veze između oba Deželića i nadbiskupa Stepinca bile su generacijski uvjetovane. Dok je Velimir stariji bio po prirodi svojeg katoličkog angažmana u vezi sa Stepinčevim prethodnikom nadbiskupom dr. Antunom Bauerom, a tridesetih se godina XX. st. uglavnom povukao iz javnog života, Velimir je mlađi već djelovao u katoličkom pokretu u doba kad je nadbiskup Stepinac preuzeo vodstvo Nadbiskupije zagrebačke. Zbog toga su veze između mladog nadbiskupa i oba Deželića održavane preko Velimira mlađeg.

Dr. Velimir Deželić mlađi je u svojem memoarskom djelu opisao tri svoja značajna susreta s nadbiskupom dr. Alojzijem Stepincem. Prvi od njih dogodio se u Zagrebu, nedugo nakon imenovanja dr. Stepinca nadbiskupom-koadjutorom. Bio je posvećen priređivanju komemoracije 10. obljetnice smrti biskupa zagrebačkog dr. Josipa Langa (Prilog 1), a novi je nadbiskup želio povjeriti tu zadaću režiseru vrlo us-

Bl. A. Stepinac predvodi sprovodne obrede za + dr. Velimira Deželića, st., 9. veljače 1941.; uz njega s mitrom sudjeluje mons. Ferdo Rožić, predsjednik Društva sv. Jeronima, a s desna dr. Franjo Grundler

pjelog prikazanja »žrtva Abrahamova (Posvetilište)« održanog 1923. prigodom Euharistijskog kongresa u Zagrebu.

Drugi značajan susret dr. Alojzija Stepinca s dr. Velimirom Deželićem mlađim zbio se u srpnju 1936. u Sv. Križu kraj Jesenica (Slovenija). Tu su Deželićevi upravo bili izgradili drvenu kućicu za odmor i oporavak u planinama (»bajticu«), a nadbiskup dr. Stepinac je u Sv. Križ došao na ljetovanje. Tokom boravka nadbiskup je blagoslovio bajticu, a nakon toga se dnevno sastajao s dr. Deželićem mlađim i vodio s njim, kako je sam izjavio, duge razgovore i plodonosne rasprave (Prilog 2). U to je doba i u tim razgovorima, između ostaloga, sazrela Nadbiskupova odluka da se Marija Bistrica uzvisi na središnje marijansko proštenište svih Hrvata, te da se svečano obilježi 1300. obljetnica pokrštenja Hrvata.

Treći važan susret s blaženim kardinalom dr. Alojzijem Stepincem, tada već nadbiskupom zagrebačkim, dogodio se 18. srpnja 1940. u Mokricama, kamo je Nadbiskup pozvao dr. Velimira Deželića mlađeg da preuzme vodstvo »Hrvatskog socijalnog tjedna« te da organizira »IV. Socijalni tjedan«, koji je održan u Zagrebu od 3. do 10. rujna 1940. Nadbiskup je također zaželio da dr. Deželić mlađi surađuje sa »Središnjim odborom za proslavu jubilarne godine 1300. godišnjice pokrštenja Hrvata«, sa zadaćom da pored crkvenih svečanosti zamisli i one vancrkvene, kakve je smislio i organizirao za Prvog euharistijskog kongresa u Zagrebu, te za jubilej Majke Božje od Kamenitih vrata (Prilog 3).

Kada je 7. veljače 1941. umro Velimir Deželić stariji, na njegovom se sprovodu okupila duhovna elita Zagreba, a časopis »Obitelj«[5] donio je tekstovni i slikovni prikaz sprovoda, u kojem je svečani vjerski obred obavio hrvatski metropolit dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački, uz koncelebraciju apostolskog protonotara dr. Ferde Rožića, predsjednika Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima, te svećenika Prvostolnog kaptola zagrebačkog. Mnogi su se govornici oprostili od pokojnika, a posebno su zabilježeni govori prof. Petra Grgeca u ime Kola hrvatskih književnika te Milutina Mayera, Velikog meštra Družbe »Braća hrvatskoga zmaja« i potpredsjednika Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima.

Na osnovi svega što je navedeno o obojici Velimira Deželića i njihovoj ulozi u katoličkom životu u Hrvata, a posebno uzimajući u obzir djelovanje mlađeg Velimira u doba kad je blaženi kardinal dr. Alojzije Stepinac preuzeo vođenje Katoličke crkve u Hrvata, potpuno je shvatljivo da se dr. Stepinac i sa svoje strane želio oprostiti od dr. Velimira Deželića starijeg predvodeći svečani vjerski obred sprovoda pokojnika, istodobno označujući njegove zasluge za hrvatski katolički pokret.

Kako je dr. Velimir Deželić mlađi doživio imenovanje blaženog nadbiskupa dr. Alojzija kardinala Stepinca nadbiskupom-koadjutorom i opis njihova prvog susreta 1935. godine

Dr. Velimir Deželić mlađi opisuje kako je doživio imenovanje dr. Alojzija Stepinca nadbiskupom-koadjutorom i svoj prvi susret s njim:

»O imenovanju dra Stepinca pomoćnikom nadbiskupa s pravom nasljedstva saznao sam (valjda prvi od laika) od spirituala, seniora Krešimira Pećnjaka, kad sam preko Kaptola išao iz Bijeničke ceste (*op. pisca ovog članka:* gdje je V. D. stanovao) u »Jeronim« na Tomislavov trg 21.

»Poznajem ga tek iz viđenja, kad bih se navratio u nadbiskupski dvor poslovno. A divno mi ga je bilo vidjeti u katedrali kod celebriranja i u molitvi. Podsjećao me je na pokojnog biskupa Langa. Koliko mu je godina?«

»Deset je godina mlađi od mene. Ja sam rođen 28. svibnja 1888.«

»Providnost Božja znade: da će crkvi i narodu u Hrvatskoj trebati mlada ruka, koja je mogla držati ručicu pluga i orati ravne brazde.«[6]

Prvi moj izravni susret s koadjutorom i dulji stvarni razgovor bio je kad me je pozvao k sebi i povjerio

Nadbiskup Stepinac nosi Presveti Sakrament na Euharistijskom kongresu u Koprivnici, 8. kolovoza 1937.

mi da se pobrinem kako bi se dolično priredila komemoracija desetgodišnjice smrti posvećenog zagrebačkog biskupa dr. Josipa Langa. Želio je da to ne bude običajna »akademija« sa stereotipnim uvodnim predavanjem iza kojega slijedi dugi niz deklamacija i glazbenih točaka, s još kojim gimnastičkim nastupom »orlova« i »orlica«. Nasmiješio se blago: »Želio bih nešto drugo, ali ne znam kako bi to bilo, zato sam pozvao u pomoć vas, *clarissime*. Vi ste bili tajnik blagopokojnog biskupa dr. Langa dok je on bio predsjednik Katoličke akcije, to jest, 'Hrvatskog katoličkog narodnog saveza'. Vi ste ga revno posjećivali, referirali mu o katoličkom pokretu, kad je već ležao teško bolestan i do pred samu smrt. Vi ste Zagrepčanin i najbolje znate kako su Zagrepčani cijenili sveti život i kako se sjećaju svojeg biskupa Langa. Naročito želim da komemoracija bude u rukama naših katoličkih laika!«

I Velimir Deželić sin prihvatio se zadatka. U dvorani Hrvatskog glazbenog zavoda inscenirao je 23. XI. 1935. priredbu, koju je izvjestitelj u tisku nazvao »litomontaža«[7]. O dojmu slušatelja Deželić navodi: »Iz dvorane su slušatelji izlazili kao s pobožnosti u dvoumici bi li smjeli pljeskati. Zato su prilazili autoru i toplo mu bez riječi pružali ruke. Stotinu zahvalnih ruku. Nadbiskup-koadjutor je čestitajući rekao: 'Dali ste nam uvijek žive riječi i drage uspomene na biskupa dr. Josipa Langa! Hvala Vam!' Tek tada su slušatelji zapljeskali.«

Drugi susret dr. Velimira Deželića mlađeg s blaženim nadbiskupom dr. Alojzijem kardinalom Stepincem 1936. godine

Evo opisa iz pera Deželićeva:

»Od sredine srpnja boravio je u Sv. Križu zagrebački nadbiskup-koadjutor dr. Alojzije Stepinac. Uputio ga i doveo amo naš dr. Dragutin Hren. Oba su se nastanila u župnom dvoru.

Prisustvovati misi i vidjeti kako se moli Alojzije Stepinac bio je religiozni i estetski doživljaj. Ja nevoljni grešnik znao sam pomisliti, čemu toliko i tako skrušeno klečeći moli ta sveta duša? Nisam slutio kakva ga Golgota čeka.

Naša nam je bajtica bila toliko draga i dragocjena da se nisam žacao zamoliti zagrebačkog nadbiskupa-koadjutora da nam je blagoslovi. 'U spomen-knjizi 'Bajtica Sveti Križ', koju sam odmah osnovao, upisano je crvenim slovima: 'Dana 28. srpnja 1936. blagoslovio je preuzvišeni gospodin nadbiskup-koadjutor dr. Alojzije Stepinac ovu našu bajticu u Svetom Križu Planini.' Sudjelovala su još tri svećenika, dva zagrebačka, prvostolni prebendar dr. Dragutin Hren i sjemenišni prefekt Mijo Jelić, te domaći župnik Franc Krašna.«[8]

Tijekom svoga boravka u Sv. Križu dr. Stepinac je imao više razgovora s dr. Deželićem. O tome Deželić piše:

»Prebendar dr. Hren revno je vodio dnevnik o boravku odskorašnjeg zagrebačkog nadbiskupa i hrvatskog metropolita u Sv. Križu na Planini pod Golicom. Imao je i dosta vremena da iscrpno pribilježi naše razgovore. Pisac biografije dr. Alojzija Stepinca msgr. Pavao Jesih iz dnevnika dr. Hrena prepisao je te razgovore i činili su mu se toliko važnima, da ih je objelodanio na 62 štampane stranice svoje knjige, to je gotovo petina biografije. Biografija, koju je pisao u Rimu, u emigraciji, izašla je u Kanadi i ne smije se raspačavati u nas. Ja sam dugo tragao za njom, u strogom sam je povjerenju dobio na čitanje samo jedan dan, i noću sam u žurbi prepisao iz nje poglavlje 'Na Planini'. Sada prepisujem taj svoj prijepis ovdje. Da ne bi naškodio dr. Hrenu i meni, msgr. Jesih je izmijenio naša imena: prebendara dr. Dragutina Hrena nazvao je 'Kanonik Karlo Dragić', a mene 'hrvatski novinar i književnik Željko Mirić' (ne baš mnogo konspirativno!). Ovdje sam pisao naša prava imena, da ne bude zabune i mnogo što sam izostavio, a možda gdjekoju riječ premetnuo i umetnuo, da rečenica bude jasnija, ali ništa što bi mijenjalo smisao. Ispravio sam i netočno navedeni početni datum:

»Godine 1936. našao se nadbiskup dr. Stepinac na slovenskim planinama u Sv. Križu nad Jesenica-

ma. Došao je ovamo da se odmori i duhovno sabere. Prebendar dr. Hren već godinama ljetuje u Sv. Križu i misli da ga to drži na životu, jer je od mlada žrtva podmukle sušice. Za njega je Sv. Križ idealno oporavilište. Opkoljen je sa svih strana smrekovim šumama. Blaga klima, sunce, čisti zrak, tišina, pa duševna vedrina tamošnjeg župnika Franca Krašne. Kad se nadbiskup iza mjesec dana vratio u Zagreb, bio je izvanredno zadovoljan. Kao da se preporodio. A nije ni slutio kako će Sv. Križ biti za njegov biskupski rad vrlo plodan. Namjerio se ovdje na dvije jake ličnosti hrvatskog katoličkog javnog života, pa je s njima u ugodnim razgovorima prošao vrlo mnoge aktualne probleme hrvatskog javnog života. Tamo je nastao kao neki nacrt katoličkog rada za nekoliko budućih godina. Duševno svjetlo s planina dugo je nadahnjivalo, vodilo i ispravljalo bujnu djelatnost nadbiskupa dr. Stepinca.«

Obitelj hrvatskog novinara i književnika dr. Velimira Deželića, sina, sagradila je u Sv. Križu vikend-kućicu. Nadbiskup je vrlo cijenio katoličke intelektualce laike, zato se obradovao, kad ga je kod njegova dolaska dočekala cijela Deželićeva obitelj, pa je želio da je što prije posjeti u njihovoj kućici.

Dr. Dragutin Hren i supruzi Deželić bili su svestrano obrazovani ljudi, a pored toga su uvijek nastojali da budu upućeni u sva suvremena zbivanja u svijetu. Nadbiskup je pozorno pratio njihova izlaganja i sam živo ulazio u razgovor, jer predmeti razgovora su ga zanimali, a kad se zanesao, onda je bio rječit i snažan u govoru.

Dr. Deželić je spomenuo kako je ujutro čitao u Evanđelju o zadnjoj večeri i kako su mu legle na dušu posljednje molitve i posljednje

Nadbiskup dr. Alojzije Stepinac dolazi na godišnju skupštinu Hrvatskog književnog Društva Sv. Jeronima praćen ravnateljem dr. Velimirom Deželićem mlađim, 1935.

Kristove riječi o *jedinstvu.* Pet puta je Krist, i to pred svoju smrt, naglasio *misao jedinstva!*

Nadbiskup je prihvatio: »Možemo li dovoljno shvatiti i ocijeniti važnost tih Kristovih riječi? Ne bi li trebalo da one neprestano pale svete vatre oduševljenja i požrtvovnosti u dušama vjernika na rad oko crkvenog jedinstva?«

Dr. Hren je nadovezao: »Mi Hrvati imali smo mnogo lučonoša ideje crkvenog jedinstva, da nabrojim samo one koji mi ovaj čas padnu na pamet: Juraj Križanić, Simeon Vratanja, Pavao Zorčić, Gabrijel Petković, Božičković, Kolonić, biskup Brajković, a u najnovije vrijeme biskup đakovački Strossmayer, sveučilišni profesor Bresztyenszky, a spomenuti valja također kako se idejom crkvenog jedinstva zanio naš Mahničev pokret kad se idealistički stvarala Jugoslavija.«

Dr. Deželić je potvrdio: »Pokojni dr. Petar Rogulja i mi s njime vjerovali smo da će crkveno jedinstvo bar južnih Slavena biti *misija hrvatskog naroda.* Sada smo veoma daleko od toga, kad se raspirila mržnja između Srba i Hrvata. I može li se uopće govoriti o *misiji pojedinog naroda?*«

To je pitanje pokrenulo koadjutora: »Ušli ste u jezgru jednog važnog pitanja! Čitajući Sveto Pismo ne mogu se oteti silnom dojmu nad sudbinom izraelskog naroda. Dvoje mi je jasno: Božja misija i teška kazna što Izraelci tu *misiju nisu izvršili.* Proroci Starog Zavjeta govore jasno o *misiji naroda.* A ne čini li vam se: da je na primjer rimski narod imao misiju da pripravi putove kristijanizaciji tadanjeg svijeta?«

Raspravljanje je vodio koadjutor i teško bi ga bilo vjerno prikazati. Do izražaja je došlo natprirodno stanovište s kojega je Alojzije Stepi-

Nadbiskup A. Stepinac dolazi na gradilište i otvorenje nove župne crkve sv. Josipa na Trešnjevki u Zagrebu, 20. lipnja 1937.

nac redovno promatrao i prosuđivao sva događanja. Raspravljanje je dočaralo divnu sliku o idealu crkvenog jedinstva i ljudske zajednice. U zanosu su pale riječi: Hrvati su vjekovima bili narod heroja i mučenika, i kad bi postojala kanonizacija, naš bi narod po tim vremenima mogao biti kanoniziran.

A danas? Je li misija Hrvata da budu most između zapadne i istočnjačkih crkava upropaštena? I tko će biti kažnjen za to? To je bio tih uzdah, ne znam čiji. I cijelo je društvo utihnulo s nedovršene misli.

U taj čas banuo je među nas župnik Krašna i netko je zapitao: »Željeli bismo čuti vaš sud o ćirilo-metodskoj ideji o sjedinjenju crkava.«

»Mi Slovenci radimo oko veza katoličkih i pravoslavnih teologa. Vama Hrvatima je to u ovaj čas teško. Jedan je hrvatski teolog upravo izjavio kako političari misle da bi to škodilo hrvatskoj samostalnosti.«

Dr. Stepinac je uzdahnuo: »Nažalost, politika često zamrači vid i onda se može svašta dogoditi.«[9]

Noć je bila olujna. Puni sat je neprestano sijevalo i grmjelo. Nadbiskup je bio budan: »Divno! Samo planine mogu pružiti takvo veličanstvo prirode!«

Jutro je osvanulo opet vedro. Obitelj Deželić je došla da se zahvali za sinoćnji nadbiskupov posjet. I opet se zapodjenuo ozbiljan razgovor. Zapodjenuo ga je dr. Hren zagledavši se u lice dr. Velimira Deželića i primijetio: »Vi ste, doktore, nešto zabrinuti?«

»Ne bih htio da uznemirujem gospodina nadbiskupa na odmoru.«

»Ispripovijedite samo!«

»Minule olujne noći, u drijemežu i polusnu, prikazali su mi se, kao utvare, Valekovi, 'nečuveni ljudi', kako su stigli i prolaze svijetom, a vjetrovi sa zapada pušu hudi zrak. Naglašavam – sa *zapada*! Prije dvije godine već sam mnogošto napisao o pogibelji s *istoka*, ali nisam dosta jasno rekao da tamošnji boljševizam nije toliko komunizam koliko je crvena diktatura i *imperijalizam* gori od onoga carske Rusije. Govoreći o fašizmu i nacizmu nisam dovoljno uočio što se zbiva u Njemačkoj pošto je sva vlast u rukama Adolfa Hitlera. On je *vođa*, *Führer*, a ja sam svojim očima gledao discipliniranu poslušnost Nijemaca prema vlasti. Možda sam mogao i više i bolje uočiti opasnost koja prijeti sa zapada, ali jer nam smeta, jer se plašimo, zaključka mi ne primamo, mi smo nepristupačni da shvatimo logični zaključak iz jasnih premisa.«

Jer Deželić nije nastavio, dr. Hren je rekao: »Znano je kako je papa pretjerani nacionalizam nazvao '*pestis perniciossisima*', najopasnijom kugom.«

Deželić je pogledao dr. Hrena i ustvrdio: »Hitlerizam je više od pretjeranog nacionalizma! Adolf Hitler je otvoreno napisao u svojoj knjizi '*Mein Kampf*' koje je ciljeve postavio svome nacionalizmu. Ne priča Hitler teoriju, nije njegova knjiga propaganda – *on stvarno hoće izvesti strahote*! Rasizam! Drzovita 'nauka' o narodu koji je sposoban i pozvan da vlada nad drugim narodima kao nad stokom. Jer je Nijemcima potreban širi »životni prostor«, njima je dopuštena agresija i invazija. Sigurno je Hitler megaloman, fanatik, neuravnotežen, ali on je vođa njemačkog naroda, on je prigrabio vlast, on je diktator. Hitler je sposoban demagog, u njemu je sposobnost da fascinira. Citiram Hitlerove riječi! A Hitler se itekako trudi da pokrene svaku mišicu, svaki živac i svaku stanicu mozga svakog pojedinog Nijemca i da sve i svakoga stavi u službu svojih ciljeva. Iz tih premisa slijedi zaključak: *ugrožen je svjetski mir! Ugrožen je opstanak mnogih država i naroda*, u prvom redu Čeha, Poljaka i Ukrajinaca, a ovamo spadamo i mi Hrvati i Slovenci i Srbi. Još pred dvadeset i dvije godine, dok sam studirao u Njemačkoj, naslušao sam se njihovih želja da prodru na istok. *Drang nach Osten!* Tko će zaustaviti i zadržati gladnog tigra u čijim očima gori oganj, a mišice su mu nabrekle od snage?«[10]

Prebendar dr. Dragutin Hren je prestrašeno zaustavio govornika: »Vaše riječi, doktore, izazivaju u pamet slike Apokalipse!«

Deželić je produžio: »Mogao sam pomalo zaviriti ispod površine našeg hrvatskog javnog života i saznao sam da su Hitlerove predstraže već ubačene k nama. 'Peta kolona' živo radi, tajni agenti su na poslu među njemačkim kolonizacijama u Hrvatskoj i Sloveniji. Pomažu im čak i naši naivni patrioti. Pouzdano sam upućen (dakako potajno) da se njemačkom preciznošću sastavljaju

IZ SPOMEN ZBIRKE

16. 08. 2001. Preporučamo se Blaženiku u nadi da ćemo i mi slijediti njegov put i poziv, zahvaljujemo mu u ime župe Sv. Ivana Krst. iz Požege. Ovaj muzej ostat će nam svijetla uspomena na Kardinalom život. – Grupa vjernica sa župnikom Draženom Akmačićem • 18. 10. 2001. – Blaženi Alojzije, hvala Ti za moju obitelj, prijatelje, profesore. Daj da na svijetu vlada ljubav, sreća i zdravlje. Daj mi snage da budem još bolja učenica, te da se dobro upišem u srednju školu. Čuvaj sve ljude svijeta i mene. Hvala Ti, Alojzije, za sve! – Nada Opačić, 7c Zagreb, O.Š. V. Nazor

Nadbiskup A. Stepinac blagoslivlje temeljni kamen crkve Krista Kralja u Trnju, u Zagrebu, 25. listopada 1936. (Postulaturi je ovu sliku povjerila gđa Gabrijela Đamić.)

kartoteke u koje se unose imena ljudi 'pouzdanih', a sastavljaju se i 'crne liste'. I naši se nacionalisti počinju zanositi nacističkim (Hitlerovim) idejama, pa i u naša omladinska (orlovska) društva Katoličke akcije zapljuskuju valovi iz Trećeg Reicha.«

Tako je otprilike teklo prikazivanje dr. Deželića. Dr. Hren je nadopunio: »Osjećam i ja te valove među sjemeništarcima, koji ne shvaćaju da uz rodoljublje zapljuskuju k nama najnoviji oblici poganstva. I opet vizija Apokalipse!«

Koadjutor: »Ipak, ne dvojim u konačnu pobjedu, makar strepim pred onim što bi moglo doći.«

Domaći župnik Krašna naljutio se radi tih mračnih naših riječi i ne znajući što da nam drugo rekne, upro je prstom u nebo: »Polarna zvijezda se pokazuje. Sestra će se ljutiti, ako se večera ohladi.«

Društvo se razišlo.

Poslije večere Nadbiskup se povukao u svoju sobu, a prebendar u svoju. Najednom je izašao na vrata sobe dra Hrena. Ušao je s rastvorenom knjigom »Viđenja Katarine Emmerich« i pokazao prstom na jedno mjesto:

»Čula sam da će Lucifer pedeset i šezdeset godina prije no što se navrši 2000. biti na neko vrijeme oslobođen okova – na propast i kaznu ljudima.«

Koadjutor reče: »To je stavljeno na papir i objavljeno prije više od sto godina.«

Dr. Hren je izračunao: »A radi se o vremenu između godine 1940. i 1950.«

Poslije onog »apokaliptičkog« govora dr. Deželić je prekosutra došao sam u župni vrt i našao u sjenici samog prebendara Hrena s brevijarom. Ovaj je prekinuo čitanje i zadovoljno priopćio da se Nadbiskup razvedrio pošto ga je zaokupila lijepa misao da znano proštenište sjeverne Hrvatske Mariju Bistricu nedaleko grada Zagreba podigne i uzvisi na središnje proštenište svih Hrvata, pa da ono bude nama ono što je Poljacima Czestochowa i Rusima Kazanska Majčica Božja. I odmah je stao smišljati što bi za to valjalo uraditi, pa što smo izmislili, odmah je upisivao u svoj »Podsjetnik«, kao sve ono što je u Sv. Križu zamišljeno kao neki nacrt katoličkog rada za nekoliko budućih godina.

Bistričku crkvu ukrasiti, oslikati. U cintoru restaurirati slikarije i dodati nove slike. Brežuljak iza crkve urediti s postajama za Križni put. Smišljamo organizirati hodočašće iz čitave Hrvatske. Za hodočasnike izgraditi paviljone umjesto krčama, od kojih najunosniju posjeduje židov. Umjesto inokosnog župnika s kapelanom dovesti redovnike – obnoviti red Paulina koji je ukinuo Josip II, a bili su prezaslužni za hrvatsku kulturu, a narod je volio svoje »bijele fratre«. Dr. Velimir Deželić, sin, napisat će »bistrički misterij«. Okolna sela neka pod stručnim vodstvom počnu izrađivati devocionalije poput seljaka u Oberamergau.

Koadjutor je poslije mise obično dugo molio, a jutros se protiv svoga običaja duže zadržao u sobi. Čitao je pismo što ga je upravo bio primio, i razmišljao o onom što je u pismu predloženo.

Čim je koadjutor došao u vrtnu sjenicu k prebendaru Hrenu i dr. Deželiću, izvadio je maločas primljeni list, ili ga je već donio u ruci rasklopljena i otpočeo:

»Preksinoć nam je srca obuzela tjeskoba, a pameti su nam uzbudili sablasni upitnici za svijet i za naš narod. A eto u pravi čas mi je stiglo pismo s mišlju koja je dobro djelovala na mene, a mislim da će dobro djelovati i na vas. To je pobuda i prijedlog isusovca oca Sakača iz Rima: da se najsvečanije proslavi 1300. godišnjica prvih veza hrvatskog naroda sa Svetom Stolicom. O. Sakač naglašava:

»Na osvitu naše povijesti mi smo se Hrvati povezali s najjačom pećinom, kojoj je Božja riječ zajamčila sigurnost i stalnost. I povijest je dokazala da je u ovoj vezi Hrvatima bio spas u najtežim pogibeljima.

Najstarije doba hrvatske povijesti bilo je dosta slabo istraženo, pa postoje i netočni prikazi. Zato sam smjelo zašao na to polje istraživanja i uspio neke stvari naći i po mome najboljem uvjerenju objasniti i staviti na pravo mjesto. Nešto od toga, dakako, sažeto unosim u svoj prijedlog o proslavi.

Povijesni dokument »Liber pontificalis« gdje su zabilježeni kratki podaci iz života i djelovanja pojedinih papa napisano je kod Ivana IV. (koji je vladao od godine 640. do 642.) ovo: *Ivan IV. po narodnosti Dalmatinac* od oca Venancija, odvjetnika, vladao je deset mjeseci i osam dana. *Taj je u svoje vrijeme poslao svetog i vjernog opata Martina* s obiljem novca *da po Dalmaciji i Istri otkupljuje sužnje* što su ih bili (nadošli) pogani zarobili. U isto vrijeme sagradi u Rimu crkvu blaženim mučenicima Valenciju, Anastaziju i mnogim drugim mučenicima čije moći je dao donijeti iz Dalmacije i Istre i pohraniti u spomenutoj crkvi pokraj lateranske krstionice.

Dalmacija je osim današnje Dalmacije obuhvaćala Hercegovinu, veći dio Bosne, Liku, Krbavu, Gorski Kotar i Hrvatsko Primorje. Tu su već u ono doba živjeli Hrvati, a spomenuta povijesna činjenica svjedoči da je život Hrvata bio tada toliko sređen, da je papa mogao preko svojeg delegata poduzeti takav posao. Jasno je da je papino poslanstvo došlo u hrvatske krajeve dozvolom hrvatskih vladara i da je obavilo svoj posao pod njegovom zaštitom. Prema tome radi se ovdje o službenoj vezi Hrvata sa Svetom Stolicom.

U isto vrijeme, Hrvati, koji su bili pogani, započeli su se krstiti. Prvi apostol im je bio biskup Ivan, kojega je g. 640. u Split poslao papa Severin. Za splitskog biskupa Ivana 'Povijest Solina od Tome Arhiđakona' kaže da je počeo uređivati crkvu, a u kleru promicati naobrazbu marljivo propovijedajući i vršiti svoje pastirske dužnosti. Obilazeći krajeve Dalmacije i Slavonije obnavljao je rečeni Ivan crkve i posvećivao biskupe, organizirao župe i pomalo uvodio neuki svijet u katolički način života. Prema tome su *Hrvati prvi od Slavena primili sveto krštenje*.

Djelo krštenja hrvatskog naroda tako je uspješno djelovalo, da je već poslije četrdeset godina (g. 680) papa Agaton u spisima VI. Općeg crkvenog koncila govorio o hrvatskoj državi kao o *kršćanskoj slavenskoj državi* u kojoj djeluju njegovi suradnici biskupi.

Nekoliko godina ranije (g. 659.) *papa sklapa s Hrvatima kao kršćanskim narodom ugovor*, o kojem je bizantinski car Porfirogenet zapisao ovo: 'Hrvati poslije svoga krštenja sastaviše vlastoručni ugovor i tvrdom se i nepokolebivom vjerom zakleše svetom Petru da neće nikada provaljivati u tuđe zemlje i ondje ratovati, već će radije u miru živjeti sa svima koji će to htjeti. Od pape su dobili obećanje s molitvom, da će se za Hrvate boriti i biti im u pomoći. Bog, kad god drugi narodi provale i zarate se za hrvatsko zemljište, a Petar Kristov učenik obdarit će ih pobjedom.'

Ovaj ugovor neke je vrste *konkordat*, i to uopće prvi međunarodni ugovor. A povijest svjedoči da su se Hrvati zaista sačuvali pored tolikih osvajačkih ratova i u najtežim kušnjama kroz cijelu svoju historiju, a stajalo ih to i neizmjernih žrtava.«

Vjernici sa zastavama katoličkih društava na blagoslovu temeljnog kamena crkve Krista Kralja u Trnju, u Zagrebu, 25. listopada 1936. (Postulaturi je ovu sliku povjerila gđa Gabrijela Đamić.)

Dočitavši Sakačevo pismo nadbiskup se obratio dr. Deželiću: »No, nije li vam olaknulo na dušu? Kao da je kroz prekjučerašnje crne oblačine sinuo tračak sunca. Pomoći će nam Bog i Petar, učenik Kristov!«

Dr. Deželić je rekao: »Velebno nam valja proslaviti 1300. godišnjicu kao rođendan kada Hrvati spoznaše Krista!« A nadbiskup dr. Stepinac: »Proslava nam ne smije biti puka vanjska svečanost, već mora biti svjestan čin kulta koji će čitav narod prinijeti Bogu. To neka bude vjerska obnova hrvatskog naroda u Kristu!«

U razgovorima na Planini najviše smo i najpodrobnije govorili o našoj katoličkoj akciji (što ovamo ne prenosim, govorit ću o tome kasnije).

Mladi nadbiskup dr. Alojzije Stepinac energično je odlučio, da Katolička akcija kod nas mora biti jedinstvena i njegova. Ili će biti takva ili će početi iznova. Tu je odluku diktirao položaj u Katoličkoj akciji Nadbiskupije zagrebačke i narav stvari; čeznulo je i vapilo za njom gotovo sve svećenstvo, a plod je dugog razmišljanja, mnogih molitava i misa.«[11]

TREĆI SUSRET DR. VELIMIRA DEŽELIĆA MLAĐEG S BLAŽENIM NADBISKUPOM DR. ALOJZIJEM KARDINALOM STEPINCEM 1940. GODINE

Trećeg značajnog susreta s blaženim kardinalom dr. Alojzijem Stepincem, tada već nadbiskupom zagrebačkim, dr. Velimir Deželić mlađi sjeća se ovako:

»U Mokricama u drevnom dvorcu u parku s gorostasnim plemenitim crnogoricama proveo sam 18. srpnja 1940. divno poslije podne i večer sa zagrebačkim nadbiskupom dr. Alojzijem Stepincem i njegovim najbližim suradnicima. Činilo mi se (makar su otada prošle četiri godine) da neposredno nadovezujemo razgovore na ljetovanju u Sv. Križu, Planini pod Golicom.

Nadbiskup me pozvao, jer sam bio tajnik 'Hrvatskog socijalnog tjedna', da raspravimo kako da se poslije smrti predsjednika dr. Jurja Ščetinca nastavi rad te dobro uvedene ustanove. Vodstvo je povjerio meni, i utanačen je dan i program 'IV. Socijalnog tjedna'. Također je zaželio da surađujem sa 'Središnjim odborom za proslavu jubilarne godine 1300. godišnjice pokrštenja Hrvata'. Zadaća bi mi bila da pored crkvenih svečanosti bude i vancrkvenih, kakve sam smislio i organizirao za Prvog euharistijskog kongresa u Zagrebu, pa za jubilej Majke Božje od Kamenitih vrata.

'Vi ste, doktore Deželiću, prvi smislili da nam valja velebno proslaviti 1300 godišnjicu, kao rođendan kad su Hrvati upoznali Krista. Povod je dalo pismo patera Sakača. A bilo je to za onih naših plodonosnih rasprava na Planini pod Golicom.'

I nadbiskup se stao sjećati i pričati: kako je blagoslovio našu bajticu i kako smo se tada dnevno sastajali na duge razgovore i plodonosne rasprave.

Župna crkva Presvetog Trojstva u Krašiću, kako je izgledala za Blaženikova sužanjstva (1951. – 1960.)

Svi su pažljivo slušali nadbiskupovo razdragano pripovijedanje. Pavao Jesih naročito, i htio bi još više čuti, pa ga je nadbiskup uputio da je dnevnik o tim raspravama vodio dr. Hren koji je bio prisutan – a običajni 'dnevni red', kad bi se povlačio na večernju molitvu u 9 sati, već je dobrano prekoračen.

Priprava za proslavu 1300. godišnjice pokrštenja Hrvata započela je kad je u mjesecu studenom 1939. hrvatski metropolit dr. Alojzije Stepinac, u ime cijelog hrvatskog episkopata, poveo hrvatsko hodočašće u Rim i umolio da se za 1300. godišnjicu veza hrvatskog naroda sa Svetom Stolicom notificira kao hrvatski vjerski jubilej. Na blagdan sv. Petra i Pavla 29. VI. 1940. posebnom je papinom poveljom druga polovina godine 1940. i prva polovina 1941. proglašena 'Hrvatskom Svetom Godinom'.«[12]

Dr. Velimir Deželić mlađi u daljnjem tekstu opisuje IV. Socijalni

tjedan, koji je pod njegovim predsjedanjem održan od 3. do 10. rujna 1940, kao veliki uspjeh. Franjevačka dvorana na Kaptolu, koja može primiti 800 posjetitelja, i crkvice u kojima su održane alokucije, bile su tokom osam dana dupkom pune. Uspjeh je bio to veći jer su se u suradnji našle najviše duhovne i političke ličnosti. Prvu je alokuciju u crkvi govorio nadbiskup dr. Alojzije Stepinac, pismeni pozdrav je uputio hrvatski ban dr. Ivan Šubašić, a zasjedanjima su prisustvovali papinski nuncij dr. Ettore Felici i šest biskupa. Prvo predavanje održao je odjelni predstojnik za socijalnu politiku Banovine Hrvatske dr. Josip Rasuhin.

Za proslavu 1300. obljetnice jubileja Hrvata dr. Velimir Deželić mlađi je u suradnji sa skladateljem dr. Božidarom Širolom pripremio svečanu igru »Hrvati upoznaju Krista«. Ona je prikazana 18. III. 1941. na posebnoj audiciji užem krugu uzvanika, na čelu s pročelnikom Odbora za proslavu kanonikom dr. Pavlom Lončarom. Tisak je objavio pohvalne kritike i prikaze, ali dr. Deželić zapisuje: »Jubilej pokrštenja Hrvata nije proslavljen – događaji su nas pretekli.«

Prof. dr. Đuro Deželić, unuk dr. Velimira Deželića st.

[1] Dr. Juraj Kolarić: Velimir Deželić st. i Prvi hrvatski katolički sastanak 1900. g., u: »Dr. Velimir Deželić st. – Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 27. i 28. XI. 1992. u Mariji Bistrici i Zagrebu«, Družba »Braća hrvatskoga zmaja« i Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1993., str. 5.

[2] Dr. Lav Znidarčić: Deželić (Hrvatsko-slovenski katolički sastanak 1913. g.), u: »Dr. Velimir Deželić st. – Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 27. i 28. XI. 1992. u Mariji Bistrici i Zagrebu«, Družba »Braća hrvatskoga zmaja« i Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1993., str. 27.

[3] Dr. Velimir Deželić, sin: »Kakvi smo bili? Zapisi mojoj unučadi« (tipkopis), Zagreb, 1960., dio IVa (1909-1914), str. 146.

[4] *Ibid.* 3, dio IVc (1923-1936), str. 205 i 223; dio IVd (1937-1953), str. 65.

[5] »Obitelj«, god. XIII, br. 7-8 od 25. veljače 1941.

[6] Dr. Velimir Deželić, sin: »Kakvi smo bili? Zapisi mojoj unučadi« (tipkopis), Zagreb, 1960., dio IVc (1923-1936), str. 205.

[7] Luka Perinić, »Obitelj«, godište 1934., str. 947.

[8] Dr. Velimir Deželić, sin: »Kakvi smo bili? Zapisi mojoj unučadi« (tipkopis), Zagreb, 1960., dio IVc (1923-1936), str. 223.

[9] Dr. Pavao Jesih: »Crvena ruža na oltaru« – životopis nadbiskupa dra Alojzija Stepinca«, Canada, 1950., str. 78-140).

[10] Ovako smo razgovarali trideset godina prije Drugoga svjetskog vatikanskog koncila.

[11] *Op. pisca ovog priloga:* Valek je starac koga se nadbiskup Stepinac sjećao iz djetinjstva, koji je pretskazivao buduće događaje u svijetu, a o kojem je također bilo riječi prigodom posjeta bajtici Deželićevih.

[12] Mislio sam na svoju knjigu, koju sam napisao s dr. Stj. Bakšićem: »Obnova društvenog poretka«, Zagreb, 1934.

[13] I ovo je izrečeno i napisano četiri godine prije nego što je počeo Drugi svjetski rat, što ga je poveo Hitler.

[14] Odluka donesena 6. IV. 1936.

[15] Dr. Velimir Deželić, sin: »Kakvi smo bili? Zapisi mojoj unučadi« (tipkopis), Zagreb, 1960., dio IVd (1937-1953), str. 65.

[16] Riječ je o 27. prosincu 1952.

KRŠĆANSKA JE DUŽNOST ŽIVOT DATI ZA VJERNIČKO UVJERENJE!

Prigodom posjeta Republici Hrvatskoj i Katoličkoj crkvi u Hrvata, mons. Jean-Louis Tauran, tajnik Svete Stolice za odnose s državama, predvodio je 3. listopada 2001., na treću obljetnicu proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca, svečano euharistijsko slavlje u Zagrebačkoj katedrali i održao prigodnu propovijed. Zbog njezine aktualnosti prenosimo je u cijelosti.

Dopustite mi da vam na početku povjerim nešto osobno, i da vam progovorim kako sam na osobit način povezan s blaženim kardinalom Alojzijem Stepincem. Kao mla-

Mons. Jean-Louis Tauran, tajnik Svete Stolice za odnose s državama, u pratnji mons. Giulia Einaudija i nadbiskupa Josipa Bozanića pohodio je Krašić 2. listopada 2001. O danima Blaženikova sužanjstva u župnoj kući rodne župe svjedočio im je vlč. Josip Balog, današnji župnik krašićki.

di gimnazijalac u svome sam rodnome gradu Bordeauxu, pomoću katoličkoga dnevnika *La Croix* pratio različita razdoblja nepravedna procesa, započeta 30. rujna 1946., kojemu je bio podvrgnut vaš spomenuti Nadbiskup. Bilo je to za mene, tada još učenika, jasno otkriće da je moguće, štoviše da je dužnost, žrtvovati vlastiti život u ime vjere i vjernosti Petrovoj stolici. Zahvaljujući zatim vašemu nadbiskupu mons. Josipu Bozaniću, posjedujem mali kip blaženoga Stepinca, koji je na vidljivome mjestu na ulazu u moj vatikanski stan. Ulazeći ili izlazeći iz kuće, uvijek pozdravim toga velikog svjedoka vjere, koji se nije nikada predavao pred silama tame. Te dvije osobne crtice koristim da bih vam izrazio svoju radost što se nalazim među vama i što predvodim ovo svečano euharistijsko slavlje, prigodom treće obljetnice proglašenja blaženim vašega kardinala nadbiskupa.

1. Netom smo čuli Isusove riječi: »Ako mi tko hoće služiti, neka ide za mnom.« (Iv 12,26) Ta evanđeoska rečenica bila je životni program blaženoga Stepinca. On je bio služitelj svojemu Bogu, služitelj Crkvi i svojoj braći i sestrama, pa i onima koji nisu dijelili njegovu vjeru ili su ga progonili. Svi se sjećamo nauka kardinala Stepinca, njegove odlučne i jasne riječi u obrani prava Crkve. Tijekom čitavoga svog života, a osobito u trenucima zatočeništva, govorio je riječju i djelima: »Gospodin mi je baština i čaša.« (Ps 15,5)

2. Kardinal Stepinac bio je također velik Hrvat, koji je znao podići glas protiv zlostavljanja kojih su žrtve bili njegovi sunarodnjaci. U svojemu govoru pred sudom 3. listopada 1946. reče: »Što sam govorio o pravu hrvatskoga naroda za slobodu i nezavisnost, sve je u skladu s moralnim načelima; nitko mi to ne može zabraniti... Poštivao sam volju svoga naroda i poštivat ću je. Ako trebam pasti, past ću zbog toga što sam učinio svoju dužnost.« Stoga zajedno s nadbiskupom Stepincem nije osuđen tek jedan čovjek, već pravo, dostojanstvo i sloboda čovjeka, štoviše pravo i dostojanstvo hrvatskog naroda.

3. Crkva je – kako jučer tako i danas – prisutna u društvu da bi podsjetila, osobito u teškim trenucima, na transcendentalnu dimenziju čovjeka, koji ne može biti sveden na ono što proizvodi; da bi podsjetila na ljudsko dostojanstvo, na dostojanstvo ljudskoga života, na dužnost solidarnosti. Jer Crkva je uvjerena da ljudima najbolje može pomoći Isus Krist, njegova Radosna vijest i njegova Crkva. U biti, kardinal Stepinac svoj je život dao da bi Hrvatska i njezina djeca imala bolju budućnost.

Biti kršćanin uvijek će značiti imati hrabrosti »biti drukčiji«, u ime Onoga koji je put, istina i život. Živimo u svijetu u kojemu naši suvremenici imaju mnoštvo »učitelja«, raspolažu značajnim informacijama i vijestima; ali ono što traže jesu »svjedoci«. Uvjeren sam da u ovome tisućljeću, pred tolikim nasiljem, nesigurnošću, materijalizmom, pred tolikim lažnim receptima za sreću, mi kršćani imamo dužnost gojiti hrabrost za različitost, kako bismo svjedočili:

- da u političkome djelovanju i u javnim raspravama istinski način služenja narodu nije diskreditirati protivnika;

- da se u poslovima ne trebaju uvažavati samo financijski ili tehnički kriteriji, već čovjek (dušom i tijelom);

- da se nasilje koje ranjava, ubija i razara ne može držati sredstvom za nametanje vlastitih prava;

- da osveta nije dobra formula za postizanje obeštećenja pretrpljenih nepravda;

- da nepostojanost ljudske ljubavi, ostavljene na milost i nemilost strastima i instinktu, nije ljudski način ljubavi;

- da ne možemo biti sretni bez drugih, a još manje protiv drugih, budući da smo djeca istoga Oca i braća i sestre Isusa Krista.

Neka nas blaženi Stepinac svojim junačkim svjedočanstvom potakne da ne budemo mlaki, mlitavi, već oduševljeni i hrabri kršćani. Neka nam njegov junački i vjernički primjer pomogne razumjeti do same srži što znači Gospodinova riječ: »Tko ljubi svoj život, izgubit će ga. A tko mrzi svoj život na ovome svijetu, sačuvat će ga za život vječni.« (Iv 12,25)

Prijevod: dr. Ivan Šaško

Izgovorena je homilija šira, i s dodacima koji nisu sadržani u ovom pisanom tekstu.

IZ SPOMEN ZBIRKE

22. 10. 2001. – Blaženi Alojzije Stepinac! Izmoli nam snage i ustrajnosti na putu kojim smo krenuli i daj da u svom životu nasljedujemo onoga koji je »put, istina i život«. – Marija Butigan • 4. 12. 2001. – Hvala dragom Bogu da je ipak sve izašlo na vidjelo i nepravda ispravljena, makar kasno. To je dobro za buduće naraštaje, da znaju istinu o povijesti tog vremena i ovog velikog čovjeka. Neka mu je vječna hvala i slava u nebesima u zajednici svih svetih. – Marica Mamuša

HODOČAŠĆA U KRAŠIĆ

Župa Presvetog Trojstva u Krašiću na poseban je način obilježena imenom blaženog Alojzija Stepinca. U toj je župi blaženik ugledao svjetlo ovoga svijeta i zatvorio tjelesne oči da bi mu pravedna duša prešla u vječno gledanje nebeskih ljepota, koje Bog priprema i daruje onima koji ga ljube. Mnogo nas toga veže s njim u župnoj crkvi i u starom župnom dvoru – mjestu Alojzijeva zatočeništva i svetoga preminuća. Iako sam ovdje deset godina, kao upravitelj župe, uvijek me iznova potrese spoznaja: ovdje je živio i koračao **svetac**. Jesam li kao župnik zajedno sa svojim župljanima toga dovoljno svjestan? Živimo li dostojno njegova primjera i štujemo li dostojno njegovu žrtvu? Uz sve ljudske slabosti nastojimo to činiti, uzdajući se u Božje milosrđe, koje je veće od naše slabosti i vjerujući u Božju ljubav, koja je jača od naše grješnosti. Časno ime blaženog Alojzija Stepinca – svjedoka Kristova i čovjeka Crkve – nastojimo, koliko možemo, očuvati od trajnih pokušaja da ga se upotrebljava u ovozemaljskim planovima, koji nemaju veze s vjerom i Crkvom. Takvih pokušaja ima, i kad im se župnik suprotstavi, onda nije shvaćen od nekih, pa čak i obilježen kao onaj »komu nije stalo do napretka Krašića«. No, hvala Bogu, kome su poznate nakane i misli srca! Blaženikova žrtva ne može biti pokriće snovima o materijalnom dobitku i probitku nikome, pa ni župi Krašić.

Uz redovite datume krašićkih proštenja, nakon Stepinčeva uzdignuća na čast oltara, na poseban način obilježavamo dan njegova »rođenja za vječnost« – 10. veljače, kada usprkos zimskim prilikama i neprilikama našu crkvu uvijek ispuni mnoštvo Božjega puka iz bliže okolice i raznih drugih krajeva domovine. Osjećam dužnost spomenuti ovdje hodočasnike iz župe Visoko. Oni sa svojim župnikom vlč. Ivanom dolaze već četiri godine. Spominjemo se i Blaženikova rođendana 8. svibnja, te dana njegove batifikacije 3. listopada. Tog je dana euharistijsko slavlje predvodio mons. Juraj Batelja – rektor Nadbiskupskoga dječačkog sjemeništa i promicatelj Stepinčeve kauze. Zahvaljujem monsinjoru Batelji na propovijedi, u kojoj je naglašeno da je blaženi Alojzije u prvom redu bio čovjek vjere i odanosti Katoličkoj crkvi. Sve Stepinčevo djelovanje izlazilo je iz vjere. Njegova je nepokolebljiva ustrajnost sve do svjedočkog mučeništva, plod vjere. U jednoj pjesmi pjevamo: »O, vjero, što ko zvijezda prolaziš kroz mrak...« Blaženi je Alojzije upravo vjeru držao najvećim bogatstvom, dok je ljude bez dara vjere iskreno žalio kao najveće siromahe. Na nama je vapiti svetopisamsku molitvu: »Gospodine, vjerujem! Pomozi mojoj nevjeri!«

Kako već spomenuh u jednom od prošlih »Glasnika Alojzija Stepinca«, osjetan je pad broja školske djece, koja sa svojim učiteljima pohode Krašić. U razloge ne želim ulaziti. Gospodin Isus reče: »Komu je dano da shvati, neka shvati!« Događa se i to da pojedini učitelji dovedu djecu u Krašić »jer nekamo moraju na ekskurziju«, a onda učitelji sjede u krašićkim kafićima, prepuštajući djecu župniku i časnama »da obave svoje, pa idemo dalje«. Tu je problem, jer kao župnik ne bih htio da djeca ovamo dolaze samo kao na usputni izlet, nego na hodočašće. Javljaju se i razne putničke agencije propagirajući tzv. »vjerski turizam«. Svojim klijentima naplaćuju »razgledavanje krašićke crkve i Stepinčevih soba«, dobro zarađuju, očekuju da im župnik »kaže koju riječ«, kao da sam njihov službenik, a nerijetko, uz časne iznimke, ne kažu ni hvala. No, neka sve bude na slavu Božju!

Dan nakon što u Krašiću proslavismo Stepinčevu beatifikaciju, obradovasmo se posjetu nadbiskupa Taurana iz tajništva Svete Stolice za odnose s drugim državama. U pratnji tako uglednog gosta bijahu: nuncij nadbiskup Giulio Einaudi, zagrebački nadbiskup Josip Bozanić, te glasnogovornik Hrvatske biskupske konferencije msgr. Vjekoslav Huzjak. Krašić je pohodio i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini msgr. Giuseppe Leanza u pratnji vrhovne glavarice Družbe sestara Služavki Maloga

Franjevački podmladak s p. Bonaventurom Dudom u Krašiću, 3. studenoga 2001.

Isusa – časne majke Sandre. U proteklih deset godina moga župničkog službovanja u Krašiću dođoše amo, uz priprosti vjerni puk Božji, i mnogi uglednici crkvenog i društvenog života. Upravo kod tih »velikih« uvijek doživljavam veliko poštovanje pred svjedočanstvom blaženoga Alojzija Stepinca i duboko ganuće pred veličinom njegove žrtve, koja nadahnjuje pozivom na nasljedovanje. Uzoriti kardinal Franjo Kuharić jednom prigodom reče: »Sveci našega naroda plod su otkupljenja Kristova.« Dao Bog da bi se to otkupljenje sve više očitovalo u svima nama – i »malima« i »velikima«, Svevišnjemu na radost, a svima na spasenje!

Početkom mjeseca studenoga u Krašić dođoše i franjevački kandidati provincije »Sv. Ćirila i Metoda« s Kaptola, a pridružilo im se i nekoliko bogoslova Hercegovačke provincije, te provincije Bosne Srebrene. Bijaše to radostan susret, kojega je euharistijskim slavljem i nadahnutom riječju obogatio pater Bonaventura Duda. Toga su dana krašićke ulice preplavili franjevački habiti, i lijepo ih je bilo vidjeti. Mladi franjevački naraštaji žele služiti Gospodinu na Stepinčevu primjeru. Pohodismo i kapelu svetog Ivana Krstitelja, u koju je Blaženik rado navraćao u vrijeme svojih zatočeničkih dana.

Eto, tako živi Stepinčev Krašić. Nastojimo biti na raspolaganju onima koji ovamo dolaze pohoditi prostore koje je blaženi Alojzije Stepinac obilježio i posvetio svojim trpljenjem. Najveća i najvrednija plaća za sav trud jest oduševljenje hodočasnika i njihova želja da nastoje živjeti Stepinčevim duhom, koji u svemu bijaše odsjaj Duha Svetoga.

U župi Krašić zaživjela je i molitvena zajednica štovatelja blaženoga Alojzija Stepinca, koja sada broji osamdesetak članova. Nije nam cilj da ta molitvena zajednica bude neka »elita« u župi, koja će drugima soliti pamet, već zdrava jezgra i poticaj svima u nastojanju da u današnjem svijetu nesigurnosti i lutanja pobijedi križ Kristov. Drugom riječju, želimo da u svima nama, po zagovoru blaženoga Alojzija, bude očitije Kraljevstvo Božje.

Uz nastojanja na duhovnom planu, koje je najbitnije, mnogo je posla i na obnovi crkvenih objekata. Do sada su obnovljene kapele u župi, a sada je na redu župna crkva. Ove je godine temeljito obnovljen zvonik. Slijedi sanacija krovišta i unutrašnjosti crkve. Unatoč teškim materijalnim prilikama, župljani rado, prema svojim mogućnostima, doprinose svoj dar za te potrebe, sa željom da budućim naraštajima ostave očuvane crkvene objekte kao svjedočanstvo vjere i odanosti Kristovoj Crkvi.

Uzdamo se u pomoć Božju i zagovor našeg župljanina blaženog Alojzija Stepinca, iskreno zahvalni za svaki dar. Uvijek se potvrđuje činjenica da je Crkva živjela od obećanja bogatih i od nesebičnih darova siromašnih. »U Tebe se, Gospodine, pouzdajem, i znam da se neću postidjeti!«

Josip Balog, upravitelj župe

OBAVIJEST ČITATELJIMA GLASNIKA

Donosimo popis knjiga koje je o blaženom Alojziju Stepincu objavila Postulatura za njegovo proglašenje blaženim i svetim, a svaki ih čitatelj Glasnika može naručiti na adresu Postulature: Kaptol 31, 10000 Zagreb:

✧ BATELJA J., *Najljepše Mariji. Misli blagopokojnog kardinala-nadbiskupa Alojzija Stepinca o štovanju Majke Božje*, Zagreb, 1990.

✧ BATELJA J., *Živjeti iz vjere. Duhovni lik i pastirska skrb kardinala Alojzija Stepinca*, izd. NDS, Zagreb, 1990.

✧ *Sluga Božji Alojzije Stepinac*, (kratki, ilustrirani, životopis), Zagreb, 1995.

✧ ALOJZIJE KARDINAL STEPINAC, nadbiskup zagrebački, *Propo-vi-jedi, govori, poruke 1941-1946*, (uvod napisali dr. J. BATELJA i dr. C. TOMIĆ), Zagreb, 1996.

✧ ALOJZIJE-VIKTOR STEPINAC, *Pisma iz sužanjstva (1951-1960)*, (predgovor: mons. J. BOZANIĆ, nadbiskup zagrebački; uvod, bilješke i predmetno kazalo napisao dr. J. BATELJA), Zagreb, 1998.

✧ BARBOUR H. – BATELJA J., *Svjetlo na putu života. Duhovni životopis blaženog Alojzija kardinala Stepinca, nadbiskupa zagrebačkoga, mučenika* (uvodno slovo: kard. Franjo KUHARIĆ, nadbiskup zagrebački u miru), Zagreb, 1998.

✧ Alojzije STEPINAC, nadbiskup zagrebački, *Propovijedi, govori, poruke (1934. – 1940.)* (Priredio i predgovor napisao: dr. Juraj BATELJA; proslov: dr. Ante MATELJAN, Zagreb, 2000.

NADBISKUP DR. ALOJZIJE STEPINAC U IVANIĆ GRADU

Godine 1939. zabrinuli se ivanićgradsko Poglavarstvo, župnik, predsjednik Vatrogasnog društva i učitelji Pučke škole. Naime, upravo je bilo prošlo pet godina od posljednje sv. Potvrde u Ivanić Gradu, i po uhodanu redu, 1939. godina bila je određena za novu svečanost Krizme.

Stari, dotrajao župni dvor bio je srušen, a novi ni do krova nije stigao. »Ovo nema smisla«, zaključili su gradski oci, navikli da po tradiciji za svaku crkvenu ili svjetovnu svečanost u Ivaniću, sve mora biti u najvećem redu. Za tako značajan događaj cio bi stari Ivanić Grad bio na nogama. Prozori drevnih i novih kuća, kuda je prolazila povorka, bili su okićeni cvijećem i najljepšim ručnim radovima. Znalo se je tko će i na kojemu mjestu pozdraviti visoke goste, što će i gdje će svirati vatrogasna limena glazba, s kakvim će repertoarom nastupiti crkveni ili mjesni pjevački zbor, gdje će biti postavljene hituce (sjenice) i tko će ih urediti, i najzad s kakvim će se programom pojaviti đaci. Dogovorom između Župe, Poglavarstva i Nadbiskupije u Zagrebu, dijeljenje sv. Potvrde u Ivanić Gradu bilo je odgođeno za godinu dana.

Kad se nešto mora dovršiti u zadanu roku, vrijeme počinje juriti, a novac za dovršenje župne kuće pristizao je sve rjeđe. I najedanput je pred prag Gradskog poglavarstva i još nenamještene župne kuće zakucao mjesec listopad 1940. godine. Što je, tu je. Program svečanosti za Sakrament sv. Potvrde bio je na vrijeme uvježban i u detalje isplaniran, ali je u ovoj situaciji trebalo promijeniti raspored prijama i smještaja nadbiskupa dr. Alojzija Stepinca.

Šestog listopada 1940. bio je sunčan, ugodan jesenski dan. Pred kućom poštovanog građanina Stjepana Šobaka, u dekoru cvijeća, stajale su određene djevojčice odjevene kao za Tijelovo, u pratnji časne sestre, zatim gradonačelnik Stjepan Horvat sa članovima Poglavarstva, župnik Ivan Šimunović, predsjednik Vatrogasnog društva Ivan Barbarić i vatrogasna limena glazba. Točno u 15 sati poslijepodne, pojavio se crni ford pred željezničkom prugom na ulazu u Ivanić Grad. Kapelnik, gospodin Milan Klun, dao je znak, i glazba je najavila radost dočeka i susreta sa cijenjenim Nadbiskupom. U ime grada i svih župljana, Nadbiskupa je pozdravio gradonačelnik Stjepan Horvat i poželio mu

Vitraj s likom Bl. A. Stepinca, u župnoj crkvi sv. Petra u Ivanić Gradu, postavljen uz 41. obljetnicu njegove smrti, dar je obitelji Zlatka Klasnića; vitraj je izrađen u majstorskoj radionici Marijana Ilića, a prema predlošku akademskog slikara Stanislava Barbarovića. U gornjem lijevom dijelu vitraja nalazi se Zagrebačka katedrala iz starijih vremena, desno je crkva sv. Petra u Ivaniću. U veliku srcu plamsa Isusov lik na križu. Desno niže, vide se zidine Lepoglave. Središnji, Blaženikov lik, nalazi se između cvijeća i mladih vjernika.

ugodan boravak u našemu obrtničkom i trgovačkom mjestu. U ime najmlađih iz Dječjeg zabavišta kiticu cvijeća mu je predala Biserka Šantić (sada Kezele). Nekoliko odraslijih djevojčica pučkoškolki, zagledale su se u mladoliku, vitku pojavu nadbiskupa Stepinca. Srce im se popelo u grlo, a trebalo je recitirati. I danas se sjećaju gospođe Nevenka Laušin, rođena Antolković, i Višnja Grubač, rođena Tkalčec, kako su se s vršnjakinjom Drinom Barilićevom, naklonile, poljubile biskupov prsten na pruženoj ruci, pa onda velikim začuđenim očima, silno ozbiljne, krasnoslovile zadane stihove. Pogledale su časnu Kazimiru. Bila je zadovoljna. Nadbiskup im se nasmiješio, potapšao ih po licu i svakoj poklonio svetu sličicu, originalnu uspomenu iz Jeruzalema. Na dosta široku plohu ucrtana križa, prilijepljene su posve tanke pločice tamnosmeđeg drvca, a u crtež grančice zalijepljena je latica nekog cvijeta. Na sličici iznad križa piše:

»Drvce sa Maslinskoga Brda postavljeno na sv. Grob«

Gospođa Nevenka Laušin i danas čuva najdraži poklon, koji je u njezinoj kući obiteljska svetinja.

Uz pratnju vatrogasne limene glazbe čitava se povorka s mjesta dočeka uputila u gradsku kuću u staroj jezgri Ivanić Grada. To je prostrana zidana katnica koju je gradu oporučno ostavio nekadašnji gradonačelnik Đuro Kundek. Godine 1940. bila je još u prilično uščuvanu stanju. U gradskoj su kući bile smještene časne sestre. Tu je dr. Alojzija Stepinca dočekao ivanićgradski crkveni pjevački zbor, koji je pred zgradom otpjevao »Večernji zvon« pod dirigentskom palicom orguljaša Stjepana Salaja. Nadbiskup je bio dirnut. Ali, tu nije bio kraj svečanu dočeku. U velikoj sobi časne su sestre pripremile zakusku za visokog gosta, župnika i uzvanike. Najedanput su u sobu dolepršali anđeli kao pratnja Majci Božjoj. Bila je to uprizorena jedna biblijska priča iz Marijina života. Tako je Nadbiskupa pozdravila đačka dramska grupa sa svojom učiteljicom Stefanijom Omerzo.

I dok je iznenađen i razdragan Nadbiskup razgovarao sa svojim domaćinima, u kući trgovca Stjepana Kundeka i njegove supruge Bare vladalo je veliko uzbuđenje.

»Je li sve gotovo? Jeste li dobro obrisale beštek? Još jedanput pogledajte da li su čaše blistavo čiste! Šlafcimer je pospremljen. Jesmo kaj zaboravili?«, pitala je i sve nadzirala gospođa Bara. »Ovak visokog gosta nis' još nigdar imala.«

Tako, dok su uske uličice i drevni čardaci staroga Ivanića utonuli u jesenji suton, građani su još uvijek stajali ispred svojih kuća da pozdrave Nadbiskupa, kad se s domaćom pratnjom uputi iz gradske kuće prema Kundekima.

»Ide!« dojurilo je neko dijete Kundekovima.

»Pomozi, Bože!« prekrižila se Barica.

Sluga je Božji u Kundekovu kuću unio mir i Božji blagoslov. Svojom pojavom, jednostavnošću i srdačnim razgovorom, odjedanput im je postao oduvijek poznat, netko njihov. Dugo, dugo se u Ivaniću pričalo kako je trgovac Kundek sa svojom Barom ugostio ni manje ni više, nego osobno nadbiskupa koadjutora dr. Alojzija Stepinca. Svi su stanovnici Ivanić Grada bili oduševljeni i ponosni, osim kapelnika Milana Kluna. Kad se kapelnik vratio kući, na stolu ga je dočekao poziv da se sutradan, 7. listopada, ima javiti na vojnu vježbu. »Kud me je baš sada strefilo!«, jadikovao je gospodin Klun i odmah poslao poruku kapelniku Prohaski u Ludinu da ga dođe sutra zamijeniti u ivanićkoj limenoj glazbi.

Sedmoga je listopada Ivanić bio pozlaćen suncem. Najljepša kulisa za javnu sakralnu priredbu. Svečana je povorka iz staroga Ivanića krenula put crkve sv. Petra predvođena uparađenom vatrogasnom glazbom, ali s novim kapelnikom na čelu. Park je bio krcat krizmanicima, njihovim kumovima i građanstvom. Svi su bili odjeveni u najljepšu i godišnjem dobu najprikladniju odjeću.

Svetu Misu slavio je osobno Nadbiskup uz asistenciju domaćeg župnika. Poslije podjele Sakramenta sv. Potvrde, Nadbiskup je, u pratnji gradskog Odbora za doček, razgledao novu nedovršenu župnu kuću, Magistrat, park, Školu i Sokolanu. Objedovao je kod već »svojih« Kundeka. U 16 sati poslijepodne vozač je otvorio vrata na crnom fordu. Vatrogasna je glazba zasvirala, a župnik i gradsko Poglavarstvo mahnuli su na pozdrav, ispratrativši dragog gosta.

U župnoj Spomenici, odakle sami crpila većinu podataka za ovaj članak, zapisano je da je Nadbiskup primijetio kako se je Ivanić proširio i poljepšao u proteklih šest godina. Šest mjeseci iza toga Ivanić Grad je počeo doživljavati sudbinu II. svjetskog rata, kao i cijela Hrvatska. Mnogo je ljudi u ratu stradalo, mnogo je ljudi odonda poumiralo. Među malobrojnima još živim Ivanićgrađanima iz vremena 1920. i 1930. godine živi u Ivanić Gradu obitelj Zlatka Klasnića, koja je svojim precima čvrsto ukorijenjena u rodni grad.

»Htjeli smo neku korisnu i trajnu vrijednost za uspomenu ostaviti svomu Ivaniću i njegovim mlađima i novim žiteljima«, kaže gospodin Zlatko Klasnić. »Supruga Stanka i ja odlučili smo da bismo uz već dva vitraja na našoj župnoj crkvi sv. Petra dali izraditi još jedan.« Kako je 2001. godina bila započela molitvama, misama i organiziranim štovanjima Stepinčevih dna u spomen na 41. obljetnicu Blaženikove smrti, odlučeno je da i u našoj ivanićgradskoj crkvi sv. Petra ostane trajan spomen na Nadbiskupa, sada već i blaženika dr. Alojzija Stepinca.

Tako smo, zahvaljujući donaciji obitelji Zlatka Klasnića, dobili u vitraju crkve otisnut podsjetnik na moralan lik Sluge Božjega i usprav-

nog čovjeka iz bliže hrvatske povijesti.

»On je znak vremena, kršćanska moralna vertikala i uzor nepokolebljivosti«, kaže naš župnik i dekan, gospodin Josip Ćorić. »Ako mi vi ne date pravo, dat će mi pravo povijest«, vizionarski je rekao nadbiskup Stepinac pred svojim tužiteljima i suditeljima. I povijest je presudila.

Vitraj je izrađen u majstorskoj radionici Marijana Ilića, a prema predlošku akademskog slikara Stanislava Barbarovića. U gornjem lijevom dijelu vitraja nalazi se Zagrebačka katedrala iz starijeg vremena, desno je crkva sv. Petra u Ivaniću. U veliku srcu plamsa Isusov lik na križu. Desno niže, vide se zidine Lepoglave. Centralna figura Blaženika nalazi se između cvijeća i mladih vjernika. Pri dnu vitraja piše:

Blaženi Alojzije moli za nas

Dar obitelji Zlatka Klasnića
i Stanke rođ. Rubetić

Vitraj je bio blagoslovljen na Dan domovinske zahvalnosti 2001. godine. Za tu izuzetnu svečanost, crkveni pjevački zbor je otpjevao skladbu »Sluzi Božjemu Alojziju kardinalu Stepincu«, stihove Josipa Baloga koje je harmonizirao Dražen Car. Zbor je uvježbao i pratio na orguljama gospodin Berislav Kezele.

Nevenka Kauzlarić

KARDINAL STEPINAC - PROMICATELJ LJUDSKIH PRAVA

Propovijed vlč. Ivana Miklenića na Misi za dobrotvore kauze kard. Stepinca, u Zagrebačkoj katedrali, 10. prosinca 2001.

Danas, 10. prosinca, širom svijeta slavi se Dan ljudskih prava – na spomen 10. prosinca 1948., kad je na zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda prihvaćena Opća deklaracija o ljudskim pravima, kojom su se države potpisnice obvezale da će štititi dostojanstvo, prava i slobode svakoga čovjeka, kako ne bi bio u poniženu položaju zbog diskriminacije, siromaštva, nezaposlenosti i slično.

Blaženi Alojzije Stepinac sve je te stavove zastupao i promicao u najtežim okolnostima i prije Opće deklaracije, te ga možemo držati pretečom Deklaracije i zaštitnikom ljudskih prava.

Katolička Crkva u Hrvatskoj za vrijeme pastirskoga djelovanja blaženoga Alojzija Stepinca sučeljavala se najprije, u prvoj Jugoslaviji, s velikosrpskom hegemonističkom, potom, za vrijeme njemačko-talijanske okupacije i Nezavisne Države Hrvatske, s fašističkom i nacističkom, te u drugoj Jugoslaviji s komunističkom diktaturom.

Hrvatski katolički vjernici u prvoj Jugoslaviji bili su izloženi višestrukim pritiscima: na prijelaz na pravoslavlje – oko 200.000 bilo ih je prevedeno u pravoslavnu Crkvu; na odricanje od svog nacionalnog i kulturnog identiteta – progonom i ubojstvima hrvatskih političara i običnih rodoljuba; te na mirenje da budu građani drugoga reda – sprečavanjem konkordata koji je 1935. u Vatikanu već bio potpisan. Zagrebački nadbiskup Antun Bauer zajedno s nadbiskupom koadjutorom Stepincem, da bi zaustavili nasilje, sastavili su opširan memorandum, u kojem su dokumentirali nekažnjena policijska mučenja i ubojstva nevinih ljudi, koji je bio predan regentu Pavlu. Propovjedajući na ustoličenju biskupa Burića u Senju 30. srpnja 1935., nadbiskup Stepinac javno je osudio teror koji su žandari provodili nad vjernicima Hrvatima. Izložen optužbama da je u nastupima »previše hrvatski usmjeren«, nadbiskup Stepinac 9. kolovoza 1935. u pismu nunciju Pellegrinettiju je napisao: »Uvijek sam osjećao pretešku bol zbog pretjeranog nacionalizma gdje god on u svijetu vlada, zbog kojega nije više čovjek čovjeku brat, nego postaje vuk. Zato bi sljedeći koncil svete Crkve među pr-

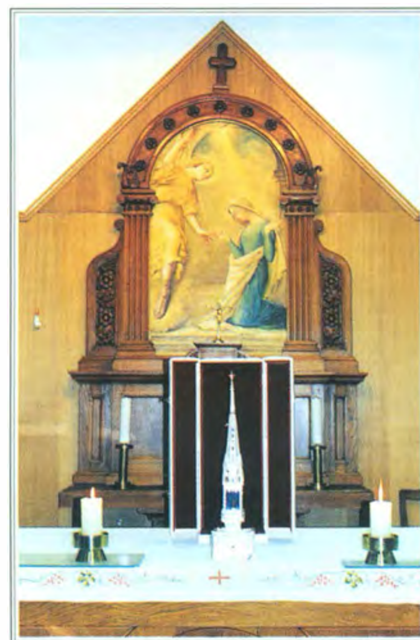

Vjernici sudjeluju u svečanosti prigodom blagoslova temeljnog kamena crkve Krista Kralja u Zagrebu, 25. listopada 1936. (Postulaturi je ovu sliku povjerila gđa Gabrijela Đamić.)

MOLITVENA ZAJEDNICA

ŠTO ZNAČI BITI ČLAN MOLITVENE ZAJEDNICE »BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC«?

Molitvena zajednica »Blaženi Alojzije Stepinac« ima svoja vlastita programska načela i ustroj. Njezina svrha je isključivo duhovne naravi i teži k osobnom posvješćivanju življenja krsne milosti i životu prema načelima katoličke vjere, te uključivanju u plodnosan rad u župnoj zajednici.

Moćnik blaženog Alojzija Stepinca izložen za molitvu sjemeništarcima, 27. studenoga 2001., u kapelici Navještenja u Dječačkom sjemeništu u Zagrebu, prije nego je odnesen u Rim i darovan Svetome Ocu

1. **Biti molitelj.** Prije svega, po uzoru na bl. Alojzija Stepinca, a zbog učvršćivanja u vjeri, svaki član ove molitvene zajednice nastoji biti čovjek molitve, za sebe, za braću, za Katoličku crkvu. Tako nas je Alojzije zadužio u svojoj oporuci napisanoj u sužanjstvu 28. svibnja 1957.

Stoga svaki član Zajednice radosno i često oživljuje duh molitve na mjestu gdje živi i radi. On svoje životno opredjeljenje za Boga i Crkvu svjedoči u obitelji, na radnom mjestu, u susjedstvu, u tramvaju, u crkvi. No, to on ne čini samo riječima. Njegov cjelokupni život je svjedočanstvo. Svojim ponašanjem i kršćanskim djelovanjem oživljuje uzor ranokršćanske zajednice, u kojoj su Kristovi učenici bili »jedno srce i jedna duša«, a poganski im se svijet divio i obraćao se na kršćanstvo privučen njihovom ljubavlju i međusobnim razumijevanjem.

On radosno i često uzima u ruke Bibliju te čita i razmatra Riječ Božju, osobno, u obiteljskom zajedništvu, i s ostalim članovima zajednice. On se ukorjenjuje sve čvršće u župnu zajednicu, koja mora postati izvor i počelo svakog njegova djelovanja.

2. **Preobraženi Euharistijom.** Članovi Zajednice, kad god mogu, sudjeluju u Euharistijskom slavlju. Iz njega izlaze preobraženi u dar Isusove ljubavi, kojom su nahranjeni i kojom žele preobraziti one s kojima dijele radost i tegobe života. Oni dopuštaju da Blaženikov poziv: »Izrabiti, izrabiti (kad je Isus naš tako dobar, da se upravo želi dati izrabljivati) to božansko bogatstvo, te divne plodove svete Mise, žrtve Isusove na križu.«, trajno odjekuje u njihovoj savjesti. Tako radeći steći će Alojzijevo iskustvo: »Kad se s Isusom trpi, sve biva lako!«

3. **Štovatelji Presvete Bogorodice.** »Život bi u obitelji bio težak«, zabilježio je u oporuci, »kad ne bi bilo majke. Crkva je jedna velika Božja Obitelj. Bog se je pobrinuo za Majku te Obitelji, a to je Blažena Djevica Marija, Majka Božja i Majka naša. Častiti je sudjelovanjem u svetom Bogoslužju, pripremajući se osobitim molitvama i djelima ljubavi i žrtve za njene svetkovine, hodočastiti u njezina svetišta, nadjenuti djeci njezino ime, nositi uza se njezinu sličicu ili medaljicu. Tako će se prema njegovoj uputi i na nama ostvariti riječ Svetoga pisma: 'Tko časti mater svoju, sabire blago.' (Sir 3, 4)«

4. **Istinski ljubiti Crkvu.** Ponajprije prema Blaženikovoj želji biti vjerni Katoličkoj crkvi, na što nas je zadužio u svojoj oporuci riječima: »Ostanite dakle, dragi moji dijecezani, pod svaku cijenu, pa ako treba i uz cijenu života, vjerni Crkvi Kristovoj, koja ima na čelu Petra, Papu za poglavara.«, a onda i moliti za vrhovnog poglavara Svetoga Oca Papu, za biskupe, a osobito za svećenike kao najbliže poslužitelje i prenositelje poruke Evanđelja našega Spasitelja.

Tamburaški zbor mladih župe Lasinja, predvođen s. Mirjanom Turković, izveo je na 1. okupljanju Molitvene zajednice nekoliko pjesama u čast bl. A. Stepinca te splet hrvatskih narodnih plesova

5. **Poštovati svakog čovjeka.** Nikoga ne osuđivati, već biti spreman svakome pomoći. Prije svoje smrti Blaženik nas je savjetovao da se poštujemo i »bratski ljubimo međusobno« te da ljubimo i svoje neprijatelje, jer Otac nebeski »pušta da sunce Njegovo izlazi nad dobre i zle i daje da dažđi na pravedne i grješnike« (Mt 5,45). »Neka vas«, nastavlja Blaženik, »od te ljubavi prema neprijatelju ne odvrate opačine njegove. Drugo je čovjek, drugo je opačina njegova. Čovjek je, veli sveti Augustin, djelo Božje, opačina je djelo ljudsko. Ljubi ono, što je Bog načinio, a ne ono, što je čovjek načinio.«

Vjernici u bratimskoj i narodnoj nošnji sudjeluju u Misi sa Svetim Ocem Ivanom Pavlom II., u Splitu, na Žnjanu, 4. listopada 1998.

6. **Suosjećati sa siromasima.** Član Zajednice ima osjetljivo srce za bližnjega, osobito siromaha i prognanika. On za njih moli i na svaki se način trudi pomoći im. Zajednica ne želi zamijeniti »Karitas« u župi, niti mu konkurirati. Ona želi konkretno pomagati, osobno, iz unutarnje potrebe, proizišle iz osjetljivosti srca po uzoru na milosrdnog Spasitelja. Onako kako je to činio naš blaženi Alojzije; davati i kada sam nemaš ništa.

7. **Trajno duhovno napredovati.** Za što plodonosniji rad u Crkvi i mogućnost istinskog apostolskog djelovanja čitati katolički tisak i literaturu radi trajne i što dublje duhovne formacije.

8. **Biti radosni svjedoci nade.** Članovi Zajednice moraju biti svjesni svoje odgovornosti u širenju Radosne vijesti i to najprije svojim životom. Žive i svjedoče razložnost svoje radosti i nade, prema naputku sv. Petra: »Budite uvijek spremni na odgovor svakome tko vas zatraži razlog nade koja je u vama.« (1 Pt 3,15)

9. **Pronositelji evanđeoskog rodoljublja.** Molitvena zajednica ima posebnu nakanu moliti za Domovinu Hrvatsku. Po uzoru na našega zaštitnika blaženoga Alojzija pomoći će uzgoju kreposnog obiteljskog života i poroda i istrebljenju bogumrske psovke. Promicat će kršćansku baštinu kao temelj narodnog preporoda. Svaki pokušaj, izgraditi kulturu, civilizaciju, sreću jednog naroda bez Boga, znači zapečatiti njegovu vremenitu i vječnu propast.

10. **Molitelji za proglašenje svetim.** Članovi Zajednice provode Blaženikovu zamolbu iz njegove oporuke: »Sjetite se kadkada u molitvama i mene, svoga pastira u teškim vremenima.« Mole za njegovu proslavu po kanonizaciji, proglašenju svetim. Zato svakog 10. u mjesecu, na spomen njegove smrti, nastoje sudjelovati u misnom slavlju i moliti za što skorije njegovo proglašenje svetim, ili pak na organiziranom sastanku na kojem će se osvrnuti na neku od njegovih kreposti.

11. Od najranijeg djetinjstva odgajaju i **poučavaju djecu u duhu života i djelovanja blaženoga Alojzija Stepinca.** Na taj će se način Molitvena zajednica pomlađivati i obnavljati.

Ukratko! Članovi molitvene zajednice »Blaženi Alojzije Stepinac« provode svoju djelotvornost:

1. redovitom molitvom, čitanjem i razmatranjem Svetog pisma, čitanjem životopisa svetaca i blaženika.

2. obveznim sudjelovanjem u nedjeljnoj misi, a po mogućnosti i u radne dane. Njegovati pobožnost prema Presvetom Oltarskom Sakramentu.

3. svakodnevnom molitvom (prema mogućnostima) časoslova ili krunice.

4. darivanjem siromaha i potrebnih.

5. čitanjem i proučavanjem životopisa i dokumenata o životu i djelovanju blaženoga Alojzija Stepinca, kako bi ga mogli što bolje upoznati, a onda i nasljedovati u ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Tko može postati i što čini član molitvene zajednice »Blaženi Alojzije Stepinac?«

Svaki se kršćanin može uključiti u Zajednicu »BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC«, koja promiče molitveni život, duhovne vrijednosti, i širi Kristovu ljubav u sva područja javnoga života, kako je to činio i bl. Alojzije.

Prijavnica se može naručiti na sljedećoj adresi:

Zajednica štovatelja
BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC
10000 Zagreb, Kaptol, 31
tel. (01) 481-1781; 468-0426;
fax.: (01) 468-0722

Svaki štovatelj Blaženog Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu moli:

– za čast i proslavu Isusa Krista i Katoličke crkve
– za čvrstoću osobne vjere i vjernosti Isusu Kristu i Crkvi
– za svoje osobne nakane i potrebe
– za domovinu Hrvatsku i svakog čovjeka
– za očitovanje i potvrdu svetosti bl. Alojzija Stepinca u postupku njegove Kauze za proglašenje svetim

Sveti Otac Ivan Pavao II., dolazeći na trg pred Katedralom 2. listopada 1998., pozdravlja žitelje i vjernike Zagreba i Hrvatske uoči proglašenja blaženim kard. Stepinca

Uz molitvu svaki štovatelj Bl. Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu Zajednicu svojim radom nastoji:

– savjesno obavljati svoje svakidašnje obveze
– svjedočiti kršćanske istine u privatnom i javnom životu
– surađivati s Postulaturom u promicanju Blaženikova glasa svetosti
– sudjelovati svakog 10. u mjesecu u slavlju sv. Mise ili molitvenom sastanku
– darom i žrtvom pridonositi za uspješan dovršetak postupka za proglašenje svetim Bl. Alojzija Stepinca

S vjerom u Općinstvo svetih, za potrebe svoje i braće ljudi, osobito za ozdravljenje bolesnih i obraćenje nevjernika, moli zagovor bl. Alojzija Stepinca, biskupa i mučenika s nakanom što skorijeg njegova proglašenja svetim.

Molitvena zajednica u Cvetkoviću

Molitvena zajednica bl. Alojzija Stepinca u Cvetkoviću, župa Sv. Nikole, Jastrebarsko, broji oko 100 članova, starosti od 3-80 godina. Zajednica je formirana još u ožujku 2001., neposredno nakon poziva mons. Batelje u Krašiću 10. veljače 2001. Ova molitvena zajednica zapravo je nastavak štovanja bl. Alojzija Stepinca, koga mještani Cvetkovića štuju i traže njegov zagovor već dugo godina. Zajednica se okuplja svakog 10. u mjesecu u kapeli sv. Mirka u Cvetkoviću. Moli se za razne nakane: za sve članove našeg mjesta kao i sve članove Molitvene zajednice, a posebno za sve bolesne članove, za sve pokojne, za svećenička i redovnička zvanja, za sve biskupe na čelu sa svetim Ocem Papom, za našu dragu domovinu Hrvatsku, za njezinu duhovnu i materijalnu obnovu, za obraćenje grješnika, za mir u domovini i u cijelom svijetu...

Susret uvijek počinje molitvom u čast Bl. Alojzija Stepinca, zatim molitvom Kardinala Stepinca Gospi za Hrvatsku (posvetna molitva na Mariji Bistrici, 1940). Također molimo Tri otajstva Gospine krunice iz knjižice oca A. Pradela *Krunica kao razmatranje i usmena molitva*, koju je s francuskog preveo naš Blaženik. Naše molitvene susrete upotpunjujemo i pjesmom.

Članovi naše molitvene zajednice imaju i molitvene susrete utorkom, kako bi se naša vjera još više probudila. U svemu tome imamo podršku naših svećenika, župnika Stjepana Rožankovića i kapelana Konrada Žižeka.

Kapela sv. Mirka sagrađena je još davne 1831., a na mjestu gdje se prije nalazila drvena kapelica, koja je do 1821. g. pripadala župi Petrovina, a zatim pripojena župi sv. Nikole, Jastrebarsko. Za kapelu se brinula plemićka općina Cvetković. Premda imamo samo kapelu, sveta misa se slavi svake nedjelje i blagdana. Koji put nam je i premalena, jer velik broj vjernika Cvetkovića pohađa svetu misu (od male dječice do starih baka i djedova). Kroz generacije Cvetković je uvijek imao svećenika iz svoje sredine (dr. Stjepan Bakšić, poznati teolog, vlč. Stjepan Šegudović, vlč. Ljubomir Galetić, skladatelj liturgijskih pjesama, te najmlađi Željko Bakšić, koji je svoju mladu misu proslavio 13. srpnja 2001.

Slavitelji proglašenja blaženim kard. Stepinca, u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.

Nadamo se da ćemo po zagovoru Bl. Alojzija Stepinca produbiti našu vjeru i izmoliti nova svećenička i redovnička zvanja.

TRODNEVNICA

Za STEPINČEVO 2002. Postulatura priprema prigodnu Trodnevnicu, na koju poziva sve čitatelje Glasnika i štovatelje bl. Alojzija. Evo redoslijeda Trodnevnice:

Četvrtak, 7. veljače 2002. – Klanjanje presvetom Oltarskom sakramentu. Pjevanje animiraju ženske redovničke zajednice. U pobožnostima i euharistijskom slavlju sudjeluju redovnice, poglavari i bogoslovi Bogoslovnog i Dječačkog sjemeništa te pripravnici ženskih i muških redovničkih zajednica.

Petak, 8. veljače 2002. – Uvodne pobožnosti pripremit će članovi »Molitvene zajednice Bl. Alojzije Stepinac«, a liturgijsko pjevanje animirati Župni zbor župe sv. Šimuna i Jude Tadeja i KUD »Prigorec« iz Markuševca.

Subota, 9. veljače 2001. – Pobožnosti i pjevanje u misnom slavlju predvode pastoralni djelatnici, župni zbor i zbor mladih iz župe sv. Josipa na Trešnjevci, koju je bl. Alojzije utemeljio 1938. godine.

Nedjelja, 10. veljače 2001. – Svete mise u katedrali po nedjeljnom raposredu. Svečana spomen-misa o 42. obljetnici preminuća bl. Alojzija Stepinca u 19 sati. Predvodi je mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački.

Toga su dana i u Krašiću svete mise po nedjeljnom rasporedu: u 8 i svečana u 11 sati.

Ove svečenosti i pobožnosti imaju za cilj da na temelju Blaženikova nauka i života, potaknu sudionike slavlja i sve one do kojih njihove riječi dopru, na odvažniju primjenu kršćanskih načela u obiteljskom životu, u savjesnijem odgoju djece i ozbiljnijoj pripremi mladeži za život, te u osobnom zalaganju, da kao članovi Crkve, u ovim milenijskim promjenama što kršćanskije živimo.

MOLITVA VJERNIKA

Stepinčevo, 2002.

Bogu, koji nas i danas poziva da svoj kršćanski život promatramo u svjetlu evanđeoskih zahtjeva i da ga, po uzoru na blaženoga Alojzija, mjerimo ljubavlju prema bližnjima, upravimo svoju molitvu za Crkvu i za cijeli svijet, zazivajući:

Novo nam srce daruj, Gospodine!

ili: Utješi nas svojom milošću!

Ili: Po nama svijetu objavljuj ljubav!

1. *Za Crkvu (osobito za našu....... /nad/biskupiju)*: da iz dara vjere, po primjeru blaženoga Alojzija, bude hrabra u svakome vremenu ispovijedati Kristovo božanstvo, ne težeći za zemaljskom čašću i veličinom, molimo te:

2. *Za pastire i službenike u župnim i drugim zajednicama*: da svojim načinom življenja budu glasnici nove evanđeoske pravednosti, svjedočeći snagu zapovijedi ljubavi koja prosvjetljuje božanskom istinom, molimo te:

3. *Za odgovorne u društvenoj zajednici*: da ih mudrost križa i zrno koje umirući donosi plod poučava i nadahnjuje u zauzetosti i borbi protiv obespravljenosti, potlačenosti i tuge u našemu narodu, molimo te:

4. *Za sve koji svoj život stavljaju na službu drugima*: da im udijeliš svjetlo na njihovu putu koje ne može pomračiti nikakva nevolja i kušnja, kako bi vidjeli radosni smisao i plodove svoga sebedarja, molimo te:

5. *Za nas okupljene na ovu euharistiju*: ne dopusti da nam srce bude zaraženo zlom i mržnjom, već nas uvijek pročišćuj praštanjem i obnavljaj približavanjem svima kojima je potrebna naša pomoć i dar nade, molimo te:

6. *Za pokojne koji su u Kristu preminuli*: da svi koji su nastojali živjeti u tvojoj milosti, koji su trpjeli za Evanđelje i bili pritisnuti nevoljama, u tebi nađu utjehu i spasenje, slavu svjedočanstva savjesti i zajedništvo novoga života, molimo te:

Mons. A. Stepinac podjeljuje sakramenat potvrde u parku kod župne crkve u Ivanić Gradu 15. kolovoza 1940. Tada su se krizmale Nada i Ljubica Maraković, koja je ovu uspomenu rado predala Uredništvu.

Bože, vrelo svake utjehe,
ti si izišao ususret umornomu čovječanstvu
izabirući slabe i bespomoćne,
kako bi bili kvasac novoga svijeta.
Pomozi Crkvi da se neprestance
obnavlja u poslušnosti Evanđelju
te da bude znakom spasenja za sve ljude.
Po Kristu Gospodinu našemu.

Amen.

DOPISI ČITATELJA

Cijenjeni Dr. Batelja!

Čitajući najnoviji broj lista BAS, naiđoh na mnoge sadržaje, koji su me zadivili i učvrstili u meni još veću nadu, da će i krajnja istina o blaženom kardinalu A. Stepincu konačno i biti utemeljena, pošto i danas još mnogi poluglasno izgovaraju, za hrvatski narod, to časno kardinalovo ime.

Veliki sam štovatelj blaženoga kardinala. U nadi da ću i ja doživjeti kanonizaciju, koju i zdušno zagovaram, u molitvama dragom Bogu da se to čim prije i ostvari, da doživimo častiti i slaviti suvremenoga hrvatskog sveca.

Kad smo se sreli 30. studenoga 2000. g. u prepunoj svečanoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu na predstavljanju Vaše knjige Stepinčeve propovijedi, gdje sam bio pozvan kao svjedok mučenika po medaljonu, koji posjedujem, pošto o njegovoj povijesti do danas ništa ne znamo, jedino kao unikatni medaljon nepoznatoga autora.

1979. g. prigodom pripreme grada za Mediteranske igre, a da li od straha komunističke torture, ili iz neznanja vrijednosti i dragocjenosti ovoga djela, isti je bačen na gradsko smetlište »Karepovac« u Splitu, gdje ga pronalazi jedan moj prijatelj-vozač, koji mi ga na moju zamolbu i poklanja. Od tada krasi prostorije moga stana u Splitu.

Početkom Domovinskoga rata, točnije 15. 11. 1991. g., kada je sa strane Jugoarmije bombardiran Split, znatno je oštećena i crkvica Uznesenja Blažene Djevice Marije na Spinutu.

Kod svečanosti otvaranja obnovljene crkve, grupa donatora i dobročinitelja, gosp. Ante Bilandžić, gosp. Kujundžić, Lenko Kokeza, Pave Bonačić Proti i drugi, s mons. Marinom Barišićem poklanjamo odljevak u bronci ovoga unikata štovanom kardinalu Franji Kuhariću, koji je nazočio svečanosti.

Od tada, ovaj presvijetli lik krasi prostorije naše stojne kuće u Milni na Braču.

Neka nas po zagovoru kardinala Alojzija dragi Bog blagoslovi, podari mir i darivanje, uz kardinalovo životno geslo: In Te Domine speravi!!!

Neka ovaj unikatni medaljon, koji je pol stoljeća skrivan u tami nekoga podruma, ipak ugleda svjetlo dana, zrači kao simbol istine i svjedočanstvo odanosti vjere u Hrvata.

Sa štovanjem, Pavao Bonačić Proti
21405 Milna, otok Brač

Procesija u Trnju prije blagoslova temeljnog kamena crkve Krista Kralja u Zagrebu, 25. listopada 1936. (Postulaturi je ovu sliku povjerila gđa Gabrijela Đamić.)

vim današnjim zabludama trebao osuditi pretjerani nacionalizam kao najveću kugu ljudskoga roda.«

U propovijedi sveučilišnoj mladeži 27. ožujka 1938. osudio je nauk rasističke ideologije:

»Moderni rasizam zamjera na primjer Crkvi, što neće pasti na koljena pred njegovim kumirom i pokloniti mu se. Ali zar je narodnost najviše dobro čovječje? Nije, jer bi inače moralo biti u stanju, da ispuni sve težnje čovjekove i učiniti ga blaženim na zemlji. A da to ne može, jasno je...

Ako dakle ljubav prema narodnosti pređe granice zdravog razuma, onda nije ljubav nego je strast, a strast niti je od koristi niti je od trajnog opstanka. Zato Crkva i u nacionalnom pogledu postavlja načelo – što nećeš da tebi drugi čini, ne čini ni ti drugome! Ljubav prema svojoj narodnosti ne smije čovjeka učiniti divljom životinjom, koja sve ruši i izazivlje osvetu, nego ga oplemenjivati tako, da svome narodu pribavi poštovanje i ljubav od strane drugih naroda.«

Raspelo u župnoj kući u Krašiću nalazilo se u radnoj sobi bl. Alojzija

Vjeran takvome stavu, potkraj 1938. zaiskao je pomoć Prvostolnog kaptola zagrebačkog za progonjene Židove koji su, kako je pisao, »uslijed zakona 'za čuvanje rase' morali iz Njemačke i Austrije«, te je 31. prosinca 1938. osnovao *Akciju za pripomoć* izbjeglicama Židovima i stavio ju pod svoju zaštitu, a početkom sljedeće godine od imućnijih vjernika zaiskao je i pomoć za izbjegle Židove jer, pisao je, »naša je kršćanska dužnost da im pomognemo«.

U vrtlogu II. svjetskog rata, trinaesti dan po osnutku hrvatske države, oslonjene na sile Osovine, uputio je prosvjedno pismo ministru Unutarnjih poslova zbog donošenja rasističkih zakona. Više je puta otvoreno govorio protiv rasizma, kao na blagdan Krista Kralja 25. listopada 1942. kad je rekao:

»Svaki narod i svaka rasa, kako se danas odrazuje na zemlji, imade pravo na život dostojan čovjeka i na postupak dostojan čovjeka. Svi oni bez razlike, bili pripadnici ciganske rase ili koje druge, bili crnci ili uglađeni Europljani, bili omraženi Židovi ili oholi Arijci, imadu jednako pravo govoriti 'Oče naš, koji jesi na nebesima'. Ako je pak Bog svima podijelio to pravo, koja ga ljudska vlast može nijekati?«

IZ SPOMEN ZBIRKE

12. 12. 2001. – Polaznici IV. naraštaja Ratne škole »Ban Josip Jelačić« u predbožično vrijeme imali su osobitu čast slušati o životnom putu kardinala Alojzija Stepinca koji im je ispričala s. Gracija. Mi istinski branitelji znat ćemo vrednovati teško i mukotrpno doživljenu slobodu svog naroda, na isti način kao što je blaženi kardinal Stepinac bdio i molio za hrvatski narod. S osobitim duhovnim doživljajem, od srca, polaznici IV. naraštaja.

U doba kad ljudski život nije puno vrijedio i kad su ljudska prava bila gažena na najrazličitije načine, pismenim interventima ondašnjoj vlasti te javnim istupima, osobito nadbiskupa Stepinca, Crkva je stala u obranu dostojanstva ljudske osobe i prava obitelji. Nadbiskup Stepinac taj je stav iznio na Papin dan 14. ožujka 1943., kad je u Zagrebačkoj katedrali rekao: »Svaki čovjek, bez obzira kojoj rasi ili naciji pripadao – ima pravo na tjelesni život, ima pravo na duševni život, ima pravo na brak, ima pravo na religiozni odgoj, ima pravo na upotrebu materijalnih dobara ukoliko se to ne kosi s pravednim zakonima koji štite interese čitave zajednice, ima toliko drugih prava. I svaka povreda tih prava ljudske osobe ne može ne uroditi lošim posljedicama.«

»Molim vas da poduzmete najhitnije mjere na cijelom teritoriju Nezavisne Države Hrvatske, da se ne ubije nijedan Srbin ako mu se ne dokaže krivnja radi koje je zaslužio smrt« – napisao je zagrebački nadbiskup 14. svibnja 1941. u prosvjednom pismu poglavaru države. Upozoravao je na teške posljedice rasnih zakona, na nesnošljivo stanje Srba i Židova u logorima, te puno puta pismeno intervenirao za pojedince koji su bili izloženi progonu režima. U propovijedi u katedrali 29. lipnja 1942. osudio je državnu cenzuru koja je branila objavljivanje njegovih govora o pravu ljudske osobe te krila njegovo zauzimanje za nevino progonjene pravoslavce.

Kad su vlasti progonile pravoslavce i druge nekatolike, stavljajući ih pred izbor: smrt ili vjerski prijelaz, Crkva je, ne mogavši spriječiti to nasilje nad savješću, po tajnoj uputi nadbiskupa Stepinca, sve formalno prihvaćala u svoje krilo, svjesna da je, kako je u toj povjerljivoj uputi pisao Nadbiskup, »uloga i zadaća kršćana u prvom redu spasiti ljude. Kad prođe ovo vrijeme ludila i divljaštva, ostat će u našoj Crkvi oni, koji budu konvertirali zbog uvjerenja dok će se ostali, kada opasnost prođe, vratiti u svoju.«

Crkva u Hrvatskoj suprotstavljala se različitim oblicima političkog i vojnog nasilja, razvijajući i solidarnost i organizirajući karitativnu pomoć ugroženima bez obzira na vjersku, nacionalnu ili političku opredijeljenost, zbrinjavajući, koliko je mogla, Židove, Srbe, Slovence, Poljake i ugrožene Hrvate.

Kad je završio II. svjetski rat, odmah po preuzimanju vlasti, Titovi partizani, nadahnuti boljševizmom i marksizmom, počeli su krvavi obračun s političkim i ideološkim protivnicima, kao i sustavni progon Katoličke Crkve. Već 17. svibnja 1945. bio je uhi-

MOLITVA U ČAST BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA, BISKUPA I MUČENIKA

Gospodine, Bože naš,
Ti si blaženom Alojziju Stepincu dao milost
čvrsto vjerovati u Isusa Krista
i spremnost trpjeti za njega sve do mučeničke smrti.
Pomozi nam slijediti njegov primjer i njegov nauk
da bismo ljubili Krista kako ga je on ljubio
i služili Crkvi kako joj je on služio
sve do darivanja vlastitog života za nju.
Njegova živa vjera u Isusa Krista i postojana
ljubav prema Crkvi
neka nas učvrste u borbama života na putu
vječnoga spasenja.
/Po njegovom zagovoru udijeli mi milost... /
Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.
Oče naš, Zdravo Marijo, Sveta Marijo,
Slava Ocu...

Vjernici koji na zagovor sluge Božjega budu uslišani, zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost, neka opis uslišanja i kompletnu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

Dr. Juraj Batelja, postulator
Voćarska 106, pp. 110

ćen nadbiskup Stepinac, te je bio pušten iz zatvora dan nakon susreta Tita sa zagrebačkim pomoćnim biskupima i kanonicima u Zagrebu, 2. lipnja, kad je Tito predložio da Crkva u Hrvatskoj bude više »narodna« tj. da bude neovisna o Svetoj Stolici, čime je dirnuto u srž katoličkoga jedinstva. Taj prijedlog Crkva nije mogla prihvatiti, pa je progon Crkve još žešće nastavljen: osuđen je na smrt mons. Janko Šimrak, biskup grko-katolički (umro je od posljedica mučenja pretrpljenog u zatvoru i od posljedica vjerojatnog trovanja), ubijen je mons. Josip Carević, biskup dubrovački, bili su zatvoreni mons. Josip Srebrnić, krčki biskup, i mons. Kvirin Bonefačić, biskup splitski; ubijeno je više stotina svećenika, više redovnica, zatvoreno je više od 200 svećenika, redovnika i redovnica. Na montiranim procesima bili su osuđeni i mons. Čelik, biskup banjolučki, i mons. Čule, biskup mostarsko-duvanjski, na višegodišnje kazne zatvora s prisilnim radom. Deseci tisuća katolika bili su poubijani bez ikakva sudskog postupka. Provođen je plan ateizacije po sovjetskom uzoru. Predstavnik Svete Stolice protjeran je iz Zagreba, bila su oskvrnjivana katolička groblja, a režim je bez ikakve naknade oduzeo crkvena dobra. U okolnostima otvorenoga progona nadbiskup Stepinac raspustio je 13. srpnja 1945. sva katolička udruženja, jer je policija zatražila popis njihovih članova.

Katolički episkopat, okupljen na zasjedanju BK, zaiskao je 19. rujna 1945. od Tita da se u Zagrebu pomiluje 200 nevinih ljudi osuđenih na smrt, a tri dana kasnije izdao je zajedničko pastirsko pismo, otvoreno ističući »da je stanje u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji jednako otvorenom progonu Crkve«. U pastirskom pismu biskupi su upozorili da se prilike u novoj državi ne mogu srediti dok se ne ostvari sloboda ljudske osobe i poštivanje njezinih neotuđivih prava.

No režim se nije ni na što obazirao, nego je pojačavao protucrkvenu klevetničku medijsku kampanju, koja je različitoga intenziteta potrajala sve do silaska komunizma s vlasti. Čim je u Beograd stigao papinski izaslanik Hurley, Tito je zatražio da se Stepinca ukloni iz Zagreba, a 18. rujna 1946. Nadbiskup je bio uhićen i izveden na montirano suđenje koje je završilo Nadbiskupovom osudom na 16 godina zatvora i prisilnog rada, te daljnjih 5 godina lišenja svih građanskih prava. Opći progon i takvo postupanje režima prema najistaknutijem biskupu učvrstilo je Crkvu na tim prostorima, te je postala jedino svjetlo u mraku totalitarizma, jedina organizirana snaga kojoj nije režim mogao zapovijedati i koja je imala hrabrosti zauzimati se za dostojanstvo svake ljudske osobe i njegovati nadu u kidanje okova diktature.

Nadbiskup Stepinac u pohodu župi Rajić. Pozdravila ga je još živa ***Marija Vrtarić.***

Upravo svjedočenje i mučeništvo kardinala Stepinca, koje je Crkva usprkos prijetnji hrabro isticala, bili su vrelo snage za zauzeto sudjelovanje Crkve u procesu demokratizacije za dobro svih građana.

Molimo zato u ovoj svetoj euharistiji, da bismo po uzoru na našeg blaženika i mučenika i po njegovu zagovoru, mi, hrvatski katolici, u ovo naše vrijeme, bili promicatelji i zaštitnici dostojanstva i ljudskih prva svake ljudske osobe, bez obzira na njezinu nacionalnu, vjersku ili političku pripadnost.

Hvala Vam što čitate i drugima omogućujete primati glasnik »Blaženi Alojzije Stepinac«. Ako navrijeme podmirite svoje obveze prema Glasniku, on će moći redovito izlaziti i biti vjesnik njegovih vrlina, kojima ga je Bog proslavio za dobro svoje Crkve i hrvatskog naroda. Glasnik može svaki čitatelj i svjedok obogatiti svojim dopisom i uspomenama na kardinala Stepinca, ili fotografijom iz njegova života. Ako ste bili dionik koje svečanosti priređene u njegov spomen, izvijestite o tome putem Glasnika sve prijatelje i štovatelje kard. Stepinca.

NADBISKUP ALOJZIJE STEPINAC U PRELOGU

Katolički dnevnik Hrvatska Straža zabilježio nam je 1935. zbivanja uz pohod nadbiskupa Stepinca župi Prelog. U svečanosti Nadbiskupova dočeka bila je uključena čitava župa, banderij od 50 konjanika i 100 biciklista, priređena je bakljada, kulturno-umjetnički program s domoljubnim i krajevnim narodnim pjesmama. Te su činjenice jasno pokazale da je Međimurje hrvatsko i katoličko.

Prenosimo to izvješće u cijelosti da bismo predočili današnjoj javnosti Nadbiskupovu ljubav prema povjerenom mu narodu te ljubav, koju je vjernički narod iskazivao svome Natpastiru.

Prelog, 14. rujna. Preuzvišeni gosp. nadbiskup-koadjutor dr. A. Stepinac došao je dne 9. rujna u Prelog zbog dijeljenja sv. Potvrde. Pred njega je izašao sve do crkve u Sv. Križu kićeni banderij od 50 konjanika i 100 biciklista, dok ga je sav ostali narod dočekao pred školom. Tu ga je pozdravio najprije župnik I. Kuhar, zatim opć. načelnik Josip Kos i školska djevojčica Štefica Hatlak u međimurskoj narodnoj nošnji. Na to je visoki gost s procesijom krenuo u crkvu praćen pjevanjem nabožnih pjesama, svirkom vatrogasne glazbe i pucanjem iz mužara. Narod je bio u najsvečanijem raspoloženju. To se vidjelo i po odijelu: djevojčice u bjelini, djevojke i snaše u međimurskoj narodnoj nošnji, momci i muževi u crnini. Preložani su naročito ponosni, što su mogli poslati po preuzvišenog natpastira u Malu Suboticu prekrasno iskićenu četveroprežnu kočiju sa 4 bijelca, jer se ta čast već davno nije iskazala ovdje nikome!

Poslije uobičajenih crkvenih obreda, preuzv. gosp. nadbiskup održao je kratku propovijed, a zatim se odvezao u školu u pratnji dekana J. Kristovića i sreskog načelnika L. Katića. Učiteljstvo se zdušno pobrinulo, da sva škola bude okićena cvijećem i ručnim radovima. Djeca su s burnim oduševljenjem dočekala i ispratila visokog gosta. Našoj školi svaka čast!

Iza škole je preuzvišeni gosp. nadbiskup u pratnji svog tajnika dra Nežića i dekana J. Kristovića posjetio sreskog načelnika L. Katića i općinskog liječnika dra I. Kečkeša, kao svoje školske drugove i stare znance, te se svagdje zadržao po pola sata u ugodnom razgovoru.

Na večer u 8 sati priređena je u čast visokog gosta bakljada. Sav je narod pohrlio pred župni dvor, da pozdravi mladog hrvatskog nadbiskupa. Tu je najprije vatrogasna glazba odsvirala par domoljubnih komada, crkveni mješoviti zbor otpjevao je »Pozdrav nadbiskupu« od Kolba, a zatim je u ime sakupljenog naroda zanosno pozdravio odličnog gosta Stjepan Belić, predsjednik vatrogasnog društva, ističući, kako se Međimurci ponose svojom kat. vjerom, svojim radnim svećenstvom, a napose svojim mladim nadbiskupom. Preuzv. gosp. nadbiskup zahvalio se na pozdravu te je naglasio svoje zadovoljstvo s Međimurjem, gdje hrvatstvo i katolicizam imaju tako duboko korijenje, da ga nikakva sila ne može uništiti.

Drugi dan u pol sedam služio je Preuzvišeni tihu sv. misu u dupkom punoj crkvi, a zatim je u 8 sati počeo dijeliti sv. Potvrdu, koju je primilo 1.140 potvrđenika. Od 12-13 sati bilo je na župnom dvoru primanje, te su se preuzv. natpastiru poklonili odbornici Rimokatoličke crkvene općine, predstavnici uprave, suda, škole, štedionice, obrtnog zbora, trgovačkog udruženja itd. U pratnji preuzv. gosp. nadbiskupa došao je i g. A. Metzger, te je pred crkvom održao dva predavanja o aktualnim pitanjima katoličkog života pred mnogobrojnim slušateljstvom.

Poslije podne u 4 sata preuzv. gosp. nadbiskup odvezao se na daljni rad u Goričan, ispraćen špalirom vatrogasaca i oduševljenog naroda.

DAROVI ZA POKRIĆE TROŠKOVA U POSTUPKU PROGLAŠENJA SVETIM BL. ALOJZIJA STEPINCA

Nakon objavljivanja zadnjeg broja Glasnika, svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji: Obitelj RADELIĆ (Anna i Josip) – Sleepy Hollow (SAD); Franjo kard. KUHARIĆ – Zagreb; Pavica KOTARAC – Zagreb; Ozana CRNOGORAC – Biograd; vlč. Stjepan ČUKMAN – Nica; Zdravka POSTRUŽIN – Zagreb; Ankica OSREČAK – Zagreb (Sveta Klara); Šandor i Tereza IVASIĆ – Krašić; Župni ured ČARA; Ankica ŠKRTIĆ – H. Backa (Švedska); dr. Matija BERLJAK – Zagreb; Radmila DELOŠ; Marija RADUČEVIĆ; Frano BONGI; vlč. Darko PUŽIN – Zagreb; Anica SUHAN – Austrija; Hrvatska katolička misija Karlsruhe (vlč. Ivan PLJEŠA); BREBRIĆ Francek – Krašić; Ivka ŠIPAR – Bjelovar; Ružica KOMADINA; Veronika ROŽIĆ – Sv. Jana, Prodindol.

Svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime: Postulatura kard. Stepinca

devizni račun: 012101-01-2421741339
kunski račun: 012101-12-2320444313

Zahvaljujemo svim dobročiniteljima i suradnicima, čijom molitvom i darom napreduje postupak za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca.

Svjedočanstvo Marije KRUŠELJ

U Cirkovljanu, filijalnom mjestu župe Prelog, živi gospođa Marija Krušelj. Rođena je 17. ožujka 1923. u Cirkovljanu. Zbog svoga vjerničkog osvjedočenja i zastupanja istine o kardinalu Stepincu, bila je sudionik zbivanja koja će biti zanimljiva i našim čitateljima i svjedok povijesnog razdoblja kad su katolički vjernici unatoč progonstva hrabro živjeli svoju katoličku vjeru.

Zamoljena predočiti čitateljima Glasnika svoj životni put posvjedočila je:

»Moj životni put od 79 godina predug je, da bih ga mogla u cijelosti opisati. Rođena sam od roditelja s osmero djece, sedma po redu. Roditelji su mi bili obični seljaci-poljoprivrednici. U samostanu sam završila školu za odgajateljicu. Ratni vihor poremetio je moj životni put. Moj tadašnji župnik Alojzije Vojvoda pozvao me u svibnju 1948. godine s pitanjem bih li htjela preuzeti službu kantorice. Htjeti i moći nije sve jedno. Nakon razmišljanja pristala sam, računajući svakako na Božju pomoć. I to još i danas pomalo ide no, sada samo u mom rodnom mjestu Cirkovljan. U našem domu dogodilo se nešto izvanredno. Sestra mi je oboljela od neizlječive bolesti i naglo umrla ostavivši šestero male djece. To se zbilo 1954. g. 21. IX., a dva dana kasnije umrla mi je i mama. Šokirana smrću svoje kćeri ode i ona 23. IX. za njom. Ostalo je, kako već spomenuh, šestero djece, i što je drugo preostalo, nego da prestanem biti tetka, već njihova pomajka. Bog i mene podari s troje djece. Živjeli smo sretno, svakako obilje je manjkalo materijalno. Ali Božji blagoslov nas je pratio. Pred nepunih 14 godina ostala sam udovica nenadano. Zaspao je, a da se nije više probudio. Djecu smo namirili zajedno. Danas imamo 27 unuka i 13 praunuka. Za život mojeg najmlađeg sina do smrti sam zahvalna našem dragom blaženiku Alojziju Stepincu. Bio je blagdan Tijelova 1981. Dok je trajala procesija s Presvetim u našoj župi, moj je sin ležao na operacijskom stolu u kliničkom centru u Ljubljani. Na procesiji nisam skidala pogled sa Presvetog i puna pouzdanja zavapih: 'Gospodine, nisam dostojna, samo reci riječ i ozdravit će moj sin. A ti, dragi moj zaštitniče Alojzije, podupri moju molbu.' I dobri Bog posluša svog miljenika i sin moj živi. Hvala Božanskom Spasitelju i našem Kardinalu Stepincu.«

Na upit o njezinu prvom susretu s Bl. Alojzijem Stepincem, odgovorila je:

»Za Alojzija Stepinca znam iz djetinjstva čim je imenovan koadjutorom. Prvi put sam se srela s njim kad je došao u našu župu dijeliti sv. Potvrdu. Mislim da je to bilo 1936. g. Tada kao još nedorasla ne sjećam se što nam je govorio. Njegova pojava bila nam je najveća propovijed. Sa strahopočitanjem sam ga pogledala dok mi je mazao čelo sv. uljem. Sva sam protrnula – svetac me se dotiče.«

Svjedočeći istinu o nadbiskupu Stepincu doživjela je puno neugodnosti. Nije gubila prisebnost i hrabrost. Opisala je to ovim riječima:

Marija Krušelj pozdravlja Postulatora prigodom pohoda Dječačkog sjemeništa župi Prelog, 11. studenoga 2001.

»Prigoda za braniti našeg blaženika Alojzija od lažnih optužbi bilo je na pretek. Tek jedno da spomenem. Najviše se sjećam zgode kad je došao u našu kuću 'drug' službenik radi popisa pučanstva. Mislim da je to bilo 1967. ili 1968. g. Odmah čim je ušao u sobu (kuhinju) zapeo mu pogled na Stepinčevu sliku. Sav uzrujan s ukorom poviče: 'Što još to držite u kući, zar ne znate da je to ratni zločinac?' Ja sam mirno odgovorila: 'To je za nas najveći čovjek!' Još se više uzrujao na te moje riječi i upita me da li sam čitala 'knjigu zločina'. Ja sam mu samo rekla, papir sve prima. Bez ijedne riječi drug je prešao na svoj posao zbog kojeg je i došao. Ovaj naš intervju nije ostao bez posljedica. Udba me više puta pozivala na račun toga, no pod drugim izlikama. Prijetila mi se prisilnim radom, zatvorom i još kojekakvim prijetnjama. Čak sam bila tjerana od policajca kao razbojnik u Čakovec na miliciju. Ta kazna bila mi je najteža. Danas sam sretna da sam mogla nešto pretrpjeti za svog dragog Stepinca.«

Prisjećajući se proglašenja blaženim kardinala Stepinca i veleslavlja u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998., reče:

»Beatifikacija našeg kardinala Stepinca bila je za mene i moju obitelj vrhunac sreće i ponosa. Pobijedio je!!! S njim smo pobijedili i mi. Knjiga zločina je izblijedila, a naš krivo optuženi Alojzije Stepinac sa aureolom svijetli na oltaru.«

Sažimljući riječi kojima je nastojala opisati duhovnu i moralnu veličinu kardinala Stepinca, Marija Krušelj nam pruža ovo svjedočanstvo:

»Veličinu Stepinca gledam u njegovoj nepokolebivoj vjeri u Gospodina. Čvrsto se držeći svojih životnih načela, makar je i predviđao da će ga stajati života, kako je više puta to i naglašavao.«

Zamoljena progovoriti mladima i svim hrvatskim vjernicima o poruci koju nam je ostavio i kojom nas obvezuje bl. Alojzije, gđa Krušelj reče:

»Mladima poručuje svojim životom da se isplati vjerovati, da se isplati pošteno živjeti, marljivo raditi, čak i trpjeti za istinu. Jer istina će ih osloboditi, i bit će sretni. Nama vjernicima u Hrvatskoj poručuje da se držimo poput njega. Da nas svijet prepozna po našim djelima, da smo katolici – Hrvati. Praštanje da pobijedi mržnju, da bezuvjetno ljubimo bližnjega, bio nam to prijatelj ili neprijatelj. Da ne očekujemo sreću i pravedni mir od moćnika za zelenim stolovima niti od topova na bojnim poljima. Da si posvijestimo da se sreća i pravedan mir postižu na koljenima, s krunicom u rukama.

POVIJESNI PUTOKAZ I SIMBOL

BL. ALOJZIJE KARD. STEPINAC (1898.-1960.)

Ljudski je život satkan od bezbroj pojedinosti. Ispred nas protječu različiti događaji i zbivanja, problemi i odluke, snaga vjere i molitve, odlučnosti i rada... ali i tereti vremena; zulumi i ratovi, zlodjela i razbojstva, kletve i osude. Usprkos svemu, u svim se situacijama uzdizala tiha, ali snažna osobnost Alojzija Stepinca; seoskog dječaka, malenog školarca, dalekovidna nadbiskupa i sveta kardinala – kremen karaktera i učitelja vjere i morala. Kardinal nije nikada trpio laži i nepravde, totalitarizam i nasilje, ma s koje strane oni dolazili. Bog mu je bio vrhovna norma, a ne nikakvi interesi. Nije ga vodila politika, nego univerzalna kršćanska načela. Ljubio je svoju domovinu i narod, zastupao nezavisnost i slobodu. Što je demokratski tražio za svoj narod, jednako je sve to priznavao drugima. Bio je savjest svoga vremena i nije prezao ni pred kim, ni pred čin. Neustrašivo je ustao u obranu svakog čovjeka i svakog naroda, osuđujući rasizam i totalitarizam. Njegov lik, djelo, put, osvjetljava čitavo jedno vrijeme, ratne uzroke i stradanja, nasilja i diktature, totalitarni režim (komunizam), koji ga ruši da bi vrlo vješto, potanko i sustavno zatirao Crkvu u hrvatskom narodu.

No, Stepinac ostaje svoj, čovjek Božji i službenik oltara, svetačka osobnost i angažirani crkveni dostojanstvenik. Njegov neporočni lik dominira nad svim izvorima; pravičan i nepokolebljiv, poput starozavjetnog proroka, svijetli kao svjetionik rodu u gustoj magli, da bi svetačkom smrću najuvjerljivije u nas i u svijetu zapečatio istinu o sebi i svome vremenu.

U suvremeno vrijeme uklopljeno je mnoštvo novih i složenih ideja i interesa. Svaki od njih ima svoju neku središnjicu koja može vrlo iznenaditi, izazivajući strah, zazor, pa čak i odbojnost. Razumljiva je i nestabilnost slaganja mišljenja, jer im je izvorište u čuvstvima i osjećajima, u iskustvima privatnoga područja življenja, u prostoru gdje se točnost iskazivanja teško postiže i traje. Hrvatski naord prošao je kroz krugove pakla nestajanja i bježanja, osluškivanja šumova mrtvačkih hodova, koji ujedinjuju i čuvaju kosti prošlih generacija u zajedničkom pepelu. Na nebu nema niti jednog trenutka statičnih oblika i oblačne mase. Nema ih ni na zemlji, i tu je prisutno raspadanje i stalno nestajanje. Sve što se zbiva s univerzalnim i individualnim stvara čovjek, to je djelo njegovih ruku.

Čovjek je dionik univerzalnog, a ostvaruje se u posebnom, pruža umjetnosti nepresušno bogatstvo, koje samo slijepac može zaobilaziti. Ravnoteža i sinteza su istovremeno... metode i oblik življenja. Prateći stalnu sintezu starog i novog te pokušavajući uhvatiti ravnotežu između individualnoga i univerzalnoga, Mjesni odbor Proce zatražio je izdavanje građevne dozvole za gradnju kapelice – poklonca. Prema zahtjevu investitora,

Dr. A. Stepinac, nadbiskup zagrebački govori abiturijenticama gimnazije ss. Milosrdnica prije njihove mature i njegove 10. obljetnice biskupske posvete, u Nadbiskupskom dvoru u Zagrebu, 19. lipnja 1944.

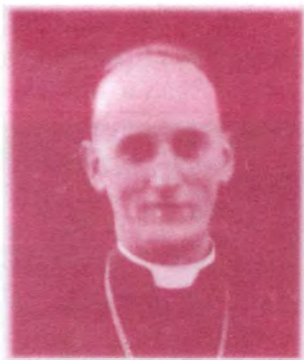
projektirana je kapelica – poklonac, posvećena Bl. Alojziju Stepincu. Kapelica – poklonac po prirodi stvari ima male dimenzije, no ishodište arhitektonskog rješenja je u šatoru, kao prvotnom prostoru iz kojega je krenuo nauk o kršćanskoj vjeri!

Na raskršću ulica kao povijesni simbol i putokaz, s polusklopljenim rukama, upućujući molitvu Bogu. Nakon zamolbe dobivena je građevinska dozvola, a vjera u Hrvata pobjeđuje još jednom mračno doba »gospodarskog« sloma Crkve na tržištu spasenjskih zgrušnjavanja, kada udaraju gromovi i pada kiša, osamljeni ostrunjeni oblaci koji će negdje drugdje ostvarivati zgrušnjavanje i nakvasiti raslinje na zemlji. Usprkos ovoj hegemoniji univerzalnoga, kapelica poklonac bl. Alojzija Stepinca doživjela je i svoje prve radove. Osviješteni puk, koji se nije dao lako zavesti, podmetnuo je leđa i pružio ruke prema nebeskome bespuću sa svojim kardinalom. Položen kamen temeljac, održano bogoslužje, posvećeno hrvatsko tlo. Još jednom se ujedinjavaju prošle, sadašnje i buduće generacije. Zazor, odbojnost, nesvjesni strahovi prisutnih nepristaša nestaju. Kardinalov lik obasjava putove na malom raskršću. Duh nadrasta materiju.

I ako je širenje svijesti uvijek plaćeno grčevima tjeskobe kao starog, zaostalog stava, institucijama koje te grčeve pokušavaju oslabiti, kapelica živi, no mora se i to reći: prirodan poredak jest, ali beskonfliktan nije.

Blanka Poljak

Svaki dopis na Postulaturu blaženog Alojzija Stepinca, kojim se priopćuje primljeno uslišanje ili uspomena, neka bude potpisan te obilježen nadnevkom i mjestom pisanja. Anonimna pisma se ne arhiviraju. Vjernici koji žele ostati anonimni, neka to napomenu u dopisu.

BLAŽENOM KARDINALU STEPINCU

Svjetlo, Svjetlo
nesta tame, želje, želje
želje budne nade nisu uzaludne.

Tama, tama crna tmina
i u duši u srcima,
iznad cijele zemlje ove
Hrvatska se ona zove.

Trajala je godinama
crna tmina, crna tama
ali Svjetlo jedne luči
tamu, tminu razbijalo,
pravu nadu duši dalo.

Nadala se duša čista
sve skrušeno moleć Krista
nek se ova luč ne gasi
to će Svjetlo da nas spasi,
od aktera ove tmine
i od crne pomrčine.

Evo trena, evo dana,
ISTINA I PRAVDA stiže
luč je plamen zapalila
zemlju cijelu osvijetlila.

Sveti Otac k nama stiže
i taj plamen On užiže,
u Svjetlosti u tom daru
nek nam svijetli
na Oltaru.

Kardinalu Svjetlost Ti si
nikad tama bio nisi,
za svoj narod, za Hrvatsku
molit si se Bogu znao,
pred tamom poklekao nisi,
zato naša Svjetlost Ti si.

Pavica Kusturić – Lacići, A. Kačića Miošića
31542 Magadenovac
župa sv. Grgura, pape; Šljivoševci
(Spjevano povodom hodočašća župljana župe Šljivoševci u Zagrebačku katedralu, 24. listopada 1998.)

UMRLA S. M. STANISLAVA (KATICA) BOSAK

Časna sestra Marija Stanislava Bosak umrla 1. rujna 2000. Na krštenju je dobila ime Katica, rođena je 10. listopada 1926. u selu Granice, župa Našice, od oca Mirka i majke Terezije r. Malogorski, u brojnoj obitelji. Imala je dva brata i tri sestre, a iz prvog očeva braka sedmero i prvog majčina braka još dvoje polubraće. Ukupno 14 djece.

Za vrijeme Drugoga svjetskog rata, kad joj je bilo 15 godina, odvedena je sa sestrom u logor i tamo provela dvije i pol godine na prisilnom radu, najprije u Banatu, a zatim u Austriji. Izdržala je glad, nepravdu, studen, nasilje i svu bijedu logorskog života. Ali tu je dobila i prvo sjeme duhovnog zvanja.

Vrativši se kući u poratnim godinama šivanjem pridonosi za uzdržavanje svoje brojne obitelji. Radila je i za siromašne, često puta ne tražeći nikakve nagrade za svoj trud.

Kao zrela djevojka stupila je u samostan sestara Kćeri Božje Ljubavi u Splitu 5. siječnja 1955. Imala je skoro 30 godina, a usto je bila i vrsna švelja. Iste godine, 12. rujna 1955., stupila je u Splitu u novicijat. Dvije godine kasnije položila je prve zavjete 12. rujna 1957., također u Splitu, i istoga dana premještena je u Zagreb u Katedralu, i tu ostaje do svoje smrti 1. rujna 2000. – pune 43 godine.

Doživotne zavjete položila je u Brezovici 12. rujna 1957. godine. Čitav redovnički život proživjela je kao sakristanka u katedrali u Zagrebu. Umrla je blaženo nakon kratke i teške bolesti u Zagrebu, u svojoj sobi, iz koje je i u bolesti gledala Katedralu. Kao sakristanka bila je veoma savjesna, prema svećenicima i vjernicima uslužna, ljubezna, do kraja strpljiva. Mnogo je molila i rado je sudjelovala u pobožnostima, a s posebnom radošću je prisustvovala svetoj misi, te u posljednjim godinama i više puta na dan, kada je kao starica bila pošteđena nekih obveza.

Kao sakristanka brižno i s ljubavlju kitila je oltare, a u isto vrijeme bila je marljiva švelja, te je svojom rukom sašila preko 100 misnica boromejki, velik broj albi, roketa, oltarnika. Bezbroj puta je zabola iglu u platno krpajući crkveno rublje. Njezina briga bile su i hostije, te je neumorno pripravljala, pekla i rezala hostije i pripremala ih za oltar.

Imala je sreću bdjeti uz odar blaženoga kardinala Alojzija Stepinca, mučenika, i on joj je izmolio strpljivost u teškoj bolesti, koja je trajala 40 dana. Govorila je: »Previše se brinete za mene. Hvala svima!« I svakog dana kada joj je svećenik donio svetu Pričest govorila je: »Hvala Vam!« Teško joj je bilo kada su nastupili trenuci bolesti i nije mogla moliti, pa je zato, kada je došlo do poboljšanja, govorila: »Molite dok možete, dok ste zdravi!«

Umrla je na prvi petak navečer, umrla blaženo, bez suza i jauka. Na njoj se obistinila ona riječ naroda: »Kako čovjek živi, tako i umire!«

Njezino rođenje je bilo radost,
njezin život je bio žrtva,
njezina smrt je ohrabrenje.

Kada joj je svećenik rekao da je sve u Božjim rukama, pa i njezino zdravlje i život, odgovorila je: »Ja sam spremna, jednom i to mora doći«.

U knjizi pjesama S. M. Stanislave Bosak, objavljene pod naslovom »Tajna Božje ljubavi«, u Zagrebu, 2000., u kojoj je sestra Stanislava predočila svoju vjeru i smjelost redovničkog života, na str. 127. nalazimo pjesmu uz 21. godišnjicu smrti kardinala Stepinca i stihove:

»Vršio je svoju službu svetu
sve na radost i nebu i svijetu
zato grob mu nikad nije prazan
pun je cvijeća i nemimoilazan.«

S. Stanislava Bosak i s. Margareta Jarc na grobu kard. Stepinca, na Božić 1970.

Umro je mons. Antonio Casieri

Dana 12. srpnja 2001. umro je u Rimu mons. Antonio Casieri, nekoć kancelar u Kongregaciji za kauze svetaca. Mons. Casieri rođen je u Casoriji (Napoli) 8. rujna 1926. Za svećenika je zaređen 8. travnja 1950. Postigao je doktorat iz crkvenoga prava na rimskom sveučilištu Angelicumu 12. lipnja 1971. Do travnja 1962. bio je kapelan u župi s. Maria Consolatrice u Rimu, kada je stupio u službu središnjih ustanova Svete Stolice. Nakon više službi u vatikanskim dikasterijima imenovan je 30. ožujka 1968. službenikom u središnjem uredu Kongregacije za bogoštovlje, u odjelu koji je kasnije prerastao u Kongregaciju za kauze svetaca.

Dekretom kardinala Pietra Palazzinija, pročelnika Kongregacije za kauze svetaca, imenovan je 4. prosinca 1980. bilježnikom u sudskom postupku za beatifikaciju kardinala Stepinca (delegirani sudac bio je dr. Pietro Santini), a 11. listopada 1984. imenovan je sucem delegatom u istoj kauzi beatifikacije. Tu je službu obnašao sve do zadnje sjednice suda, održane u Zagrebu, 17. veljače 1993. (posljednji svjedok bijaše kard. Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački) i biskupijskog dijela procesa, čija je svečana i završna sjednica održana u crkvi Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu 16. lipnja 1993.

U svojstvu delegiranoga suca predsjedao je sjednicama u Rimu, u Zagrebu za vrijeme komunističkog režima, te za vrijeme velikosrpske agresije na Hrvatsku. Tijekom sjednica koje su održane u Sloveniji, u Mariborskoj biskupiji, gdje je saslušavao svećenike koje je za vrijeme II. svj. rata u Zagrebačkoj nadbiskupiji zbrinuo nadbiskup Stepinac, pohodio je grob i pospješio postupak za proglašenje blaženim sluge Božjega Martina Slomšeka, kojega je Ivan Pavao II. proglasio blaženim u Mariboru, 19. rujna 1999.

Mons. Casieri sudjelovao je i kod prepoznavanja zemnih ostataka kardinala Alojzija Stepinca, u Zagrebu od 22. do 24. lipnja 1994., i izvršio konzervaciju Kardinalovih zemnih ostataka.

Zadnje dane života proveo je u obiteljskom domu i bolnici, shrvan i prokušan teškom bolešću, ali pun kršćanske vedrine i pobožan bl. Alojziju Stepincu. Postulatura mu od srca zahvaljuje za trud i ljubav prema istini koju je iskazivao i u trenucima trpljenja, koje mu je nakon povratka iz Zagreba, sa sjednica sudišta, na splitskom aerodromu prouzročila jugoslavenska komunistička vlast.

Mons. Antonio Casieri priprema dokumente za prepoznavanje zemnih ostataka bl. Alojzija; djelovao je po nalogu i u ime kard. Franje Kuharića, nadbiskupa zagrebačkog, od 22. do 24. lipnja 1994.

Blaženikov vitraj u Sućurju

U subotu 1. rujna 2001., u desnoj lađi župne crkve u Sućurju na Hvaru, akademski slikar iz Zagreba Vlatko Blažanović ugradio je vitraje bl. Alojzija Stepinca i pape Ivana Pavla II. Na vitrajima prevladavaju žuta, papinska boja, i crvena, koja govori o pravom uzroku i teškom mučeništvu Alojzija Stepinca, o njegovoj sinovskoj vjernosti Papi i hrabroj odlučnosti da Crkvu u Hrvata ne odijeli od opće Katoličke crkve. Vitraji su izrađeni u majstorskoj radionici za umjetnički obrt akademskog kipara Jure Žaje iz Zaprešića, a dar su svome rodnom Sućurju gospođe Krasne Vojković i njezine obitelji iz Amerike u Jubilarnoj godini. (IKA)

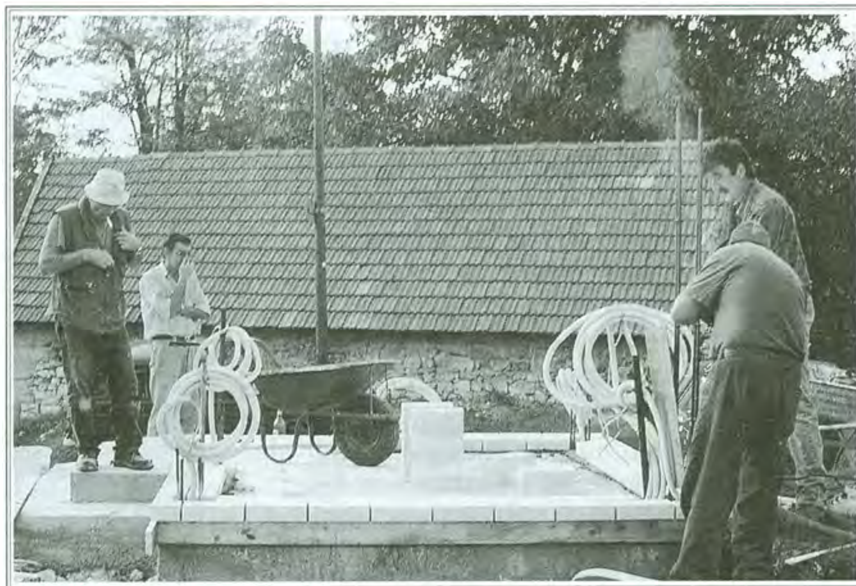
Svečanosti u Ogulinu

Proslava blagdana zaštitnika župe Uzvišenja Sv. Križa i Dana grada Ogulina

Ovo je već osma godina što ovaj blagdan proslavljamo ne samo kao blagdan župe već i kao blagdan grada, odnosno Dan grada Ogulina. Svake godine program nam traje od 8. do 14. rujna, tj. blagdana Male Gospe do samog blagdana Križeva, 14. rujna. U programu se izredao veći broj svećenika i propovjednika. Tako je prvu večer propovijedao sam župnik – domaćin Tomislav Šporčić, te redom jednu večer vlč. Richard Pavlić, župnik u Zagorju; jednu vlč. Ante Luketić, župnik u Generalskom Stolu; jednu večer fra o. Petar Runje, gvardijan ogulinski; te uoči samog blagdana i na prvoj misi na samo Križevo, mons. dr. Juraj Batelja, ravnatelj Dječačkog sjemeništa na Šalati u Zagrebu. Na sam blagdan svečanost je predvodio i propovijedao mons. dr. Mile Bogović, biskup gospićko-senjski. Svake godine u programu nastojimo na poseban način obuhvatiti više kategorija župljana. Tako redovito ne izostavljamo malenu djecu, stare i nemoćne, vjeroučenike, roditelje, prosvjetne djelatnike. Ono što bismo ove godine posebno mogli istaknuti jest da smo imali nastup vrlo kvalitetnih pjevačkih zborova.

Osim predviđenih večeri za djecu, stare i nemoćne, roditelje, župne suradnike, jedna večer bila je posvećena članovima ogulinskih društava Sv. Roka i Sv. Antuna, a u središtu pozornosti bili su članovi Dobrovoljnog vatrogasnog društva. Tijekom svečanosti blagoslovljena je i nova zastava u čast sv. Florijana, njihova zaštitnika. Oni su na misi svirali i nekoliko skladbi, koje su bile određena novost za crkveni prostor.

Osobito bogata večer bila je u srijedu, 12. rujna, kad su nam iz Zagreba stigli članovi Mješovitog zbora – prijatelji glagoljice »Baščina«, koji su pjevali staroslavensku misu i ostale staroslavenske napjeve pod vodstvom prof. fra Izaka Špralje, i prof. Josipa Magdića, a staroslavensku misu je predvodio fra o. Petar Runje. Nakon ove mise bila je promocija knjige fra Petra Runje pod naslovom »Tragom stare ličke povijesti«. U svečanosti promocije sudjelovao je i biskup dr. Mile Bogović, Stjepan Sučić, potpredsjednik Matice hrvatske, prof. Stjepan Damjanović, tajnik Matice hrvatske, a program je vodila predsjednica Matice hrvatske ogulinskog ogranka prof. Višnja Lipošćak. A sve je bilo popraćeno izvedbom glagoljskih skladbi od zbora »Baščina«.

Gradnja kapelice Bl. Alojzija Stepinca u naselju Proce (Ogulin), u rujnu 2001.

Uz proslavu Križeva u Ogulinu 2001. u predvečerje blagdana posvećeno bl. Alojziju kard. Stepincu

Uoči blagdana, 13. rujna, čitavo poslijepodne i večer bili su posvećeni bl. Alojziju Stepincu, a program je vodio mons. dr. Juraj Batelja, jedan od najboljih poznavatelja Blaženika. On je vodio i promidžbu (kauzu) za njegovo proglašenje blaženim. S tim u vezi za ovaj dan priredili smo i blagoslov kamena temeljca za izgradnju kapelice njemu u čast, i to u naselju Proce. Izgradnju kapelice vodi Mjesna zajednica Proce na čelu s g. prof. Milanom Poljakom. Na svečanost blagoslova kamena temeljca okupio se velik broj vjernika, posebno iz samog naselja Proce. Svečanost je bila popraćena nastupom mladih tamburaša, zatim drugih koji su se obukli u narodne nošnje. Domaćice su se potrudile da za sve bude i čašćenje kolačima. Mons. Batelja je uz kratko čitanje i psalam izrekao nekoliko misli o bl. Alojziju Stepincu, te preporučio da se ovdje oko ove kapelice vjernici češće nađu u molitvi i bogoslužju predvođeni samim župnikom. Nakon ove svečanosti u Procama pošli smo u crkvu, gdje smo sudjelovali u sv. Misi, koju je također predvodio mons. Batelja. U propovijedi je nastojao slušateljima približiti bl. Alojzija Steipnca koji je svoj mučenički život nastojao suobličiti Kristovoj patnji i križu. Nakon Mise opet je bila riječ o bl. Alojziju, ali uz razgledavanje slikovne izložbe u velikoj župnoj dvorani. Mons. Batelja je iscrpno i neumorivo govorio, tumačio, razgovarao sa svima koji su imali strpljenja i volje što više čuti o Blaženiku. Sutradan prvu misu za vjeroučenike I-IV. razreda također je predvodio mons. Batelja, koji je i tako malim slušačima, pa i onima iz prvog razreda, tako lijepo, zorno i na razumljiv način govorio o nošenju Kristova križa po uzoru Blaženog Alojzija.

NOVA ŽUPA BL. ALOJZIJA STEPINCA U OGULINU

Msgr. Mile Bogović, biskup gospićko-senjski, uočio je potrebu osnivanja nove župe na području grada Ogulina. Već nekoliko mjeseci trajalo je pripremanje za teren nove župe, koju je biskup želio povjeriti upravi Provincije Franjevaca Trećoredaca, koji su u Ogulinu prisutni gotovo 70 godina. Na zadnjem provincijskom Kapitulu, prihvaćeno je da se usliši molba biskupa Bogovića, tj. da se ne povučemo iz Ogulina, iz »ličke biskupije«. Slijedilo je razdoblje pripreme prije uspostave i otvaranja župe.

U vrijeme promjena ovog ljeta pala je odluka o. provincijala da prvi župnik buduće župe na području Ogulina bude fra Marijan Jelušić. Svaki novi iskorak je bolan, ali u dogledno vrijeme u suradnji s domaćim župnikom mons. Tomislavom Šporčićem valja dogovoriti granice župe, te predložak proslijediti biskupu, koji će poslije donijeti odluku o osnivanju nove župe. U samostanu sam stanovao i polako pripremao teren, možda i puževim koracima. U konstruktivnim razgovorima došli smo do zaključka, kako bi bilo dobro da zaštitnik nove župe bude naš novi blaženik Alojzije Stepinac. Svoj doprinos izboru dao je o. Ivo Marcelić, jer je simbol stradanja našeg naroda i Crkve, ali svijetli primjer vjernicima.

Nova župa bl. Alojzija Stepinca obuhvaća južne dijelove grada Ogulina, ova naselja: dio sv. Jakova (iza groblja), Kalci, Bošt, Brezik, Dugave, dio sv. Roka (cesta prema Oštarijama), Otok Oštarijski do granica sa župom Oštarije, Dlakavac, Gavani, Kučinići, Salopek selo, Sabljaci, Dujmići, par kuća u Rupčićima, do raskrsnice ceste Zagorje – Oštarije (oko 650 obitelji). Župa se proteže oko dva kilometra u dužinu, a oko 3,5 km je udaljena od centra grada.

Dr. Mile Bogović, milošću Božjom i odlukom Apostolske stolice Gospićko-senjski biskup donosi o osnivanju župe u Ogulinu slijedeći dekret br. 232/20001. od 11. listopada: »Župa sv. Križa u Ogulinu u novije vrijeme postala je brojčano velika pa se pokazala potreba da se ona u cilju boljeg pastoralnog djelovanja, podijeli na dva dijela. Zato sam, saslušavši prethodno sve koje je po zakoniku kanonskog prava potrebno saslušati... odlučio od te župe odvojiti jedan dio i od njega osnovati novu župu pod zaštitom Bl. Alojzija Stepinca. Dekret stupa na snagu 21. listopada 2001. Bilo na slavu Božju i dobro duša!« U Gospiću, 11. listopada 2001. Biskup dr. Mile Bogović.

Također dekretom od 11. listopada 2001.; br. 234/2001., dr. Mile Bogović, biskup gospićko-senjski, imenovao je fra Marijana Jelušića prvim župnikom na prijedlog Provincijalata TOR od 27. kolovoza 2001; »na početku nove župničke službe i bl. Alojzija Stepinca, biskup dr. Mile Bogović«. Oba dekreta stupila su na snagu 21. listopada 2001.

Budući da je biskup Bogović bio u pastoralnom pohodu Hrvatima u

Misa na otvorenju nove župe bl. A. Stepinca u Ogulinu, 21. listopada 2001.

U srcu će vijek živjeti
Svetog Oca pohod sveti

Kako sretno završava drugo
tisućljeće,
jer u svetu jesen ranu
rodi se proljeće.

Od radosti prevelike
procvjeto je cio kraj,
a u vjerne duše naše
spustio se mio raj.

Ocu Svetom radovo
se splitski morski žal,
uz obalu razigro se tihi, plavi val.

Sveti Otac k nama stigo
ALOJZIJA k Nebu digo.
Na oltar mu ime stavlja
usred svetog misnog slavlja.

Bistrica se zlato zlati
smiješak šalje Božja Mati.
Sretan narod kliče, moli:
»Blaženiče, puk te voli!«

U srcu će vijek živjeti Svetog
Oca pohod sveti.

Oče Sveti, tebi hvala,
Majci, Kristu čast i slava!

Nedjeljka Andrić (3. 10. 1998.)

Australiji, uvođenje u službu i proglašenje ustanovljenja župe obavio je njegov zamjenik, generalni vikar mons. Tomislav Rogić. Sama svečanost uvođenja i ustanovljenja župe bila je tjedan dana kasnije, tj. 28. listopada 2001. U nedjelju 21. listopada bio sam prisutan na tri mise u župi, i jednu (10.30) predvodio, na njima me predstavio dosadašnji župnik mons. Tomislav Šporčić, a na kraju misa obratio sam se s par riječi svojim budućim župljanima.

U subotnjoj vjerskoj emisiji 27. listopada 2001. progovorio sam na radiju Ogulin o osnivanju nove župe, o kojoj je već bilo dosta riječi u novinama. Slavlje ustanovljenja nove župe dogodilo se 28. listopada 2001. u 16 sati u prostoriji doma mjesnog odbora Sabljaci. Misno slavlje predvodio je fra Petar Grubišić, provincijal TOR, a obrede uvođenja i ustanovljenja župe mons. Tomislav Rogić, generalni vikar Biskupije.

Na početku misnog slavlja sve prisutne pozdravio je dosadašnji župnik mons. Tomislav Šporčić, na misi je propovijedao gen. vikar, koncelebriralo je 11 svećenika, a prisutno je bilo s bogoslovima i dvojicom novaka iz Krka 17 subraće – fratara. Dvorana je bila dupkom ispunjena, te nije mogla ni sve primiti. Bio sam sretan što se oko mene okupilo toliko subraće kao potpora, jer ovo je i novi izazov našoj Provinciji. Na misi je pjevao župski zbor. Nakon misnog slavlja prisutnima su naši bogoslovi i novaci podijelili sličicu bl. Alojzija Stepinca. Na kraju mise obratio sam se prisutnim vjernicima, svojim novim župljanima i suradnicima, očekujući od njih podršku i suradnju. Pozdrav je uputio i predsjednik Mjesnog odbora gosp. Milan Sabljak, koji je posebno izrazio radost sviju i spremnost na suradnju svih župljana u započetom djelu. Na misi su bili prisutni gradonačelnik i njegov zamjenik. Bratska večera je bila u dvorani matične župe sv. Križa u Ogulinu. Prisutni su bili predstavnici vlasti: zamjenik gradonačelnika, te predsjednik Mjesnog odbora, koji nam je blagonaklono pomogao da dobijemo taj prostor na korištenje, dok se jednog dana ne sagradi samostan, crkva i župski pastoralni centar. Novi župljani bili su posebno oduševljeni ovim događajem.

Ljepota okolice primamljivo privlači svojom ljepotom. Nova župa nalazi se u južnom dijelu predgrađa grada Ogulina, a u blizini drevnog grada Modruša, gdje je neko vrijeme bilo i sjedište Krbavske biskupije nakon pada Krbave. U blizini je i impozantni Klek, te Bjelolasica, rekreativni skijaški centar. Blizu granice župe prolazi i budući novi autoput.

Župna zajednica okuplja se svakog četvrtka i nedjelje na euharistiju, dvorana je ispunjena, a zadivljuje interes djece, mladih i odraslih, kao i pomaganje oko održavanja i grijanja prostora. U župi postoji i Kruničarska organizacija, koja djeluje više od 75 godina.

25. studenoga 2001. bilo je i prvo krštenje u novom prostoru. Ovih dana započeli su i vjeronaučni susreti za prvopričesnike i krizmanike, te ministrante, ministrantice i liturgijske čitače. S došašćem i početkom nove liturgijske godine započeli smo i sa zornicama, koje su u vrlo lijepom broju posjećene (oko 70 osoba). U novoj župi polagano zaživljuje i mali zbor, sastavljen od odraslih i mladih. Nakana nam je što ljepše se pripraviti za Božić.

Blagoslov obitelji i kuća bit će prilika iz bližega upoznati cijelu župu i situaciju obitelji. U ovoj novoj crkvenoj i liturgijskog godini posebno želimo svoju pažnju posvetiti našim obiteljima. I ovojesenski susret na Trsatu poticaj je da se više pažnje posveti obitelji i njezinoj ulozi u ovim zamršenim trenucima, jer od nje ovisi i budućnost novih naraštaja Crkve.

Ovih dana intenzivno razmišljamo o lokaciji, terenu koji bi bio najpogodniji za gradnju samostana, crkve i župskog centra. Nadamo se da će vjernici razumjeti smisao i potrebu gradnje, te se uključiti prema svojim mogućnostima. Nećemo si nametnuti ritam razvoja i pripreme za gradnju.

A svaki napor i korak preporučujemo zagovoru našeg nebeskog zaštitnika b. Alojzija Stepinca, da započeto djelo bude na slavu Božju, na duhovnu korist našoj biskupiji i svim župljanima, i na diku našem cijelom narodu!

fra Marijan Jelušić, župnik

Brojni vjernici sudjelovali su u Misi prigodom uspostave nove župe bl. A. Stepinca u Ogulinu, 21. listopada 2001.

Novi oltar u Goričanu

Varaždinski biskup Marko Culej posvetio je 5. studenoga 2001. novi glavni oltar u župnoj crkvi Sv. Leonarda u Goričanu. Svečanost je započela blagoslovom nove špilje Gospe Lurdske s kipom Majke Božje, smještene u podnožju crkvenog zvonika. U nazočnosti velikog broja župljana predvođenih članovima Cehovskog društva »Sv. Leonard« iz Goričana, biskup Culej je naglasio kako će špilja s likom Majke Crkve poticati vjernike na dublju pobožnost prema Majci Božjoj te na jaču povezanost s Kristom.

Nakon svečanog ophoda sa svijećama biskup je u župnoj crkvi predvodio misno slavlje zajedno s mons. Leonardom Logožarom i mons. Leonardom Markačem, župnicima u Štrigovi i Močilama, inače rodom iz župe Goričan, kancelarom biskupije mons. Antunom Perčićem, domaćim župnikom vlč. Antunom Hoblajem, vlč. Stjepanom Najmanom, duhovnikom Nadbiskupskog dječačkog sjemeništa u Zagrebu i ostalim svećenicima. Na početku mise varaždinski biskup blagoslovio je novi mramorni oltar te u njegovo podnožje pohranio moći blaženoga Alojzija Stepinca. U prigodnoj propovijedi govorio je o značenju oltara kao središta Crkve, naglasivši kako je u njemu sadržan čitav život Isusa Krista, Sina Božjeg – od rođenja u Betlehemu do uskrsnuća u Jeruzalemu. »Oltar predstavlja živućeg Krista među nama. Žrtvenik je naš obiteljski stol, oko kojeg se svi zajedno okupljamo i s kojeg nas Krist duhovno okrepljuje radošću, ljubavlju i mirom, kako bismo jedni drugima mogli svjedočiti Božju dobrotu i ljubav«, istaknuo je biskup Culej u propovijedi.

Članovi molitvene zajednice A. Stepinac na prvom okupljanju, 21. lipnja 2001.

Bl. Alojzije suzaštitnik pastoralnog središta u Hrnetiću

Najstarija karlovačka župa sv. Martina u naselju Hrnetić proslavila je 11. studenoga župni blagdan sv. Martina blagoslovom temeljnog kamena za novi pastoralni centar Hrvatskih mučenika. Temeljni kamen, koji je uzet iz Zagrebačke katedrale, blagoslovio je i predvodio misno slavlje zajedno s 12-ak svećenika zagrebački pomoćni biskup Vlado Košić. Prigodom blagoslova temeljnog kamena postavljena je povelja koju je, uz biskupa Košića, dekana Karlovačkog dekanata Ferdinada Vražića i župnika Marka Dujama, potpisao i karlovački gradonačelnik Božidar Joha.

Župa Karlovac-Hrnetić, koja ima oko 4.000 župljana, bila je podijeljena na dva dijela rijekom Kupom. Zalaganjem župnika Dujama, preko rijeke Kupe je izgrađen most, te su tako dva dijela župe postala povezana. Prošle je godine zbog pastoralnih potreba župe Nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu dao odobrenje za izgradnju pastoralnog centra Hrvatskih mučenika, u kojem će se posebno častiti sv. Marko Križevčanin i bl. Alojzije Stepinac, žrtva komunističkog režima. (IKA)

Župa Brela na Stepinčevu grobu

Župa sv. Stjepana u Brelima hodočastila je od 9. do 11. studenoga 2001. na grob hrvatskog mučenika bl. Alojzija Stepinca i u hrvatsko nacionalno marijansko svetište u Mariju Bistricu.

Po dolasku u Zagreb, 10. studenoga, hodočasnici, njih 53, pohodili su grob bl. Alojzija Stepinca u Zagrebačkoj katedrali. Za hodočasnike je jutarnju misu slavio u kapelici Nadbiskupskog dvora kardinal Franjo Kuharić.

U nedjelju 11. studenoga hodočasnici su pohodili svetište Majke Božje Bistričke, gdje su ponajprije obavili svoj zavjet. Zatim su se svi ispovjedili i slavili misu s upraviteljem i župnikom svetišta mons. Lovrom Cindorijem. Nakon mise slijedio je križni put, gdje su breljanski hodočasnici, kojima su se pridružili i ostali hodočasnici, predvođeni svojim župnikom dr. don Ilijom Vuletićem razmišljali o Isusovoj muci, smrti i uskrsnuću. Hodočasnici su posjetili i samostan sestara karmelićanki, smješten u blizini svetišta. (IKA)

Stepinčevi dani u Karlsruheu

Voditelj Hrvatske katoličke misije Karlsruhe i Ettlingen, svećenik Krčke biskupije Ivan Plješa, organizirao je u tamošnjoj katoličkoj misiji 1. i 2. prosinca 2001. Stepinčeve dane (Služba riječi, predavanja, akademija i dr.). Tom prigodom proslavio je u crkvi Sv. Mihaela u Karlsruheu u nedjelju 2. prosinca 40. obljetnicu misništva. Prigodnu propovijed održao je promicatelj postupka za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca dr. Juraj Batelja, koji je tih dana propovijedao i prigodom različitih slavlja u povodu proslave Stepinčevih dana u toj katoličkoj misiji. U slavlju su sudjelovali i gradski dekan Dietrich Holderbach, te dugogodišnji misnik u njemačkoj pastvi Ivan Milanović.

U mnoštvu vjernika bio je velik broj onih koji od prvih dana osnutka Misije surađuju s vlč. Plješom, pa su brojne čestitke bile praćene suzama i darovima. Među pisanim čestitkama ističe se ona dr. Reisnera Kluga, pomoćnog biskupa u Freiburgu, koji je i referent za strance u biskupiji. Na misi je pjevao zbor pod ravnanjem prof. Mirka Kraljevića, a nastupio je i tamburaški orkestar učenica Opće ženske gimnazije sestara milosrdnica u Zagrebu, pod vodstvom s. Mirjane Turković. (IKA)

Umro Pavao kard. Bertoli prijatelj i štovatelj bl. Alojzija Stepinca

Dne 8. studenoga 2001. preminuo je u Rimu u 93. godini života Pavao kard. Bertoli. U diplomatskim poslovima Svete Stolice vršio je dužnosti apostolskog nuncija u teškim danima rata i poraća. Godine 1969. Pavao VI. imenovao ga je kardinalom i pročelnikom Kongregacije za proglašenje svetih. Od 1979. do 1985. bio je komornik (kamerlengo) Svete Rimske Crkve.

Sveti Otac Ivan Pavao II. njegovoj nećakinji Rosanni Bertoli i svoj rodbini poslao je izraze sućuti, ističući kako je pokojni kardinal Bertoli bio »iskren i radin suradnik Svete Stolice, osobito kao pročelnik Kongregacije za proglašenje svetih i kao komornik Sv. Rimske Crkve«.

Od godine 1933. do 1938. bio je tajnik nuncijature u Beogradu. U to vrijeme se sprijateljio s Alojzijem Stepicem, koji je bio ceremonijar nadbiskupa Bauera i zatim zagrebački nadbiskup koadjutor. Dao je blistavo svjedočanstvo o Alojziju Stepincu o. Benigaru, franjevcu, godine 1970. U tom svjedočanstvu donosi nekoliko dražesnih slika iz tog razdoblja, koje su mu ostale duboko u sjećanju.

Nadbiskup koadjutor Stepinac, s majkom i rodbinom u župi Vrhovac 1935. godine

Stepinac je don Paolu ispripovjedio jedan događaj iz vremena studija u Rimu. U Germanikumu bio je neki Antonio Verdacchi, postolar i brijač u zavodu. S njim je Stepinac rado razgovarao i šalio se. Jednom je ušao s njim u živahnu raspravu. Stepinac se pričinio da niječe Božju opstojnost, a Antonio se mučio da dokaže protivno. Stepinac ga je pak šaljivo nadmudrivao. Kad je Antonio iscrpio svu zalihu svoga znanja i dokaza, zauzme najedanput pobjednički izraz lica te poviče: »Da! Da! Vi znate više nego ja, jer studirate. Ali kad i ne bi bilo Boga, Majka Božja sigurno postoji, i to ne možete zanijekati.«

Don Paolo priča:

»Jedne godine u proljeću pošao sam zajedno s njim u Dalmaciju da posjetimo mons. Bauera i nuncija mons. Pellegrinettija, koji su bili na odmoru u jednoj kući ss. milosr-

Apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Giuseppe Leanza u pratnji časne majke i susestara družbe Služavki Maloga Isusa pohodio je Krašić, 25. listopada 2001.

dnica. Sjećam se da je na povratku u vlaku nakon duljeg razgovora izvadio svoju veliku krunicu te mi reče:

'Don Pavle, prošlih dana darovale su mi sestre dominikanke ovu krunicu od 15 otajstava, jer su znale da dnevice izmolim cijelu krumicu.'

Prekine razgovor, iznenada se duboko sabere i sav preobražen počne predmoliti krunicu.«

Jednom je zgodom nadbiskup Bauer razgovarao s nuncijem Pellegrinettijem. Tom zgodom reče:

»Svi pokušaji koje smo zadnjih godina učinili da nađemo podesna kandidata za koadjutora, pali su u vodu. Imao bih jednog da predložim, ali što ćete, ima samo 36 godina, a svećenik je tek tri godine.«

»Tko bi bio to?« – upita ga nuncij.

»To je moj ceremonijar Alojzije Stepinac, koji je ovdje sa mnom.«

Taj razgovor priopćio je nuncij tajniku nuncijature mons. Pavlu Bertoliju, koji mu reče:

»Mislim da neću pogriješiti, ako kažem da je to sam Duh Sveti nadahnuo mons. Bauera.«

»Ma što velite?« – upita ga nuncij.

»Kad bi Stepinac imao deset godine više, uvjeren sam da bi već bio koadjutor. Ako ga mons. Bauer predlaže, iako nekako, rekao bih, kradom, zašto ne bismo pokušali poduzeti potrebne korake? Čovjek je molitve, revnosti, razborite energije, nije vezan uz nijednu kliku (političku stranku).«

Duboko se usjeklo u dušu kard. Bertolija biskupsko ređenje Alojzija Stepinaca. On pripovijeda:

»Sjećam se njegova biskupskog posvećenja, kojemu sam imao sreću da prisustvujem. Tom sam zgodom upoznao njegovu majku, koja je u blizini svetišta klečala na posebnom mjestu. Motrio sam je sa svoga mjesta u koru iza oltara, odakle sam je mogao dobro vidjeti. Budući da mi je Stepinac pripovijedao mnoge stvari o svojoj majci, kako se mnogo molila i postila da bi jedan od sinova postao svećenikom, nisam skidao pogleda s te žene koja je cijelo vrijeme klečala nepomična s krunicom u ruci.«

Kardinal Bertoli će to ponovno potvrditi godine 1999. 9. studenoga, u *L'Osservatore romano* povodom Stepinčeve beatifikacije i proglašenja mučenikom. On kaže, »imao sam prigodu biti nazočan na Stepinčevu biskupskom ređenju i imao prigodu upoznati gospođu Barbaru, mamu junačnog hrvatskog Pastira«. Bertoli opisuje Stepinca kao čovjeka »punoga svetosti« i ostaje duboko dirnut načinom na koji je molila majka: »I snaga te molitve jamačno je pomogla Stepincu da ljubi Crkvu kao malo tko drugi.«

Krašićani su poklonili na dan biskupskog ređenja Alojziju Stepincu uokvirenu fotografiju njegove majke s krunicom u ruci, kako u dubokoj sabranosti moli za svoga sina. To mu je bio najljepši dar. Postavio je tu sliku povrh kreveta u svojoj spavaćoj sobi.

Sasužnjeni nadbiskup i kardinal Stepinac, u Krašiću, u svibnju 1953. ovu je fotografiju poklonio s. Saleziji iz Družbe Služavki Maloga Isusa

Još jednu dražesnu sliku donosi kard. Bertoli. On priča, kako je majka Barbara dolazila svome sinu jednom mjesečno u pohode i, kao sve majke, zanimala se za garderobu, pa sve stavi na svoje mjesto i malo se porazgovare. Ali mora to prekinuti. Čekaju ga posao i posjeti. Ona zbog toga trpi, a sin je tješi: »Čuj, mama! Sada imam mnogo posla, i nemam vremena biti s tobom. Oprosti mi. Ali ćemo zato cijelu vječnost razgovarati i biti skupa.«

Kard. Bertoli svjedoči o svojem druženju s bl. Alojzijem Stepincem:

»Prijateljstvo među nama bilo je neposredno i spontano. Stepinac, mlad svećenik, stariji tucet godina od mene, ali po svećeništvu samo par mjeseci. Bio je veoma nadnaravan, posjedovao je mjeru i savršenu uravnoteženost u svemu. Veoma naobražen, pošten, objektivan u svojim sudovima, u svojim prosuđivanjima zreo čovjek, čovjek koji je imao osjećaj ljubavi i pravde.

Ljubav se ne može nikad suprotstaviti pravednosti ni pravednost ljubavi. U svojoj duši našao je načina da bude pravedan a da ne pomanjka u ljubavi, da bude dobrotvoran a da se ne ogriješi o pravednost i objektivnost...

On se nametne meni još mladom i neiskusnom, ne kao neki viši, jer smo ostali trajno prijatelji, nego kao drug, i da sam ga slijedio bio bih mnogo postigao.

U izlaganju stvari otkrivao je kristalnu jasnoću, snažno naglašenu ispravnost; imao je pogled dubok i ispitivalački, a u isto vrijeme vedar i blistav kao priprosta djeteta. Poglede je imao jasne, objektivne. Znao je trpjeti, i u

isto vrijeme razumjeti drugoga. Odnosi s njim postaju uvijek sve više prisniji i sve više srdačniji kao kod istinskih prijatelja.

Bio je veoma strog prema sebi, a opet je imao puno razumijevanje prema drugima; kad nije bila u pitanju pravednost, prekrivao bi uvijek pogreške drugih plaštem ljubavi.«

Kardinal Bertoli bio je srdačni prijatelj bl. Alojzija Stepinca, i nakon smrti njegov veliki štovatelj. Čuvši za smrt Stepinca, 11. veljače 1960., apostolskom administratoru Zagrebačke nadbiskupije pošalje ovu sažalnicu:

»Današnje jutarnje novine donose bolnu vijest, da je umro naš predragi kardinal. Zbog gubitka ovog velikog nadbiskupa, koga sam imao sreću poznavati i s kojim me vezalo duboko divljenje i bratsko prijateljstvo, duboko sam ožalošćen. Sutra ću služiti misu za dušu pokojnog pastira, ali jer je on već na nebu, molim i molit ću, da nas iz neba pomaže i posreduje za nas, koji smo na zemlji, kao i za njegovu dragu domovinu. Oh, da bi žrtva njegova života pridonijela tome, da dođe mir i pravednost! Živo žaljenje i srdačno sjećanje u Gospodinu!«

Godine 1982. kard. Bertoli predvodi misno slavlje prigodom godišnjice smrti bl. Alojzija Stepinca u crkvi Sv. Jeronima u Rimu. Ističe Stepinčevo pastirsko služenje Bogu, Crkvi i Božjem puku.

Vjerujemo da se ljubav i revnost za Božju stvar, koja je povezivala ova dva srca na zemlji, bl. Alojzija Stepinca i kard. Bertolija, nastavlja i u vječnoj svjetlosti.

Celestin TOMIĆ, Ofm konv.

Uredništvo želi i na ovaj način izraziti zahvalnost kard. Bertoliju što je hrvatsko pitanje u Kraljevini Jugoslaviji, a i u komunističkom poretku dobro razumio. Bilo je to doba kad Hrvati nisu imali puno prijatelja u svijetu, a kardinal Bertoli je to bio i ostao. Spomenimo samo njegovu homiliju nakon smrti kard. Šepera, u crkvi sv. Ane u Vatikanu, kad je osobitom toplinom spominjao kard. Stepinca, hrvatski narod, i njegove zasluge u kršćanskoj povijesti Europe i svijeta.

PAPINSKI HRVATSKI ZAVOD SV. JERONIMA - STOGODIŠNJI SLAVLJENIK

Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu ove godine obilježava 100. obljetnicu postojanja u današnjem obliku. Proslava je održana 15. i 16. studenoga 2001. godine na dvije razine: liturgijskoj i znanstveno-kulturnoj. Priprave za znanstveni skup trajale su nekoliko godina.

Tim povodom tiskan je Zbornik radova 26 povjesničara i znanstvenika o djelovanju i radu Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u tijeku 20. stoljeća. Zbornik je svečano predstavljen 15. studenoga u crkvi sv. Jeronima u Rimu.

Ivan Pavao II. primio je 16. studenoga u posebnu audijenciju sve sudionike proslave, a u njoj su sudjelovali gotovo svi biskupi iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, sadašnji poglavari Zavoda, te prijašnji i sadašnji pitomci istoga Zavoda. Toga je dana u 18 sati državni tajnik, kardinal Angelo Sodano, predvodio u crkvi Sv. Jeronima zahvalnu misu.

Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu ustanova je vrlo važna za Katoličku crkvu u Hrvata. Od 1901. godine do uključno ove akademske godine zavod je bio i jest dom za 311 svećenika. Od njih su 26 postali nadbiskupima i biskupima. Oko 180 ih je doktoriralo iz raznih crkvenih znanosti. Većina su postali profesori na teološkim fakultetima i institutima i vrsni kulturni djelatnici u Katoličkoj crkvi u hrvatskom narodu. Pitomci Zavoda bili su i kardinal Franjo Šeper te Josip Uhač, koji je umro isti dan kada ga je Papa imenovao kardinalom.

Nadbiskup A. Stepinac u Papinskom hrvatskom zavodu Svetog Jeronima u Rimu, 23. siječnja 1935.

Jedan prilog Zborniku obradio je i suodnos između Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu i bl. Alojzija Stepinca. Naime, njihova se povezanost značajno utkala u povijest Crkve u Hrvata. Otpočela je još za vrijeme Alojzijeva naukovanja u Rimu, zaživjela

Zasužnjeni i teško oboljeli kardinal Stepinac i Dr. W. Heilmeyer, koji je došao iz Njemačke u nakani pomoći bolesnom Kardinalu. No, bolest je bila smrtonosna i svi su napori ostali bezuspješni pokušaji.

otkako je on 1934. imenovan zagrebačkim nadbiskupom s pravom nasljedstva u Zagrebu, a ukrijepila nakon što ga je komunistički režim u Jugoslaviji na montiranom sudskom postupku nepravedno osudio.

Zatvorene granice nisu bile zapreka kršćanskoj ljubavi. Stepinca su podržavale molitve svećenika studenata u Zavodu, a on je njima bio uporište u istini i vjernosti Kristu i Crkvi.

Osobito pak nakon Kardinalove smrti 1960. Zavod je postao središte otvorenog svjedočenja istine o zagrebačkom nadbiskupu Stepincu. Već od samog početka su studenti svećenici, i to ne samo Hrvati, željeli da liturgijska slavlja na obljetnicu njegove smrti budu protkana tekstovima i pjesmom uskrsne radosti, ne u crnoj ili ljubičastoj boji, niti da to bude čisti requiem. Bio je to odraz općeg uvjerenja Božjeg naroda o glasu svetosti pastira junačkih vrlina i mučeničkog značaja.

U proslavama tih godišnjica Kardinalove smrti, u zavodskoj je crkvi Sv. Jeronima euharistijskom slavlju predsjedalo ili u njima sudjelovalo tridesetak kardinala, pedesetak nadbiskupa i biskupa, stotine svećenika i studenata, časnih sestara i članova Božjeg puka, ne samo iz hrvatskog naroda.

Zbog komunističkog sustava u Jugoslaviji na ta je slavlja državna vlast nevoljko gledala, a Crkva se u njima prepoznavala i jačala. Tako su, unatoč poteškoćama, uslijed kojih barem u početku nisu bile velike koncelebracije niti se svake godine propovijedalo, sačuvana jedinstvena i dragocjena svjedočanstva o povezanosti Papinskoga hrvatskog zavoda Sv. Jeronima i kardinala Stepinca, koji je svojom žrtvom sačuvao jedinstvo Katoličke crkve u Jugoslaviji s Petrom i Rimom, kojima je do kraja bio i ostao vjeran.

Iz te povezanosti sa žrtvom kardinala Stepinca Zavod je u Rimu i svijetu postao veleposlanik nepokolebljive vjernosti Kristu i časti hrvatskog naroda iz kojeg je ponikao, i Crkve iz koje dolazi kardinal Stepinac. U tom pogledu izvršio je što mu je Blaženik poželio, da bude »decus gentis croaticae«, »ures hrvatskog naroda«.

Bl. Alojzije Stepinac i kard. Franjo Šeper

Prošlo je 20. godina od smrti kardinala Franje Šepera. Vršio je službu dodijeljenog nadbiskupa zapriječenoj stolici zagrebačkih nadbiskupa od 1954. do 1960. (jer je nadbiskup Stepinac bio u zatvoru), rezidencijalni nadbiskup zagrebački od 1960. do 1968., a zatim Pročelnik Kongregacije za nauk vjere u Rimu od 1968. do smrti, 30. prosinca 1981.

Prigodom te obljetnice priredile su Zagrebačka nadbiskupija i Kongregacija za nauk vjere u Rimu simpozij, kojega je prvi dio 7. i 8. studenoga 2001. održan u Zagrebu, a drugi u Rimu 29. i 30. studenoga. Na obadva dijela simpozija, uz domaće stručnjake sudjelovali su i kard. Joseph Ratzinger, pročelnik Kongregacije za nauk vjere i nasljednik kard. Šepera, te mons. Tarcisio Bertone, tajnik Kongregacije.

Sveti Otac Ivan Pavao II. je sve sudionike simpozija (kard. Ratzinger, kard. Tomko, kard. Silvestrini, mons. Bertone, mons. Nowak i dr.) 30. studenoga 2001. primio u posebnu audijenciju. Predvođeni mons. Josipom Bozanićem, nadbiskupom zagrebačkim, u audijenciji su bili mons. Josip Mrzljak i mons. Vlado Košić, pomoćni biskupi zagrebački, mons. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski, svećenici profesori, te tridesetak župnika Zagrebačke nadbiskupije, koji su s 800 hodočasnika za tu prigodu došli u Rim. Tim se hodočašćem željelo

Blagopokojni hrvatski kardinal dr. Franjo Šeper, nadbiskup zagrebački i prefekt sv. Kongregacije za nauk vjere u Rimu

zahvaliti Svetome Ocu za beatifikaciju kard. Stepinca, izvršiti pohod apostolskim grobovima s dragom uspomenom na godinu Velikog jubileja, te posvijestiti u Rimu uspomenu na kard. Šepera. Hodočasnicima Zagrebačke nadbiskupije pridružilo se 100 mladića i djevojaka odjevenih u narodne nošnje, a prispjelih iz Sinja i njegove okolice.

Jer na simpoziju nije bilo izravnog govora o odnosu između nadbiskupa Stepinca i Šepera, donosimo o tome nekoliko zapisa župnika J. Vranekovića, krašićkog župnika, u čijoj je župnoj kući nadbiskup Stepinac izdržavao kaznu.

15. VIII. 1954.

Cijelu noć kardinal nije spavao misleći na jedan problem, koji mi nije rekao, jer je vezan na tajnu.

- Sutra mora netko u Zagreb, veli kardinal. Važna je stvar. Ide predstojnica. Nosi zapečaćena pisma za Salisa i Šepera. Oba će predati Šeperu. Od Šepera očekuje odgovor, što je i dobio. Kardinal mnogo naglašava oprez kod prenosa pisma, i da ni pod koju cijenu ne smiju ovima doći u ruke! Iz svega zaključujem, da dr. Šeper dolazi na upravu biskupije. Daj, Bože! (...)

Na Blaženikovom se grobu zbilo na stotine čudesnih uslišanja

20. IX. 1954.

U Zagrebu doznajem, da će sutra biti konsakriran za nadbiskupa-koadjutora dr. Šeper. Kardinal je držao tajnu do zadnjega. To je eto rezultat onog pisma od 19. III. o. g.!! – Danas u 10 sati dr. Šeper je prezentirao bulu Kaptolu. Iza toga sam ga pohodio, a on mi je rekao: »Prva postaja križnog puta je prošla.« Mislio je na susret s Kaptolom. Pođem kući, da uredim za sutra pitanje katehizacije, a onda ću krenuti opet u Zagreb na konsakraciju. Danas je Starčević bio kod kardinala, ali kardinal šuti o tome. Dr. Šeper rekao je to samo sedmorici. Pitao je za savjet ispovjednika, neke svećenike, a rekao je od rodbine jedino sestri, tako da mu nabavi i pripremi potrebne stvari. Glas o imenovanju dr. Šepera obradovao je sve što dobro i pošteno misli. Kardinal veli:

»Sada mogu mirno spavati. Sada ću lako umrijeti, samo kad vidim da je to veliko pitanje tako lijepo riješeno. Drago mi je da je na Kaptolu već gotovo. Ni konsekracija sada nije toliko važna. Držao sam to u tajnosti i javio Šeperu, neka to obavi tiho, da ne bi to ovi zlotvori zapriječili. Njima se ništa ne može vjerovati. Ali Deo gratias!« –

Koadjutor mi je rekao u šali: »Recite kardinalu da mi je dobru kašu skuhal. Kad je sebe jedanput dao prevariti, zašto je sada i mene?«

Kardinal veli: »Sad će si ovi razbijati glave, a kako je do toga došlo. Uz sve njihove straže i špijunažu! I tu kao da im se dragi Bog narugao. Časne sestre krenu na put i ne slute, što nose. Bogu hvala samo, kad je sve to tako lijepo svršilo. Nadam se, da će i sutrašnji dan lijepo proći. U moje ime zahvalite dr. Ujčiću za sve, što mi je učinio u toj stvari.«

21. IX. 1954.

Pošao sam u Zagreb na konsekraciju dr. Šepera. Nigdje nije bio objavljen ovaj veliki čin. Od jučer prošla je ta vijest od usta do usta, i danas oko 9 sati skupilo se u katedrali oko 3.000 svećenika, redovnika, redovnica i vjernika. Tiho i skromno odigrao se događaj, koji će, nadam se, za kratko vrijeme potresti biskupijom. CMD je već jaka rak-rana. Jaka! – ljudski promatrano, ali pasti će uz Božju pomoć. – Neki se svećenici malo uzbunili sada misleći, da će možda kardinal nas ostaviti i poći u Rim. On će na to:

»A, to ne! Nikada ni pomislio nisam na to! On je nadbiskup koadjutor *sedi datus*, dok sam spriječen. U vršenju službe on ima svu vlast. Pa i u slučaju moje smrti, ne treba nikakove nove odluke Svete Stolice, on i dalje ima svu jurisdikciju, dok Sv. Stolica eventualno ne odredi drugačije. Nego moram misliti, što u slučaju, ako i njega zatvore ili bilo kako spriječe u službi? Treba imati odmah u vidu i osobu, koja će preuzeti dužnost. No, kad su sve zapreke premoštene i do sada je sve dobro prošlo, nadam se, da će se dobri Bog smilovati Nadbiskupiji i neće dopustiti, da naši svećenici i narod sagnu koljeno pred Balom. A koji jesu, imat će koadjutor brzo posla s njima i učiniti kako traže cr-

kveni propisi. Personal i disciplinu uzima zato sam u ruke. Uvjeren sam, da će biti sigurnije i čvršće nego do sada.«

Sestre su mi kazale, da je kardinal u vrijeme dok je bila konsekracija, dobar dio vremena sproveo u crkvi. Sada mi je jasno, što je u zadnje vrijeme adorirao dan za danom više nego obično (...).

9. XII. 1954.

Radio New York javlja, da je Koadjutor bio kod Bakarića:

- Ovi će nesretnici rastrubiti taj slučaj i propagandno izrabiti. Mogu na čas i zavarati svijet, a i našim CMD-ašima dati neki stimulus, ali to može biti samo za kratko vrijeme. Nadam se, da se Šeper držao, kako treba. Baš me zanima kako je tekao razgovor. Nije slučajno da je do razgovora došlo baš sada, kad je Tito na putu. Znadu oni, gdje ih žulja, pa si tu kušaju pomoći. Izgleda, da će im ovaj puta malo koristiti. (...)

14. XII. 1954.

Tajnik (vlč. M. Pišonić, op. J.B.) priča, da je o. Vanino morao na istragu radi Fonda kardinala Stepinca u USA. Inkriminiraju mu, da je trgovao stranom valutom. Zastrašivanje! Vele: »Zvati ćemo mi Stepinca u Jasku. Govorit će on tamo!« – rekoše tajniku na Udbi u Zagrebu. –

– »Samo neka mi dođu i pošalju poziv, imam pripravljen odgovor, ali će im biti gorak!« – veli kardinal. »Prave ove i slične presije. To je odgovor na posjet naših svećenika Eisenhoweru i radi odlučnog stava koadjutora pred Bakarićem. Koadjutor je tražio ispravak one vijesti u »Vjesniku« o njegovom posjetu Bakariću. Bakarić je vis *a* vis Šeperova stava prema CMD-u rekao, da je sada prisiljen, da zaštiti ličnu slobodu svećenika u Udruženju. A odmah iza posjeta reče svom pomoćniku: »Šeper je kardinalova kreatura!«

ZAPOČEO POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM NADBISKUPA ANTONA VOVKA

Nadbiskupski ordinarijat u Ljubljani je u smislu Apostolske konstitucije »Divinus perfectionis Magister«, od 25. siječnja 1983., započeo postupak za proglašenje blaženim ljubljanskoga nadbiskupa Antona Vovka.

Papa Ivan Pavao II. je u okviru svojega pastoralnog posjeta Sloveniji 19. svibnja 1996. u Mariboru potaknuo Crkvu, i opću i mjesnu u Sloveniji, na vrednovanje svetosti i vrednovanje onih koji su je postigli u nadprosječnom stupnju. »Ako dobro pogledamo«, reče Sveti Otac, »današnje društvo izražava duboku potrebu za svecima, za osobama, koje nam zbog svoje uske veze s Bogom mogu na neki način pomoći da osjetimo njegovu prisutnost, i posredovati nam njegove odgovore« (CD 64, str 34).

Uzimajući u obzir ovu izjavu Svetog Oca te želje mnogih Slovenaca u domovini i širom svijeta, članovi Svećeničkog vijeća Ljubljanske nadbiskupije su na sjednici održanoj 9. listopada 1996. suglasno predložili otpočinjanje postupka za beatifikaciju nadbiskupa Vovka. Poticaj za ovakvu odluku temelje na nesumnjivoj duhovnoj veličini i na ugledu mons. Vovka kao vjernog sluge Evanđelja, ugleda što ga je novi Sluga Božji imao među vjernicima i svećenicima povjerene mu mjesne Crkve.

Vrijeme u kojem je nadbiskup Vovk preuzeo vodstvo Nadbiskupije, nije bilo povoljno ni za Crkvu niti za njega osobno. Ovo se pokazalo čak u nekoliko neuspjelih pokušaja neprijatelja Crkve da ga ubiju. Dana 20. siječnja 1952., komunistički su ga bojovnici u vlaku, na glavnom kolodvoru u Novom Mestu, polili benzinom i zapalili. Posljedice opekotina nosio je čitav život. Zbog tih i brojnih drugih događaja nadbiskup Vovk je bio među vjernicima prepoznat kao svjedok vjere. Kao »confessor« bio je prihvaćen i u Rimu, za vrijeme pohoda »ad limina« godine 1960.

Sluga Božji Anton Vovk, r. 19. svibnja 1900., + 7. srpnja 1963.

Nadbiskup Vovk se unatoč teškim kušnjama odlikovao u krepostima ufanja i ljubavi. U vremenima poslije pobjede komunističke revolucije mudro je vodio Ljubljansku nadbiskupiju te se hrabro borio za

prava Crkve i ljudska prava. Vjerno se držao svog biskupskog načela, istovjetnog onom blaženog Alojzija Stepinca: »U Tebe se, Gospodine, uzdam!« Bio je muž molitve i velik Marijin štovatelj. Teške bolesti, posljedice već spomenutih progonstava, dragovoljno je podnio. Često se iz njegovih usta čuo usklik: »Kako i koliko Bog hoće.«

Nadbiskup Vovk umro je na glasu svetosti 7. srpnja 1963., nakon što je 19. svibnja iste godine napunio 63 godine života.

Kongregacija za kauze svetaca je 23. siječnja 1999. poručila mons. Francu Rodeu, nadbiskupu ljubljanskome, da sa strane Svete Stolice nema nikakve zapreke za početak toga postupka.

Za postulatora Vovkove kauze mons. Rode je imenovao katedralnog kanonika dr. Ivana Merlaka.

Postulatura bl. Alojzija Stepinca moli sve svoje suradnike i Blaženikove štovatelje koji su nadbiskupa Vovka poznavali, neka o svojim spozajama i izvijeste preč. postulatora, kako bi ta izvješća pridonijela provedbi postupka. Svoja sjećanja ili fotografije Sluge Božjega Antona Vovka pošaljite na adresu: Dr. Ivan Merlak, postulator, p.p. 121/ III, 1001 Ljubljana, ili na adresu Stepinčeve Postulature, koja će prispjele dokumente proslijediti u Ljubljanu.

Dr. Juraj Batelja, postulator

✧✧✧

Životopis Sluge Božjega Antona Vovka

Nadbiskup Anton Vovk rodio se 19. svibnja 1900. u Vrbi na Gorenjskem, u istoj kući u kojoj i sto godina prije slovenski pjesnik dr. France Prešern. Njegova baka Marija (Mina) bila je pjesnikova sestra. Anton je bio još isti dan kršten u župi rođenja Breznica. Godine 1919. maturirao je na Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji u Št. Vidu nad Ljubljanom (danas Ljubljana Šentvid) i na jesen ušao u ljubljansko sjemenište.

Dana 29. lipnja 1923. bio je zaređen za svećenika. Od 1923. do 1926. bio je kapelan u Metliki, poslije toga u Tržiču. Godine 1928. postao je tamo župnik. Godine 1940. bio je proglašen za katedralnog kanonika u Ljubljani, godine 1944. postao je rektor sjemeništa.

U srpnju 1945., kao generalni vikar, preuzeo je vođenje Ljubljanske biskupije. Dana 1. prosinca 1946. bio je posvećen za pomoćnog biskupa, a 1950. bio je imenovan za apostolskog administratora Ljubljanske biskupije.

U studenom 1959. imenovan je za ljubljanskog biskupa.

Dana 22. prosinca 1961. bila je Ljubljanska biskupija uzdignuta na nadbiskupiju, i biskup Vovk je istom odlukom Apostolske stolice imenovan za prvog ljubljanskog nadbiskupa. Mons. Anton Vovk umro je u Ljubljani, 7. srpnja 1963.

NEKA SE NE ZABORAVI

Ovih se dana navršava 55 godina od sudskog postupka »pravne likvidacije« zagrebačkog nadbiskupa dr. Alojzija Stepinca. Sudski postupak protiv njega pripremao se i dogodio u silovitom naletu Komunističke partije koja je, zadojena bezbožnom ideologijom i mržnjom, osobito na Katoličku Crkvu, odlučila uspostaviti društveni poredak bez Boga.

Koliko je u tome bilo mržnje i gaženja temeljnih ljudskih prava, neka uz odlomak iz *Crne knjige o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj* posvjedoče i druga dva primjera: bezbožno ubojstvo žene trudnice, i optužba Nadbiskupa zbog hrvatskog rodoljublja.

1. Pismo Ivanke Novak r. Škrobec u Sodružici, nastanjena u Hrovači kod Ribnice (Slovenija). Učiteljica koja nije pristala na suradnju s komunistima. Molila je da je poštede smrti dok ne rodi dijete. Silom su joj gurnuli kramp u ruke da kopa grob, ali zbog trudnoće nije mogla pa su je zadavili 3. lipnja 1942. Noć pred smrt, u osmom mjesecu trudnoće, napisala je vlastitom rukom pismo svom nerođenom djetetu. Plitko je zakopana. Kad su 4. kolovoza 1942. otkopali njezino tijelo u njedrima se pronašlo malo istrunulo pismo sljedećeg sadržaja:

»Još nekoliko sati i svršetak je mojeg života. O Bože, o žalosna Majko, Majko moja, Ti znaš da umirem nedužna, kao što je nedužan umro Tvoj Sin...

O moje čedo, moj nježni anđele, kako bih rado vidjela obrise tvojih obraza, divne bisere tvojega pogleda. Nikada neću vidjeti tvoj rascvjetani osmijeh, s kojim bi me usrećivalo, dijete moje – moj nježni cvijete!

Nikada neću vidjeti tvojih bijelih ručica, nikada ih nećeš pružiti da mi daruješ slatki zagrljaj. Nikada te neću moći prisloniti uz svoje srce, iako si mu tako blizu, nikada, dijete moje! Tamo negdje u ovom klancu bit će naš dom i krasit će ga proljetno cvijeće.

Moja ti usta neće moći pjevušiti uspavanku – kolijevka tvoja biti ću samo ja tako mrzla i otvrdnula –

lišće iznad nas će ti lahoriti i šumiti ljubavnu uspavanku. O, kako mirno spavaš moje čedo, tako blizu mojega srca, što te tako ljubi – ipak, iako te ljubi, iz ralja smrti što te evo čeka, ne može te istrgnuti. Kako mirno sniš i ne slutiš, što ti se evo približava! Sa mnom ćeš umrijeti – ja u mislima na tebe. I tu, na kraju teškog puta, zajedno ćemo prići k Bogu...

Tad kad sam te prvi puta osjetila... oćutila pod srcem tvoj nemir, sanjala sam, kako ću te najprije odnijeti u Božju blizinu, da te oblije sveta voda – doskora će te obliti moja krv – bit ćeš kršteno ljubljenom krvlju majke svoje...

Gledala sam te, kako se Isus pod prilikom kruha najprije tebi prigiba... Znam! Evo zamalo, moje će tijelo biti prinešeni kalež... Ti, čedo moje, hostija u njemu... Stvarno sam u ljubljene ruke uzela hostiju tvojega bića i položila u svoje božansko Srce... tamo ću te, čedo moje, prvi put vidjeti, o moj nježni anđele; tamo ću vidjeti tvoj obraz; tamo ćeš ti prvi put vidjeti svoju majku i kliknuti: »O, mama!«

Gledaj, čedo moje, jutro se približava. Oglašuju ga prve zrake iza planina... posljednje jutro našeg trpljenja. Jutro će i opet svanuti – ali bez trpljenja i suza... svanut će pred licem Božjim... samo mirno počivaj, nad tobom bdije tvoja mati... Gle, rumena zora sviće, da probudi dan... i u njemu ugasi posljednje zvijezde... U trenutku se prelijeva jutro... što će nas ponijeti na posljednje putovanje... I neću biti sama... sa mnom si ti, dijete moje... i Marija – kao što je hodila sa Sinom na Kalvariju, ide i s nama... U posljednjim, zadnjim uzdisajima biti će s nama... i ponijeti nas u vječni, sretni dom. Nitko nam ne može oduzeti tu sreću... sva naša bol bit će pretočena k vječnom Bogu... u vječnom Božjem miru... Dijete moje, spavaj... Marija je s nama... Gledaj... evo ih... prilaze nam... prilaze...«

/Iz knjige: *Slovenija 1941-1948-1952. »Tudi mi smo umrli za Domovino«; Zamolčani grobovi in njihove žrtve: Zbornik* (F. Perme, A. Žitnik i drugi) – Ljubljana, str. 58.; preveo: vlč. M. Babajić./

✧✧✧

DOKUMENTI

Postulatura za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca je pripremila za tisak knjigu izvornih dokumenta i svjedočanstava o pomoći koju je zagrebački nadbiskup, blaženi Alojzije Stepinac, za vrijeme 2. svjetskog rata, pružio ugroženom pučanstvu židovske narodnosti i vjeroispovijesti.

Čitatelji već u ovom broju Glasnika mogu s radošću i ponosom pročitati izvješće, koje je i poticaj na uvijek aktualno svjedočanstvo kršćanske ljubavi.

Nadbiskup Stepinac na jednom pastirskom pohodu. Molimo čitatelje neka nam jave pojedinosti, gdje je i kada nastala ova fotografija!

1. Nadbiskup Stepinac spasio Židove Mavra Reina i Olgu r. Hoenigsberg

Gospođa Renata Steffenelli izrekla je u Vancouveru, 27. veljače 2001., svjedočanstvo kako je nadbiskup Stepinac spasio njezine roditelje, Židove Mavra Reina i Olgu r. Hoenigsberg.

»Mavro Rein r. 1865. i njegova žena Olga r. Hoenigsberg r. 1879., roditelji Renate Steffenelli, r. 25. studenoga 1902. u Sisku, bili su progonjeni zato što su smatrani Židovima. Oni su bili pokršteni. Otac je bio kršten kao student.

U najtežim trenucima, tadašnji nadbiskup zagrebački mons. Alojzije Stepinac je primio gospodina i gospođu Rein u Nadbiskupski dvor, na Kaptolu 31, da ih spasi od progona.«

No, nakon što su misleći da je nastupilo povoljno vrijeme za miran život, izišli iz Dvora, policija ih je uhitila, zatim odvela u nepoznatom pravcu i ubila. Njihova kćer do danas nije saznala gdje su roditelji ubijeni. To se sve dogodilo 1943. godine.«

Svjedoci ovog svjedočanstva gđe Renate Steffenelli su: Zdenka Fleisch, vlč. Josip Šimunović i fra Bone Prcela.

BLAŽENI ALOJZIJE O OBITELJI

Bez poštivanja Boga padaju pojedinci i obitelji, ruši se država, ruši se pravedni poredak. Mi manifestiramo, da je zakon Božji temelj i vječne i zemaljske sreće. (*Propovijed u Virovitici*, 14. srpnja 1934.)

No jer su protivnici Božjeg svjetla snažno organizirani, treba da i katolički inteligenti u organiziranom boju kao »acies bene ordinata« (usp. Pj 6,3), kao članovi Katoličke Akcije, unesu Kristovo ime u dušu obitelji, omladine i cijeloga naroda, da Kristova nauka postane preporodni kvasac čitavoga društva. (*U govoru Domagojskom društvu*, 20. studenoga 1934.)

Odgoj je naime obiteljsko dobro, i da se ta svrha postigne, Bog je stvorio obitelj (...). Mladež koja je odgojena za Boga i po Božjim načelima, samim tim najbolje odgojena i za obitelj, narod i državu. (*U propovijedi o 400-god. Reda ss. uršulinki*, 17. studenoga 1935.)

Položaj supruge i majke u obitelji daje ženi mogućnost, da učini jako mnogo na području katehizacije, jer je majka ona, koja prva uči dijete moliti i usađuje mu vjerske istine u srce. To treba naglašavati osobito danas, kad škola sve više zanemaruje vjerski odgoj, a često puta i radi protiv njega. (*Govor na sastanku Društva biskupijskog okružja katoličkih žena u Zagrebu*, 26. travnja 1936.)

Časopis **Blaženi Alojzije Stepinac** (Skraćeni ključni naslov: *Blaž. Alojzije Stepinac*) glasnik je Postulature za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca te časopis svih njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.
God. 9 (2002.) Broj 1-2
Cijena: 5 kn; za inozemstvo 2 eura ili 3 USD
Glasnik izlazi četiri puta godišnje s dozvolom crkvenih poglavara.
Izdavač: Postulatura Blaženog Alojzija Stepinca
Voćarska 106, pp. 110
10001 Zagreb
Uređuje i odgovara: Dr. Juraj Batelja, Voćarska 106, pp. 110, 10001 Zagreb
Adresa uredništva: Postulatura Blaženog Alojzija Stepinca, Voćarska 106, pp. 110; 10001 Zagreb, **telefon:** 46 80 426; **faks:** 46 80 722; »Spomen-zbirka iz ostavštine blaženog Alojzija Stepinca«, Kaptol 31, 10000 Zagreb, telefon: 48 11 781

Sve što se u našem Glasniku navodi ili naziva »čudo«, »svetost«, »svetac« i slično, sve to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu će tomu konačni sud izreći Crkva.

Lektor: Prof. dr. Ante STAMAĆ
Slog: Mario Rogić, dipl.ing., LASER plus
Tisak: Tiskara PULJKO

Neizbrojivo mnoštvo Božjeg naroda sudjelovalo je na Misi proglašenja blaženim kard. Stepinca, u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.

Hodeći i ploveći prispio je Božji narod na Misu sa Svetim Ocem Ivanom Pavlom II., u Splitu, na Žnjanu, 4. listopada 1998.

Moćnik blaženog Alojzija Stepinca Svetom je Ocu u procesiji darova u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998., prinijela čudesno ozdravljena na Blaženikov zagovor Dubrovčanka Mirjana Beno.